

שיח שרפי קודש

אמרות טהורות

ר' לוי יצחק בנדר ז"ל

ח – א

אמר שבזמנו פשהגיע לאומן בשנת תרע"ד נפר היה צדין בשטח בית הקברות בעמק הנמצא למטה מציון רבנו כשני גבעות נשאות מפני השטח, וידוע היה ששם היתה קבורתם של כל אלו הקדושים שנרצחו על קדוש ה'. ה' יקם דמם.

ח – ב

אמר פעם כמשיח לפי תמו: כל דברי הם דבורים מבררים מרבנו ותלמידו, אני הרי הפרתי וראיתי עוד כמה אנשים מתלמידי מוהרנ"ת ז"ל, והרי אני רק כמה שלישי מרבנו ואין ספק בדברינו ובשיחותינו, שאכן כך היו מספרים, וכך בסגנון דברינו היו משיחים ומדברים אנשי שלומינו. בפרט אחר שברנו הדברים מפי כמה מאנשי שלומינו. הרי שהם אהובים ברוצים ואמתיים בלא ספק.

ח – ג

הוא עוד זכה והפיר את רבי אברהם ב"ר גרשון נכד המגיד מטירהויץ תלמיד רבנו ז"ל, הוא נפטר זמן כבן מאה שנה. וספר לו ר' אבא לישניסקי ז"ל על עצמו שהפיר זקנה אחת מפלגת בשנים שנפטר בה באומן בשנות תרס-ע שזכרה עוד את מעמד הליתו של רבנו ז"ל.

ח – ד

ספר שבבואו לאומן עוד הספיק וראה שם את רבי פינקס, המכנה ר' פינקס עלוי ז"ל רבו של רבי אפרים מפשעודבורז ז"ל בעל ספר 'ענג שבת' שקרבו לדרך רבנו. הוא היה אדם צנוע וידעו והפירו אנשי שלומינו בגדלתו, ואמרו לו עליו שהוא מפשעודבורז. וספר רבי

בן ציון אפטרער ז"ל שְׁהִיָּה גֵּאוֹן בְּזֶה שְׁכָּר בְּגִיל שְׁמוֹנֶה עָשָׂר שָׁנִים נִבְחַן
עַל כָּל מַסְכַּת נְדָרִים עִם פְּרוּשׁ הַר"ן, וְהִיָּה מְפָרֵס בֵּין הָעוֹלָם לְגֵאוֹן
וְקִדּוּשׁ עַד שְׁהִיָּה נִוְתָּנִים לוֹ פְּתִילָאוֹת עִם פְּדִיוֹנוֹת, וּמֵרַב בְּרִיחַתוֹ
מִפְּרִסוֹם וְכַבּוֹד הִיָּה מְשַׁלֵּיכֶם וְלֹא אָבָה לְקַבֵּל בְּשׁוֹם אַפֶּן.

ח – ה

סֵפֶר שְׁפָעַם בַּחֲרָף בְּתַחֲלַת הַתְּקַרְבוֹתָיו, בְּשְׁהִיָּה חֲלוֹן שְׁבוּר בְּאַחַד
מִהַחֲלוֹנוֹת שְׁבָקֵלּוּיָו. (שְׁהִיָּה נִשְׁכָּרִים מְדֵי פָעַם עַל יְדֵי הַמַּתְנַגְדִּים הַחֹלְקִים וּמִשׁוֹם
כֵּן גַּם עֲשָׂאוֹם חֲלוֹנוֹת קִטְנִים) וּמַחֲמַת הַקֶּר שְׁנַכְנֵס הִיָּה צְרִיכִים לַעֲלוֹת עַל
סֵלֶם לְסִתְמוֹ מִפְּנֵי הַקֶּר. וְהִיָּה לְרַל"י ז"ל בְּזֶה יִגִּיעָה רַבָּה לַעֲלוֹת
וּלְסִתְמוֹ. בְּעוֹד שְׁצַבּוֹר אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִינֵי רִקְדּוּ אִזּוֹ מִשׁוֹם אֵיזָה מֵאֲרָע
וּשְׁמָחוֹ. וְהִיָּה לוֹ מִזֶּה שׁוֹם חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת, נִחְמוֹ רַבִּי מְרִדְכִי
בְּאַבְרִינִיץ עַר ז"ל וְאָמַר לוֹ: יִגִּיעָה וְהַשְׁתַּדְּלוֹת זֶה עוֹד תַּעֲמִד לָךְ לְזִכּוֹת
רַב.

ח – ו

אָמַר פָּעַם: שְׁהוּא נִוְתָּן תּוֹדָה לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֹאת שְׁכִינּוֹ תַכְף
בְּתַחֲלַת הַתְּקַרְבוֹתָיו לְדָרְךְ סֵדֶר לַמּוֹד נִכּוֹן בְּסִפְרֵי רַבֵּנוֹ, וְשִׁהְבִין מִיָּד
עִם הַתְּקַרְבוֹתָיו שְׁעָקַר הַתְּקַרְבוֹת וְהַכְּנַת דְּרָכּוֹ שֶׁל רַבֵּנוֹ נְעוּצָה בְּלַמּוֹד
וּיְדִיעַת סִפְרוֹ לְקוּטִי מוֹהֲר"ן וְעַל כֵּן הִיָּה לוֹמְדוֹ כָּל יוֹם בְּסֵדֶר קְבוּעַ.
וְהִיָּה גּוֹמְרוֹ כָּל חֲדָשִׁים יָמִים. עַד שִׁיָּדְעוּ הֵיטֵב עַל פִּי פֶּשׁוּטוֹ וְהִרְגִּישׁ
בְּזֶה חִיּוֹת כָּל כֶּף שְׁלֹא פָעַם הִיָּה מִתְרַגֵּשׁ עַד כְּדֵי דְמַעוֹת. וְכֵן הִיָּה לוֹ
כָּל יוֹם סֵדֶר לַמּוֹד עִם חֲבֵרוֹתָא מְשֻׁף שְׁעִתִּים בְּסִפְרֵי 'לְקוּטִי הַלְכוֹת',
וְאָמַר אֵף עַל פִּי שְׁבַעַת זְקֻנוֹתֵי אֵינִי זֹכֵר כָּל כֶּף אֵת הַלְקוּטִי הַלְכוֹת
אַבְל נִחְקְקוּ הַדְּבָרִים הֵיטֵב בְּנִפְשָׁנוּ.

ח – ז

פָּעַם בְּאֵיזָה שָׁנָה קָדַם לְפוּרִים כָּאֵב לְבוֹ שֶׁל רַל"י ז"ל מְאֹד מְאֹד,
וְהִיָּה נִכֵּר זֹאת אֵף בְּפָנָיו, וְהִנֵּה הִנְהוּג בְּאוּמָן הִיָּה שְׁאַחַר הַתַּפְּלָה שֶׁל

שחרית שְׁבִיּוֹם הפורים הלכו אנ"ש לשְׁתוֹת וְלִשְׁמֹחַ בְּבֵית רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטַרְיֵנהָרַץ ז"ל, וְתַכְף בְּשִׁשְׁתָּה שָׁם מִשְׁקָה נָפַל מִתְעַלֵּף מִחֻלָּה לְבוֹ, וְנַעֲשֶׂה צָעָה גְדוֹלָה אִיךָ נִתְּנוּ לוֹ לִשְׁתוֹת מֵאַחַר שְׁחוּלָה הוּא בְּלִבּוֹ מְאֹד, וְכֵךְ שָׁכַב אֵיזָה זְמַן עַד שֶׁהִתְעוֹרַר מֵעֲלֻפוֹנוֹ. וּמֵאֵז וְהִלָּאָה שׁוֹב לֹא פָּאָב לְבוֹ מִשְׁפָּךְ כָּל יְמֵי שָׁנוֹת חַיָּיו שְׁחֵי תִשְׁעִים וּשְׁנַיִם שָׁנִים, וְהָיָה לְפָלֵא.

ח – ח

בְּקִיץ תרע"ט באו קבוצות הפורעים הבולְשִׁיבִיקִים לְטַעֲפֹלִיק בְּהִנְהָגָתוֹ שֶׁל הָרוֹצֵחַ וְאִלִּינִיץ, וּפַעַם בָּעֵת שֶׁיָּצָא רל"י ז"ל מִבֵּיתוֹ לְהִסְתַּר בְּמָקוֹם מְסֻתוֹר שְׁבָאִיזָה בֵּית, תָּפְסוּ בּוֹ כְּמָה מִהָרוֹצְחִים, וְאָמַר אֶחָד מֵהֶם לְחִבְרוֹ. תִּכְנֶס עִמּוֹ לְאֵיזָה מְרַתֵּף סְמוּךְ וְתִרְצָחֵהוּ שָׁם. וְלִקְחוּ עִמּוֹ כְּדֵי לְהַפִּיק זְמָמוֹ וְכֵךְ בְּהִלָּכָם, לְפַתֵּעַ אָמַר לוֹ מֶאֵן דְּהוּ 'בֵּרַח לָךְ מִהַר מִהַמָּקוֹם'. וְלִרְב פָּחָדוֹ אֵף לֹא הִבְחִין מִי הוּא הָאוֹמֵר. וְאֶחָד מֵהֶם שָׂרָכַב עַל סוֹס אָמַר לוֹ בֵּרַח מִהַר, וְהָיָה אִם הִשְׁיֵגְךָ בִּרְכָבִי עַל הַסּוֹס אֶהְרֹגְךָ נָפֶשׁ". וּבֵרַח מִהַר בְּכָל כַּחוֹ עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאִמְצַע הָעִיר וְשָׁם עָמְדוֹ בְּהִסְגֵּר כָּל הַיְּהוּדִים שֶׁתָּפְסוּם הַפּוֹרְעִים, וּבֵרַח וְנִכְנַס לְתוֹכָם לְהִיּוֹת עִמָּהֶם בְּאָמַר לְנַפְשׁוֹ מַה שִׁיעֲלָה בְּגוֹרְלָם יַעֲלָה בְּגוֹרְלִי. וְאַחֵר זְמַן תָּפְסוּ מֵהֶם לְמַעַלָּה מִשְׁלֵשִׁים יְהוּדִים וּקְשָׁרוּם בְּשַׁפְּנִיָּהֶם עַל הַקֶּרֶקַע וְהָרוֹצְחִים הָרוֹכְבִים עַל הַסּוֹסִים מְזַהֲרִים אוֹתָם שֶׁכָּל תְּנוּעָה קְלָה שִׁיעֲשׂוּ יַהֲרֹגוּם נָפֶשׁ. וְשִׁחְרוּ אֶת שְׁאָר הַיְּהוּדִים בְּאַזְהָרָה, שֶׁעַד יוֹם הַשַּׁבָּת הַסְּמוּךְ (הָיָה אֵז יוֹם ג' אוֹ יוֹם ד' בְּשַׁבּוּעַ) אִם לֹא יָבִיאוּ סְכּוּם כְּזֶה וְכִזֶּה בְּמָקוֹם זֶה וְזֶה, יַהֲרֹגוּ אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הָאֵלּוּ שֶׁקְשָׁרוּם, וְלִקְחוּם עִמָּם לְמָקוֹמָם. וְתַכְף הִתְאַרְגְּנוּ הַיְּהוּדִים וְאָסְפוּ אֶת כָּל הַכֶּסֶף וּשְׁלָחוּם עַל יְדֵי שְׁלִשָּׁה גּוֹיִים נִכְבָּדִים, אֶחָד הָיָה בַּעַל בֵּית הַדְּאָר שְׁבַמָּקוֹם, וְאֵיזָה רוֹפֵא נִכְבָּד וְכֵן אֵיזָה כְּמֹר, בְּדֶרֶךְ הַלּוֹכִים הִתְנַפְּלוּ עֲלֵיהֶם קְבוּצָה אַחֶרֶת שֶׁל הַפּוֹרְעִים וַעֲצָרוּם וּשְׁאָלוּם לְהִיכָן הֵם נוֹסְעִים וְסִפְרוּ לָהֶם מִטְּרַת נִסִּיעָתָם, תַּכְף שִׁדְּדוּם וְלִקְחוּ אֶת כָּל כֶּסֶפָם

שְׁהִיָּה כֶּסֶף הַכֶּפֶר, וְאוֹתוֹ רוֹצֵחַ וְאַלִּינִיץ כְּשֶׁרָאָה שְׁלֹא הִבִּיאוּ הַיְּהוּדִים אֶת הַכֶּסֶף נִתֵּן פְּקֻדָּה וּרְצָחוֹם נָפֵשׁ אֶת כָּל אֱלוֹ הַיְּהוּדִים הִי"ד.

וְהִנֵּה בָּעֵת הַסִּפְּנָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת כְּשֶׁהִגִּיעַ יָמִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֵף עַל פִּי כֵן הִחֲלִיט רַבִּי אֶהְרֹן קִיבְּלִיטְשֶׁר וְאִתּוֹ חֲתָנוֹ רִל"י וְל, וְעוֹד חֲמִשָּׁה מֵאַנ"ש תּוֹשְׁבֵי הָעִיר לְהִתְאַמֵּץ וּלְמַסֵּר נַפְשָׁם כְּדִי לְבֹא לְקַבּוֹץ אַנ"ש שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁנַת תר"פ. וְשָׁכְרוּ עֲגֻלּוֹן וַיֵּצְאוּ עִמּוֹ בַּבֶּקֶר מִקֵּדֶם, וְכַדִּי שִׁסְפִּיקוּ לְהִגִּיעַ לְאוֹמֶן בְּעוֹד יוֹם. וּבְהִגִּיעוֹ לַכֶּפֶר רִסָּאשֶׁע בְּשַׁעַר 10 בַּבֶּקֶר שֶׁהוּא כְּעֶשֶׂר קִילּוֹמֶטֶר מִחוּץ לְטַעַפְלִיק עֲצָרוֹם הַפּוֹרְעִים וְלֹא נִתְּנוּ לָהֶם לְנִסֵּעַ, וְלֹא יָדְעוּ מַה בְּכּוֹנֶנְתָּם לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם, וְכֵן הִשְׁהוּם מִשָּׁךְ אַרְבַּע שָׁעוֹת כְּשֶׁאִימַת מוֹת מִחֲלָטָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְהִנֵּה בְּשַׁעַר 2 לְפֶתַע בָּאָה הַפְּקֻדָּה שִׁסְעוּ מֵהָר לְדֶרֶכָם, וְתִכְף נִסְעוּ וּכְשֶׁהִגִּיעוּ לַכֶּפֶר פּוֹלֶנְקֶע שֶׁהוּא רְחוֹק כְּשֶׁבַע קִילּוֹמֶטְרִים מֵאוֹמֶן, תִּכְף בְּהַכְּנֶסֶם הָעִירָה בָּאוּ לְקִרְיַתָּם תּוֹשְׁבֵי הָעִיר וְהָרְאוּם לָהֶם קְבוּצַת פּוֹרְעִים גְּדוֹלָה מִרְחוֹק, שֶׁכָּעֵת עָתָה מִמֶּשׁ עֲזָבוּ אֶת הָעִיר וְסִפְרוּ לָהֶם שֶׁהַפּוֹרְעִים יָדְעוּ מֵהֶם וְעָמְדוּ וַחֲכוּ לָהֶם לְשִׁדְּרָם וּלְרַצָּחָם נָפֵשׁ, וְכָעֵת מִמֶּשׁ הִתְיָאֲשׁוּ מִלַּחְפוֹת עֲבוּרָם וְנִסְעוּ וְהִלְכוּ, וְאִזּוֹ רָאוּ שֶׁלּוֹלָא שֶׁהִתְיָאֲשׁוּ אִזּוֹ בְּעַל כְּרַחֲם שָׁם בַּכֶּפֶר רִאסָּאשֶׁע וְהָיוּ מִקְדִּימִים לְבֹא לָעִיר הָיוּ נִהְרָגִים בְּוַדָּאוֹת.

וְאַחֵר כֵּן הִמְשִׁיכוּ לְדֶרֶכָם, וּבִדְרֹךְ יָרַד עֲלֵיהֶם גֶּשֶׁם זֶלַעְפוֹת קָשָׁה מְאֹד. וְהִגִּיעוּ לָעִיר אוֹמֶן כְּבָר בִּלְיָלָה, וְנִכְנְסוּ לְקִלּוּזִי וְרָאוּ אֶת כָּל אַנ"ש הַנִּמְצָאִים שׁוֹכְבִּים חוּלִים בְּטַפּוֹס מִפְּנֵי הָרָעָב הַקָּשָׁה. (בִּינֵיהֶם הָיָה גַם ר' אֱלִיהוּ אוֹבֶרְקוֹב וְל, וְעוֹד) וְאִזּוֹ צָוָה עָלֵיו ר' שְׁמִשׁוֹן בְּאַרְסָקִי וְל, שֶׁהוּא יִתְפַּלֵּל הַסְּלִיחוֹת, כִּי מִחֲמַת סִפְנֵת הַדְּרָכִים לֹא הִגִּיעוּ לְאוֹמֶן שׁוּם אֶחָד מֵאַנ"ש מִכָּל הָעִירוֹת מִלְּבַד אֱלוֹ הַשְּׁבָעָה אֲנָשִׁים, וְאִזּוֹ הִחֵל רִל"י וְל, לְהִתְפַּלֵּל בְּאוֹמֶן לִפְנֵי הָעֲמוּד בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְסִפֵּר שֶׁכָּל הַתְּפִלוֹת שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל אַחֵר כֵּן בְּכָל הַשָּׁנִים שֶׁאַחֵר כֵּן הָיָה זֶה רַק בְּשֵׁם הַמִּשְׁאֵל ו'כָּאֱלוֹ', כִּי הִתְפַּלְלוּ אִזּוֹ אַנ"ש בְּכָאֱלוֹ כַּחוֹת וּבְקוֹלוֹת

והתעוררות שאין לשער ולתאר והרגישו במוחש וכאלו שאפשר להראות באצבע שהנה רבנו חי עמנו ובתוכנו וממליץ טוב בעדם להצילם מכל רע עד שאין נתן לתארו כלל וכלל.

ח – ט

אחר שהשתחרר ממאסרו שישב בפלא משך של 15 שבועות, נסה והגיש בקשה מהשלטונות לצאת מרוסיה, ופענו לו שאין באפשרותו לקבל אשור יציאה משום שעדיין עומד משפט כנגדו, כי שחרר מהמאסר רק עד למשפט התביעה שכנגדו, וישב עצמו שטוב יותר שיסע למוסקבא ושם מחמת שאין משרד אחד יודע מהשני אולי יצליח לקבל ההתר. ואחר היותו שם משך חצי שנה חשב לחזור לביתו קדם לפסח, וביום עמדו לנסע לאומן קבל מכתב מאומן המרמז לו לבלי לחזור בשום אופן כי המשטרה מחפשת אחריו מאד, שפתכה לו זוגתו שיש לה בביתה מחלת טיפוס שאי אפשר לפגס בשום אופן לבית. והבין רמיזותיה שהבולשת עוקבת אחריו, כי לא ידעו מבריחתו למוסקבא ונצל ממש מחמת זה ממנות בטיח, כי באותו יום שהיה צריך להגיע לאומן באו הבולשת וחפשוהו בביתו שוב, וצעקו על אשתו שתאמר להם היכן הוא, והיא אמרה להם שהוא נעלם ואינה יודעת ממנו שום ידיעה היכן הוא, ובאותו הלילה תפסוהו לר' ברוך חתן ר' געציל והעלימוהו ולא נודע איו עד היום הזה. הי"ד. וראה אחר כך שדיקא מחמת נסיעתו למוסקבא עבור העליה לארץ ישראל זה שהצילה אותו ממנות בטיח. ומה מצעדי גבר פוננו.

ח – י

בעת שהרוסים רצו לבנות ח"ו על מקום הציון הק' בנגנים גבוהים היו כאלו שדברו מהענין הזה להביא ולהעלות את ציון רבנו

ו"ל לארץ ישראל, התנגד לזה ר' לוי יצחק בתקיפות באמרו: מי הוא זה אשר יערב את לבו להתערב בענין נשגב כזה, לגעת במקום הציון הקדוש שרבנו ו"ל עוסק שם בתקון העולם לדורות.

ח — יא

משנת תרע"ט עד שנת תרפ"ג היה מלמד בעיר טעפליק, ואחר כך עבר לדור באומן ואף שם היה מלמד תינוקות כל השנים, וכל זה אחר נסותו שנה אחת להתפרנס ממסחר בקמח, ולא הצליח בזה ונעזבו, והקים מערכת למוד בהסתור בבתים פרטיים לכשלה מאות ילדים!! והיו צריכים להזהר מאד אף מהילדים ללכת עמם בנעם, כי יכלו הם עצמם להלשין על המלמדים באם לא יתנהגו עמם כראוי, וכמו שפעם נעצר במאסר מחמת בן על ידי ילד אחד שהלשין עליו, וכך במסירות נפש עצום בכל רגע ורגע, למדו את התינוקות של בית רבן למעלה מעשרים שנה, והיו המלמדים עצמם הולכים מבית לבית לבקש שכר הלימוד.

ח — יב

ספר שהרבה מאנ"ש העניינים העובדי ה' נוסעים מדי פעם לאסוף ממון בעירות הסמוכות והוא מעולם לא נסע, והיה לפלא בעיניהם איך זאת שמתקנים, ויש לו אכל בביתו, עד שאפלו רבי נחמן המכנה נשקע טולטשינער התפעל על קיומו. ואמר. שכל זה מחמת שקבע סדר בהנהגת חיי ביתו לבלי לילף ולנסע לאסוף ממון. ועל בן עזרו השם יתברך במקומו הוא בכל פעם באפן אחר. ודעתו היתה אף לענין זה שיש מקלים לנסע בכל פעם לחו"ל לאסוף ממון. ואף על אלו הנוסעים לחו"ל עבור צרכי צדקה, הינו כדי שיהיה להם לחלק צדקה. כי אמר שחיוב הצדקה הוא כפי אשר תננו ה', ואין לו לספן יהדותו וקדשותו, ולהטריח עצמו יותר מזה, ועל בן דחה בכל פעם

לבלי לנסע לחו"ל לאסוף ממון אף כדי לסייע לבנות את בית המדרש, כי אפשר להתיגע ולהצליח הכל מארץ ישראל ולהשתדל פאן בארץ ישראל ולא להגיע ח"ו להיות נודד והולך מחוץ לביתו עם כל המכשולות המסתעפים מזה.

ח – יג

אמר פעם במרירות בגבאי בית הכנסת משך עשרות שנים, שזאת לפלא גדול, שזוכים אנשים אחר יגיעות רבות להשיא את בניהם ודואגים עבורם בהוצאות אדירות לנשואים ולבית ולרהיטים, וכשמגיע שבת העליה לתורה אינם מבינים להזיל מפיסיהם תרומה נכבדה עבור העליה לתורה, ואף כשמתחילים לתת שום נתינה מעבבים המתנות משך זמן והיכן הוא הפרת התורה, על זכותם להביא את בניהם לחתונה אף במשהו לטובת החזקת מקום התורה והתפלה של בית הכנסת.

ח – יד

ספר שפעם בקר בחג השבועות חזן מפרסם גדול באומן והתפלל בבית הכנסת הגדול שבציר ולשבת הסמוך בא ונכנס לקלוז ונכנס בעת סעודה שלישית. ואז למד רבי לוי יצחק ז"ל לפני הצבור ואחז בדיוק בתורה כ"ז בפרוש הפתוב אבד הון, שהוא הקול עיי"ש, והוא שמע היטב הדברים, והיה לפלא.

ח – טו

זהיר היה להתפלל קבוע מתוך הסדור עד כדי כך שבסוף ימיו אמר בשיחתו לתמו שאינו אומר יותר את הפיוטים הנאמרים בתקון תצות, מחמת שראיתו נחלשה ואינו יכול לקרות מתוך הכתב וראה שבשאומו בעל פה מתבלבל באמירתו, על אף שידע היה אותו

היטב היטב אחר כל כך שנים שהיה אומרו מדי יום ביומו למעלה משבעים שנים!! מה גם שידוע וראו זאת כל הצבור שבשנותיו האחרונות התפלל כחזן בימים הנוראים תפלות המוספים, וכל נדרי, וערבית, ונעילה בעל פה ממש בלא טעיות, וכל זה מפני זהירותו הגדולה וחששו שלא יבוא לבלבל ולערבב ח"ו הפזמונים.

ח — טז

אמר: פעם שאלו אותי כמה חסידים מדוע אתם בכרסלב מדברים הרבה דבורים מהתכלית ומיום המיתה הקרב, ומדוע תשחירו פני הדור לחשב בכל עת מחשבות כאלו, עניתי ואמרתי להם: וזה 'פרקי אבות' שהוא מסכת המוסר של עם ישראל פרטו התנאים כמה וכמה משניות בזה, וכי בשביל מי תקנו אלו המשניות? וזהרי אמרו (אבות ד): הילודים למות והמתים לחיות לידע ולהודיע וכו'. וכן אמרו: דע מאין באת ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון (שם ג). ואמרו (שם ב): היום קצר והמלאכה מרבה והפועלים עצלים ובעל הבית דוחק, ואמרו (שם א): ואם לא עכשיו אימתי. וכן אמרו (שם ב): אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה. ואמרו (שם ב): שוב יום אחד לפני מיתתך ודרשו רז"ל (שבת קנג) ישוב היום שמא 'ימות' 'למחר', ואמר רבי לויטס הוי שפל רוח שתקנות אנוש רמה. ואמרו (שם): התקן עצמך בפרוודור כדי שתפנס לטרקלין. ואמרו (שם ד): ואל יבטיחך יצרך שהשואל בית מנוס לך, שעל כרחך אתה נולד וכו' ומת, ואתה עתיד ליתן דין וחשבון וכו'. ואמרו (שם ו): שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב וכו' אלא תורה ומעשים טובים בלבד וכו' וכו'. וזהרי לך שדברו ופרטו את יום המיתה הודאית, ואת הרמה והתולעה, ואת הדין וחשבון הקרב ובא, בכמה בכמה משניות חוץ ממאות דברי חז"ל במקומות אחרים, וזהרי לכם מפרשות שזה היה סגנונם הפשוט של רבותינו התנאים זכרונם לברכה.

ח – יז

ספר שבהיותו ילד היו באים הרבה מהצדיקים המפרסמים שבדור לעיר גראדזיסק לחלות את פני הצדיק רבי אלימלך שפירא מגראדזיסק זצ"ל, כמו הצדיקים רבי יחיאל מאוסטרובצ'ע זצ"ל ורבי ישראל מסטאלין זצ"ל ורבי מאמשינוב, ורבי מקאזניץ זצ"ל, והיה רגיל לראות את החסידים שבאנשי פולין שהיו חריפים בהתנהגותם, וכשהגיע לאומן עמד משתומם מתמימותם ופשיטותם של אנשי שלומינו שבאומן שלא ראו בהם שום גדלות והתנשאות ח"ו, עם לבבות נשברות ונכנעות עד להפליא, עד שלרב פשיטותם ועניותם גם לא הלכו בשום מלבושי כבוד פשטריימל וכדומה. (וראה חלק ו, תו)

ח – יח

היה אומר כמתגעגע היכן רואים אנו היום כאלו אנשים בעלי רגש ולב חם שבאנשי שלומינו, שלרב הרגשם היו יכולים לעמד ברצף בציון אנשי שלומינו ולגרס ספרים שלמים מהחל ועד פלה בהתלהבות וכשפסיקים מעט לנוח, משתטחים על הציון בתפלות שפלב ושוב גורסים וכך לא אחת ראה בן את ר' מתתיהו כהן וכן אותם מאנשי שלומינו שנחשבו כפשוטים כמו ר' דוד הייסינער, ור' יעקב זיטאמיר הי"ד ועוד ועוד, והם האחרונים בגמראם היו יוצאים לאסף צדקה עם שקים על גבם עבור עניי אנשי שלומינו, וכן עוד עבודות נרגשות כאלו מלבד שפלותם ותמימותם וטוב לבם, ובריחתם לגמרי משום צד מחשבת גדלות וכבוד והתנשאות, אוי מי יתן לנו תמורתם.

ח – יט

כידוע אסרו הקומוניסטים את רל"י ו"ל ואת רבי אליהו חיים רוזין ז"ל, וכן את רבי מתתיהו כהן הי"ד וחקרוהו בתקירות קשות,

וכשחקרו את רבי מתתיהו שאלוהו וחקרוהו על קשריו עם רבי אליהו חיים ז"ל, והוא ברצותו להפליג בשבחו וטוב לבו אמר שהוא היה תומך בו מפעם לפעם וסיע בעד פרנסתו, ובהודעה זו עצמה רצו להפיל את רבי אליהו חיים ז"ל, על שמקבץ נדבות מחוץ לארץ וסוחר בדולרים, שזה היה עברה על חק הממשלה לכל מי שמסיע בידי בטלנים שאינם עובדי מלאכה, והיה זה עדות מגוף ראשון בנגדו, ובעוד שרבי אליהו חיים רוזין הכחיש כל האשמות. וכשהתאונן אחר כך רבי אליהו חיים לפניו על זה, כאומר לו למה אמרת להם זאת והכנסתני בצרה צרורה זו, ענה ואמר לו: אולי כל זה הוא 'הקדמה לארץ ישראל'. ואחר כך בנסים גדולים אכן נצל וזכה ועלה לארץ ישראל והקים כאן בירושלים את הישיבה ובית המדרש הגדול שבמאה שערים לשם ולתפארת לדורות עולם. ושאר אנשי שלומינו הצדיקים עשרים ושבעה נתפסו ונשלחו לסיביר ולא נודע אינם, ביניהם גם הקדוש רבי מתתיהו כהן בעצמו הי"ד.

ח – כ

ספר על עצמו שהיה נזהר כל שנותיו לבלי לשתות שום שתיה אחר חצות לילה. ואחר כך בזקנותו היה שותה מעט אחר חצות לילה. וכן היה נוהג לצום בכל ערב ראש חדש עד אחר אמירת יום כפור קטן (מלבד בסוף ימיו) וכן היה צם בכל עשרת ימי תשובה חצי יום. וכן היה נוהג כל שנותיו לצום יום שלם ביום א' של אמירת הסליחות ואחר כך בזקנותו היה צם רק עד חצות היום.

ח – כא

ספר ששהה פעם בחארקוב, בפסח שני שחל בשבת וכשהגיע לבית הכנסת לקראת תפילת מנחה של ערב שבת ראה איך שאז רק סיים הקסיד רבי יצחק מתמיד ז"ל (היה עובד ה' גדול מחסידי חב"ד) את

שיח שרפי קודש / אמרות טהורות - רל"י בנדר יג

תפלתו הנלהבה של שחרית, ושמע ממנו בין דבריו הנלהבים איך שמפאר ומשבח את תורת החסידות כל כך עד שאמר: תורת החסידות גבוהה ונעלה היא עוד יותר מלמוד הקבלה.

ח – כב

פעם תפסוהו הקומוניסטים מלמד תורה לתינוקות של בית רבן. והעמידוהו למשפט וגזרו עליו שיעבד בשורות המדינה משך חדשים וחצי, והיה הולך לבנין הממשלה מדי יום לעבד עבודתו, והעבודה שנתנו לו היה פרימת והתרת חוטים וחבלים מקשריהם ומסבוכיהם וגלגולם מחדש והיתה זו עבודה קשה ומפרכת מאוד מאוד.

ח – כג

ספר רל"י ז"ל בשבח אביו שאף שהיו הם אחים רבים משגי זויגים (אחר שנתאלמן מווגתו הראשונה), אף על פי כן לא הרביץ להם בשום פעם, וכמו כן לא היה מחבקם ומנשקם, ונהג כך מעצמו בלא יודעו שכן היה גם רצון רבנו ז"ל ואף על פי כן היה להם ממנו מורא וכבוד עד להפליא.

ח – כד

כל כך רגיל היה אף גופו של רל"י ז"ל זהיר בקימת חצות עד שבלילה שקדם הסתלקותו כשפכר היה שוכב בלי הפרה, כשהגיע עת חצות לילה ראו איך שבהתאמצות מנסה להוריד רגלו מהמטה, וכשהחזירו העומדים סמוך למטתו את רגלו למטה חזר הדבר שוב ושוב כרוצה לרדת ממטתו כמנהגו הקדוש עשרות עשרות בשנים.

ח – כה

היה זהיר מאוד בכבוד זוגתו, ולמשל לא היה עוזב את ביתו בלי לברכה בחיים ובריאות. וכן כשהיה חוזר מהתפלה לא עשה שום

דבר ולא התפנה לשום אדם קדם שְהֵלֵךְ אֵלֶיהָ לומר לה בקר טוב, ועד כִּדִּי כִּף שִׁפְעָם כְּשֶׁהִיְתָה בְּבֵיתוֹ נִכְדָּתוֹ וּכְשֶׁנִּכְנַס לְבֵיתוֹ פָּנְתָה אֵלָיו בְּאַמִּירַת סָבָא בֶּקֶר טוֹב! עָשָׂה לָהּ בְּיָדוֹ תְּנוּעַת הַמִּתְנָה וְלֹא עָנָה לָהּ כָּלֹל אֲלֹא מִקֵּדָם נִגַּשׁ לְזוּגָתוֹ וּבִרְכָּהּ בְּבֶקֶר טוֹב וְשָׁלוֹם וְרַק אַחֵר כִּף הַתְּפִנָּה לְנִכְדָּתוֹ לְבִרְכָּהּ בְּשָׁלוֹם.

ח – כו

הפליג מאד מאד בגדל האהבה שְהִיָּה בֵּין אֲנָשִׁי שְׁלוֹמִינוּ שְׁבֻמָּנוּ, וְאָמַר שְׁאֵף שְׁהִיָּה בֵּין כַּמָּה מַגְדוּלִי אֲנָשִׁי שְׁלוֹמִינוּ כַּמָּה וְכַמָּה וּפְנִיחִים אֵף עַל פִּי כֵּן לֹא הָיָה נֶכֶר הַדָּבָר לְצַבּוֹר כָּלֹל וְכָלֹל וְלֹא הָיָה וּפְנִיחָם בּוֹלֵט וְנִרְאָה לְאֵף אֶחָד. וְאֵין סוֹתֵר הַדָּבָר לְעִנְיָן אֶהְבֵּת אֲנָשִׁי שְׁלוֹמִינוּ בֵּין כָּל אֶחָד לְחֻבְרוֹ מֵה שְׁאָמַר רַבְּנוּ בְּמִקּוֹם אַחֵר (חיי מוהר"ן שיט) לְעִנְיָן אֲנָשִׁי שְׁלוֹמִינוּ 'אֶעֱשֶׂה מִכֶּם כְּתוּת כְּתוּת'. שְׁאֵין עִנְיָן הַכְּתוּת שׁוֹם סָבָה לְמַחֲלָקַת וּפְנִיחַ עַד שְׁיָבוֹא וְיִשְׁתַּלְּשַׁל מִמֶּנּוּ חֵס וְשָׁלוֹם שׁוֹם שְׁנֵאָה וְקִנְטוֹר וְלִשׁוֹן הָרַע חֲלִילָה וְחֵס. כִּי כָּלֹנוּ בְּדַעָה אַחַת בְּעֵצָם דְּבָרֵינוּ הַקְדוּשִׁים, רַק כָּל אֶחָד מוֹצִיא רְצוֹנוֹתָיו וְכִסּוּפֵינוּ בְּאֵפֶן אַחֵר, זֶה בְּתַפְלָה בְּכַח וְזֶה בְּלִמּוּד תּוֹרָה בִּיגִיעָה רַבָּה וְכִדּוּמָה, אֲבָל אֵין שׁוֹם וּפְנִיחַ לְאַמְתַּת תּוֹרוֹתָיו וְהַדְּרָכוֹתָיו וְהַנְּהֻגוֹתָיו הַכְּלָלִיּוֹת, רַק בְּפַעֲלָם וּבְעִשְׂיָתָם מִתְחַלֵּק הַדָּבָר לְכַתָּה כְּתָה זֶה בְּכָה וְזֶה בְּכָה כִּי לֹא כָּל הַפָּנִים שׁוֹוֹת. וְרַק לְעִנְיָן זֶה אָמַר רַבְּנוּ ז"ל: אֶעֱשֶׂה מִכֶּם כְּתוּת כְּתוּת. וְלֹא הָיָה נֶכֶר חֵס וְשָׁלוֹם שׁוֹם כַּעַס וְקִפְדָּא מְאֹד לְחֻבְרוֹ כִּמוֹ שְׁלֹא הָיָה שׁוֹם מִחֲלָקַת כְּזֹו בֵּין אַבְיִי וְרַבָּא הַחוּלְקִים אֶחָד עַל דַּעַת חֻבְרוֹ מֵאוֹת מֵאוֹת פְּעָמִים, וְכִמוֹ שְׁדִּרְשׁוּ רַז"ל אֵת וְהֵב בְּסוּפּוֹ וְכוּ' עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ אוֹהֲבִים זֶה לָזֶה, כֵּן הָיָה הַנְּהֻגַת אֲנָשִׁי שְׁלוֹמִינוּ כָּל הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים. וְהָיָה כָּל אֶחָד רַק מִבֵּיט וּמִחֻפְשׁ לְרֵאוֹת בְּמַעֲלַת חֻבְרוֹ לְדוֹנוֹ לְכַף זְכוּת תְּמִיד.

וְכָל סוֹד קִיּוּמֵנוּ כִּיּוֹם אָנוּ כַּחֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב וְכָל הַשְּׁאָרָתוֹ שֶׁל רַבְּנוּ בְּעוֹלָם, הוּא רַק בְּזְכוּת הַשְּׁתִּיקָה הַגְּדוּלָּה שֶׁל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמִינוּ לְכָל

המתלקת שחלקו עליהם בכל מקומות מושבותיהם, ואלו היו ח"ו עונים ומריבים כנגד החולקים לא היה נשאר מרבנו ודרכו ח"ו שום שארית, וכמו שבאומן היו דרים שם מתנגדים גדולים שהיו גם עשירים ולומדים גדולים, ולעולם לא נהלו עמם אנשי שלומינו שום ופוחים, לגבי זכויותיהם המגיעות להם עם ועד היהודי שבעיר, רק היו נחבאים אל הפלים ועבדו את ה' עשרות עשרות בשנים ללא נטילת ובקשת שום מעמד של שום הנהגה צבורית בעיר.

ח — כז

בשנות הרעב של שנת תר"פ שרר עניות קשה בין כל התושבים בפרט בין אנשי שלומינו, ועד כדי כך שבאכילת הסעודה לפני צום יום כפור השתדלו ודאגו לרל"י בצלחת מרק כדי שיוכל להתפלל מחור את התפלה פראוי, ונעמד אצלו רבי אלחנן ספקטור ז"ל והביט בו בקנאה על אכילתו. ושאלו רל"י ז"ל מה תרצה ואמר לו תן לי רק להכניס כף אחת למרק, ואמר לו רל"י שאין זו סעודה המספקת, ותכף תפס את עצמו רל"י ז"ל להבין באיזה מצב שפל הם נמצאים ובקש ממנו סליחה. ואחר כך כשכבר עלו שניהם לארץ ישראל כשהגישו לו כוס תה ומזונות אחר שהתפלל מוסף, בקש שיכבדו כמו כן את רבי אלחנן ז"ל, והיה מכבדו עבור אותה שנה עד כדי כך שהיה אומר לו רבי אלחנן בכל שנה: עדין אינך שוכח ספור זה? עדין לא?

ח — כח

ספר רל"י ז"ל בשבח זוגתו בת רבי אהרן מקיבליטש ז"ל שפעם ראתה את אמה או אביה בחלום ואמרו לה לענין איזה ענין שחשבה שום התר לעצמה בדיניה, והזהירוה 'פייגא זה אסור', והצילוה.

ח – כט

בַּעַת שְׁנָסַע וְעָלָה הָרַבִּי מִקְלוּזְנִיבֹורְג וַצ"ל מִגְרַמְנִיָּא לְאַרְץ
יִשְׂרָאֵל בְּקֶשׁ מַרְל"י וַצ"ל שֶׁהוּא יִפְסֹק אַחֲרָיו בְּשִׂאלַת נָשִׁים וְלֹא הִסְפִּים
בְּשׁוּם אֶפֶן. וְהָיָה שׁוֹלַח כָּל הַשְּׂאֵלוֹת שֶׁבָּאוּ לְשִׂאָלוֹ בְּשׁוּם שִׂאָלָה
לְהַרְבֵּנִים שֶׁהָיוּ שָׁם עִמּוֹ [הָיוּ אֲזִי כַחַמְשָׁה עָשָׂר רַבָּנִים], וְאָמְרוּ לוֹ
מִדּוּעַ אַתָּה שׁוֹלַח אֵלֵינוּ הַשְּׂאֵלוֹת הָרִי טוֹב אַתָּה לְפָתְרָם לְבִדְךָ, וְלֹא
רָצָה לִשְׂאֵל בְּעַל זֶה בְּשׁוּם אֶפֶן.

ח – ל

סִפֵּר עַל עֲצָמוֹ שֶׁכָּל יָמָיו הָיָה נוֹהֵג לוֹמַר שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד
תַּרְגּוּם פָּסוּק בְּפָסוּק עִם פְּרוּשׁ רַש"י שֶׁעָלָיו. וּבְסוֹף יָמָיו כְּשִׁירְאֵיתוֹ
נִחְלָשָׁה וְהִתְבַּלְבַּל בְּקִירְאָתָם קִרְאָה פְּרָשָׁה פְּרָשָׁה שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד
תַּרְגּוּם.

ח – לא

הָיָה נוֹהֵג לְהִתְבּוֹדֵד בְּצִיּוֹן רַבֵּנוֹ וַצ"ל. וְלֹא הָיָה נוֹהֵג לִצְאָת
לְהִתְבּוֹדְדוֹת מִחוּץ לְעִיר בְּאִמְרוֹ שֶׁמָּקוֹם צִיּוֹן רַבֵּנוֹ וַצ"ל בְּאוֹמֶן חָשׁוּב
אֲצִלוֹ יוֹתֵר, וּבִשְׁהוּתוֹ בְּמָקוֹם וְעִיר אַחֵר הָיָה יוֹצֵא חוּץ לְעִיר כְּדֶרֶךְ
אֲנָשֵׁי שְׁלוּמִינִי. (וראה עוד בחלק ד סימן חמא תקטז חלק ו סימן צב)

ח – לב

בְּהִיּוֹתוֹ בְּגִרְמָנִיָּה הָיָה מְלַמֵּד גַּם שָׁם לְקוּיֵי מוֹהֲר"ן בְּרַבֵּים,
וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ פַּעַם אֶחָד מִחֲמַשְׁתַּתְּפִים בְּסִפְרוֹ מִדְּרָךְ רַבֵּנוֹ וַצ"ל לְהַזְהִיר
לְבָלִי לְהַכּוֹת יְלָדִים חֲלִילָה, סִפֵּר לוֹ שֶׁהוּא הַכִּיר יְהוּדֵי הוֹנְגְרִי. שֶׁפַּעַם
בְּלִיל שַׁבָּת בִּישְׁבּוֹ לְשִׁלְחַן הַשַּׁבָּת עִם יְלָדָיו, הִתְפָּרַע אֶחָד מֵהֶם
וְהִשְׁתַּלֵּל, וְהִלָּךְ וְהִכָּהוּ הֵיטֵב עַל כָּף, וְלִמְחֶרֶת נִעְלַם הַיָּלָד וְאֵינָנו,
וְאַחֵר חֲפוּשׁ מִדְּקָדָק נֹדַע שֶׁהִלָּךְ וְהִשְׁתַּמֵּד וּפְקַד בְּכָל רַח"ל.

ח — לג

ספר שפכל שנות הקומוניסטים ולאחריה שתמיד התרחשו עניינים ומלחמות במדינה ומחלוקות שונות ומשונות. אולם אנשי שלומינו לא היו מדברים ודנים כל יום בחדשות הבאות, והיו ממשיכים בעבודת ה' ותברך באלו אינם שייכים לכל זה. פי ידעו והבינו היטב שפך דרכו של עולם, לבלבל בכל פעם את האדם מלחשב ולהסתפל על התכלית האמתי ושהימים והשנים חולפות ועוברות ולא ישא בעמלו כלום מפל אלו, ושללא באו לעולם אלא כדי להסיח דעת האדם מללקט הטוב הרב שיש ונמצא בעולם. וכמו כן לא דברו ודשו וחקרו בחקירות ופולפולים בדבריהם של המתנגדים וטענותיהם על דרך רבנו, ולא עשו מזה בשום פעם שום ענין לדוש ולחקר במה אמרו, ומה חושבים. ולא נתנו לעצמם להתבלבל משום דבר שאינו מסייע לעבודת ה' ממש.

ח — לד

היה אומר שבזמנו רב צבור היהודי היו עוסקים במשא ומתן, וכל אברך אחר שגמר את שנות ה'קעסט' אצל חותנו היה יוצא לשוק להביא טרף לביתו, ומעטים היו שישבו רק על התורה ממש אף מחוגי הלומדים הליטאים שפליטא. ואף על פי כן העבודות ומעשיהם הטובים של הסוחרים דאז עולים בחשיבותם בהרבה על בני התורה של היום.

ח — לה

ראה ופגש את רבי יצחק ברייטער הי"ד בהיותו בלובלין בשנת תרע"ד כששטה שם משך שמונה ימים בדרך נסיעתו לאומן, ואחר כך פגשו בראש השנה של שנת תרע"ה וכן לאחריה שנת תרע"ט.

ח — לו

בִּידוּעַ הָיָה רל"י ו'ל זָהִיר בְּטְבִילַת מְקֻנָּה מְאֹד מְאֹד, אָף בִּימוֹת הַקָּרָח וְהַשְּׁלֵג הַנוֹרָאִים, וְאָף שָׁבַר בְּעֶצְמוֹ כְּמָה פְּעָמִים אֶת הַקָּרָח כְּדִי לְזָפוֹת לְטְבִילָה. אָף עַל פִּי כֵן כְּשֶׁאָמַר לוֹ אֶחָד מִהָאֲבָרְכִים שֶׁהוּא מִקְפִּיד לְטַבֵּל גַּם אַחֵר שְׁנָתוֹ בַּיּוֹם, וּשְׁאָלוֹ עַל כֶּף שׁוֹם שְׁאֵלָה, עָנָה לוֹ שֶׁזֶה חֲמָרָא גְדוֹלָה מְאֹד, וְכַמְעַט שֶׁחָבַל עַל הַזְמַן הִקָּרַשׁ שֶׁל עֶסֶק הַתּוֹרָה לְתַת עֲבוּר זֶה.

ח — לז

סֵפֶר שְׁבָהִיּוֹתוֹ אִזּוֹ בְּסִמְרָקָנָד הָיָה הִרְעָב קָשָׁה וּמַעֲנָה כָּל כֶּף, שֶׁנִּכְנָסוּ אֵלָיו פַּעַם שְׁנֵי חֲסִידִים וּבִקְשׁוּ וְהִתְחַנְּנוּ לִפְנֵי שְׁיִלּוּהָ לָהֶם שְׁנֵי כַּפּוֹת אֲרֻז כְּדִי לָקִים בָּהֶם מִצּוֹת מְשֻׁלוֹחַ מְנוֹת אִישׁ לְרַעְהוּ וְהֵם יִחְזִירוּהוּ לוֹ אַחֵר כֶּף.

ח — לח

כְּשֶׁשָּׁבַת פַּעַם רל"י ו'ל בְּבִאֲרֵיטְשׁוֹב בְּאַיִזָּה שָׁבַת אָמְרוּ לוֹ שֵׁם הָאֲבָרְכִים בְּמוֹצָאֵי שָׁבַת שְׁיִשְׁתַּדֵּל וְיִלְךְ לְסַעֲוֹדַת מְלוּהָ מְלָכָה אֲצֵל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי רֵאכֶר"נ ו'ל שֶׁבִמְקֻצּוֹעוֹ הָיָה נִפְחַ לְפָרְסוֹת הַסּוּסִים, וְהָיָה נִרְאָה לוֹ הַדָּבָר קָצֵת לְזִלְזוֹל וְהִרְהַר לְעֶצְמוֹ כִּי חָשַׁב וְכִי מַה כָּבֹד אֲרִגִּישׁ שֵׁם בְּבִיתוֹ. אוּלָם אַחֵר כֶּף כְּשֶׁבָּא אֵלָיו רָאָה אִיף שֶׁהִכִּינוּ שֵׁם בְּבִיתוֹ סַעֲדַת מְלוּהָ מְלָכָה בְּהַכְנָה גְדוֹלָה מְאֹד שְׁאָפוּ חֲלוֹת מִחֲדָשׁ. וְדָגִים וְעוֹפּוֹת מִבְּשָׁלִים מִחֲדָשׁ וְאַחֵר כֶּף יָשַׁב עִם בְּנָיו וְשָׂר עִמָּהֶם הַזְמִירוֹת בְּהִתְלַהֲבוֹת כְּזֹו עַד שֶׁנִּפְעַם בְּקִרְבּוֹ אִיף מְהֵרָה הָלָה בְּסַעֲוֹדָה זֹו כֹּל כֶּף וּבְזִמְרוֹת קְדוּשׁוֹת כְּאֵלוֹ. מְלַבֵּד דְּבוּרֵי תּוֹרָה וְיִרְאָה וְסִפּוּרֵי צִדִּיקִים שְׁנֵהֵג בְּשִׁלְחָן, בְּנֵהוֹג. וְנִחְקַק אָדָם זֶה בּוֹ עַד מְאֹד וְהִכִּין כָּבֹד מִדּוּעַ הַמְּלִיצוֹ לוֹ שְׁיִלְךְ אֵלָיו לְסַעֲוֹדָה. וְאַחֵר כֶּף כְּשֶׁהִגִּיעַ רֹאשׁ הַשָּׁנָה יָצָא לוֹ לַעֲמֹד סְמוּךְ אֵלָיו בְּעָרֵב רֹאשׁ הַשָּׁנָה בַּעֲת הַהִשְׁתַּטְחוֹת עַל

ציון רבנו ז"ל, מִשָּׁךְ כַּמָּה שְׁעוֹת רְצוּפוֹת וְשִׁמְעָה אֶת כָּל סֵדֶר תְּפִלוֹתָיו וּבִקְשׁוֹתָיו, כִּי לֹא הִשְׁגִּיחַ בּוֹ, וְלֹא שָׁם לְבוֹ אֵלָיו, וְשִׁמְעָה רַל"י ז"ל אֵיךְ שָׁכַל תְּפִלוֹתָיו וּבִקְשׁוֹתָיו הָיוּ רַק עֲבוּר הַכָּלָל, הֵינּוּ עֲבוּר כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְעַמֵּד מִשְׁתוֹמֵם שֶׁנֶּדְמָה הָיָה לוֹ כְּאַחַד מִגְדוּלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁבְּדוֹר מֵאַחַר שָׁכַל מַעֲיָנוֹתָיו וְחִשּׁוֹקוֹתָיו הֵם אֵף וְרַק עֲבוּר טוֹבַת הַכָּלָל לְגִמְרֵי וְעֲבוּר עֲצֻמוֹ כָּלֵל כָּלֵל לֹא.

ח – לט

הָיָה אוֹמֵר לְעִנְיַן הַדֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים בּוֹ אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִינוּ שֶׁאָפְלוּ בַּשָּׁנוֹת הָרַעֲב הַקְּשׁוֹת כְּשֶׁהָיוּ שָׁמַיִם חִלּוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְכַרְכַּת הַמוֹצֵיא, לֹא הָיָה מִי שִׁיעֵזוּ לַחֲטֹף שׁוֹם חֲטִיפָה שֶׁל הַכְּזִית. וּפַעַם כְּשֶׁחֲטֹף מָאֵן דָּהוּ גָּעְרוּ בּוֹ מִהֲזַקְנִים 'כָּאֵן בִּשְׁלֹחַן שְׁלָנוּ חוֹטְטִים?' 'דָּא בֵּי אוֹיְנוֹצֶר טִישׁ חֲאֵפִין?'. וְכִמּוֹ כֵּן הָיָה אוֹמֵר שֶׁנֶּהֱגָה זֶה 'לַחֲטֹף' מִהַכְּזִית לְסַעֲוֹדַת פְּדִיּוֹן הַבֶּן הַנֶּהוּג כָּאֵן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא רָאוּ זֹאת אֲצֵל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִינוּ מַעוֹלָם, וְאִין זֶה אֵלֹא מִנֶּהֱגָה שְׁאִינוּ הִגּוּן, וּבִאֻמָּן הָיָה הַכֶּהֱן הַפּוֹדֶה עוֹמֵד וּפּוֹרֵס חֲתִיכָה אַחֵר חֲתִיכָה וּמַחֲלָקוֹ לְכָל אֶחָד. וְהָיָה אוֹמֵר שָׁאֵם אָמְרוּ רַז"ל בְּלַחֲם הַפָּנִים הַקְּדוֹשׁ 'הַצְנוּעִין מוֹשְׁכִין אֶת יְדֵיהֶם' (קִידוּשִׁין נג.), וְהָיָה הַלַּחֲם הַפָּנִים מִתְחַלֵּק וּמִסְפִּיק לְכָל אֲנָשֵׁי אוֹתוֹ מִשְׁמֵר כִּמּוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (יוֹמָא לט.), וְאֵיךְ הַסְפִּיק לָהֶם? אֵלֹא מִחֲמַת שֶׁהָיָה הַכָּל בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וּבִנְעָם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּסֵתֶם מֵאֲכָלִים. וְהָרִי גַם אָמְרוּ רַז"ל בְּשִׁבְחָה זֶה שֶׁאָמַר 'הַגִּיעֵנִי כְּפוֹל' (פסחים ג:), וְהָיָה מִסְתַּפֵּק וְשִׁמַּח הַכֶּהֱן אֵף בְּזֶה הַמַּעַט.

ח – מ

אָמַר כָּל הָעוֹבְדֵי ה' הַגְּדוּלִים שֶׁבְּזִמְנוֹ אֱלֹהֵי שְׁלֹא הִשְׁגִּיחוּ כַּהֲגֵן עַל בְּנֵיהֶם בְּחִנוּף כְּרָאוּי וְהַפְּקִירוּ בְּנֵי בֵיתָם לְבָלִי לְשִׁים לֵב לְחִנּוּכָם וְלִהְיוֹת עִמָּהֶם כְּרָאוּי לֹא דִי שֶׁפָּגַע הַדְּבָר בְּחִנוּף הַבָּנִים, אֵלֹא גַם בָּהֶם

עצמם פגע הדבר, ולא הצליחו פראוי, וזה היה דבר ברור לעין כל. וכששאלוהו פעם לענין ראבר"נ ו"ל איך זאת שעזב את ביתו לשבוע ימים כמו שהעידה עליו אחותו מרת רחל על משך שנים שעזב את ביתו בהתבודדות מיום ראשון עד השבת? אמר: שמחמת שהיה אז עדין חשוף בנים על פן היה קל לו הדבר, ואלו היה זוכה לבנים בודאי היה עובד ה' באפן אחר. וכמו שמצינו אצל מוהרנ"ת ו"ל שהיה מדי ערב בימות החורף לומד עם בניו וחוזר עמהם על מה שלמדו בחיידר במשך היום, ואכל עמהם אכילת ערב ומברך עמהם יחד ברפת המזון, וקורא עמהם קריאת שמע שעל המטה. ומרדימם לשנה עמו יחד. וכמובא לעיל חלק ב, תרלו.

ח — מא

היה אומר שענין הנהגת התעניות היום פאן בארץ ישראל קל יותר ממה שהיה אז בזמנו ברוסיה, כי פיום נתן לאכל טוב קדם התענית וגם לאחריה מוכן לאדם המאכלים, מה שאין פן אז היו האנשים רעבים כסדר תמידי ולא היה מה לאכל לא קדם לתענית ולא לאחריה, והסבל היה קשה מאד מאד. וכל תענית היה פרוץ ומרפב מעוד תעניות הרבה.

ח — מב

פל פך זהיר היה בענין הנהגת קימת חצות, שתכף אחר תפלתו תפלת מעריב תכף ומיד אכל סעודתו בזריזות וברך ברפת המזון וקרא קריאת שמע שעל המטה ומיד עלה על יצועו כדי שיוכל לקום בזריזות לאמירת תקון חצות בזמנה, פעם כשבא אליו תיכף בתחלת הלילה נכדו היתום בן בנו לדבר עמו שום דבר ודפק בדלתו, שאל מי בדלת? והזדהה נכדו בשמו נגש לדלת ודבר עמו שם בקצרה. ולא התמהמה עמו להכניסו לבית ולשבת ולשוחח עמו פנהוג כמו

שיח שרפי קודש / אמרות טהורות - רל"י בנדר כא

שְׁהִיָּה נוֹהֵג לְחַבְּבוֹ בְּשַׁעוֹת הַיּוֹם, אֲלֵא עֶמֶד בְּדִלְתָּ וְעָנָה לוֹ עַל שְׁאִלוֹתָיו בְּזִרְיוֹת, וְכָל זֶה מְשׁוּם שְׂיָדַע לְחַשֵּׁשׁ שְׁמָא יִשְׁתַּהֲהָ הַדְּבָר וּפְעָמִים מִחֲמַת כֵּן יִפְסִיד אֶת סִדְרוֹ הַקָּדוֹשׁ וְזֶה הִיָּה כָּבֵר בְּזִקְנוּתוֹ הַגְּדוּלָּה, שֶׁכָּבֵר הִיָּה דָשׁ וְרָגִיל בְּהִנְהָגָה זוֹ שֶׁל הַקִּיָּמָה עֲשׂוֹת עֲשׂוֹת בְּשָׁנִים. וְלֹא נָתַן לְעֲצָמוֹ שׁוּם וַתּוֹר בָּזָה, וּבְכַף זָכָה שֶׁכָּל לִילּוֹתָיו בְּכָל שְׁנוֹתָיו הִיָּה נֶעוֹר בָּהֶם לְעֶסֶק בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה.

ח – מג

שְׁבֵת אֵיזָה שְׁבֵת אַחַת (פָּרָשַׁת וַיִּשָּׁב) בְּבֵית הַבְּרָאָה בְּרִמְתָּ גֵן עֵם הָרֵב שְׁלוֹם נִחַ בְּרוֹזוֹבְסְקִי וְצ"ל רֹאשׁ יְשִׁיבַת סְלוֹנִים, וְסִפֵּר שֶׁקָּרְבוּ מְאֹד וְהִפְצִיר בּוֹ בְּכָל עֵת שֶׁהוּא אֲשֶׁר יִדְבֵּר דְּבוּרִים לִפְנֵי קָהֵל הַנוֹפָשִׁים, וְאָכֵן דְּבַר דְּבוּרִים מֵרַבְּנוֹ וְ"ל כְּרֹאזִי.

ח – מד

כְּשֶׁהִיָּה פָּעַם בַּמִּקְוֵה בְּמִירוֹן רָאָה אֶת אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמִינוֹ שֶׁטָּבַל וְהִיָּה עִמּוֹ בְּנוֹ הַנֶּעֶר, וְאָמַר לוֹ אַחֵר כֵּף: הָרִי אֵין הוֹלְכִים לַמִּקְוֵה אֵב וּבְנוֹ יַחֲדָיו כְּמוֹ שֶׁנִּפְסַק בַּפּוֹסְקִים בְּשִׁלְחֹן עֲרוּף, עָנָה לוֹ הֵלֶּה: עֲדִין הוּא יֵלֵד קֶטָן. עָנָה לוֹ רֹל"י וְ"ל: וְכִי מְאַמְתִּי הוּא מְצוֹת הַחֲנוּף - לֹא מַעַת הִיֹּת הַיֵּלֵד נֶעֶר וְקֶטָן !!!

ח – מה

סִפֵּר אַחֵר הֵיִיטוֹ שׁוֹכֵב בְּבֵית חוֹלִים שֶׁעֲבַר נִתּוּחַ, שֶׁמִּחֲמַת רֵב דְּבָרֵי רַבְּנוֹ בְּעֵנִין הַהֲרַחָקָה מִהֲרוֹפְאִים, עַל כֵּן נִהַג לְעֲצָמוֹ לְבָלִי לְדַחֵק בְּשׁוּם הִנְהָגָה וְנִטִּילַת תְּרוּפּוֹת בְּדוֹקָא, וְכְמוֹ כֵּן הִיָּה פְתוּחַ לְכָל מַצָּב בְּלִי טַעֲנוֹת וְדִרִישׁוֹת וְכִדּוּמָה, כִּי מִי יוֹדֵעַ מָה הַנִּכּוֹן בְּרִפּוּאָה. עַד שֶׁהִיָּה הַדְּבָר לְפִלֵּא בְּעֵינֵי שְׁאֲמָרוֹ שֶׁעוֹד לֹא רָאוּ חוֹלָה קֵל כְּזֶה, שְׁאִינוֹ דוֹרֵשׁ וּמִבְקֵשׁ מֵהֶם שׁוּם דְּבָר וְלֹא כְּדֶרֶךְ שְׁאָר הַחוֹלִים.

ח — מו

ספר שפעם באו לפניו שנים להתלונן בפניו אחד על חברו, ומעשה שהיה כן היה שאחד מהם הלך והפקיד שום ארנז עם חפצים אצל חברו, מחמת נסיעתו לחו"ל, ואחר כך פשחזר לקח מהנפקד את הפקדון, והתאונן שפשכא לביתו ופתח את הארנז היה חסר בו ממה שהשאירו. וחברו הנפקד טען שהחזיר לו את הארנז כמו שקבלו, ולא פתחו ולא לקח ממנו כלום, ועמדו שניהם וצעקו בביתו צעקות רמות, וגער בשניהם הן להמפקיד שלא השגיח להראות להנפקד בעת נתינתו הפקדון שיבדק את ההפקדה, וכן גער בהנפקד על שקבל שום פקדון לבלי לראות מה נמצא בתוכו ומה תכולתו. ולא העמידו עדים ולא שום כתב ביניהם. ופטר את הנפקד מעקר הדין. והיה להנפקד בזיונות גדולים מהמפקיד, עד שהלך והסכים הנפקד לפצות את המפקיד באיזה סכום, ומזה השתלשל יותר המריבה כי אמר המפקיד ראו איך שהוא מוכן לשלם והיא הוכחה חותכת על כשלוננו, ומזה השתלשל יותר ויותר הבזיונות על הנפקד. והנה לא עברו ימים מועטים ונענש המפקיד בענש קשה שלא נגאל ממנה משך כמה שנים. וספר זאת כדי להראות כמה וכמה נכשלים בני אדם פשאינם משגיחים במעשיהם ובדבורי סרק ובהחלטות שבלב שלא כדין.

ח — מז

היה אחד מאנשי שלומינו שהיה תורם לכמה וכמה ענינים של אנשי שלומינו ופעם חפצו העסקנים בדבר לדבר עם רל"י לשידבר עמו וישכנעו שיתן לו סך קבוע והוא אשר יחלקם ופיצם לכלל המוסדות, ולא חפץ היה בזה רל"י לבהטעימו: תורם זה חיותו מחלקתו את הצדקה לכל אחד כפי ענינו. ומדוע שנקח ממנו חיות והרגשה זו? יחלק ויפזר צדקותיו הוא כפי לבו והרגשתו הטובה.

ח — מח

הַזְדַּמֵּן פַּעַם לְשִׁמְחַת אַרוּסִין לְבָנוּ שֶׁל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמִינוּ, וְהָיָה שֵׁם עַל הָאָרוּסִין אֶחָד מִחֲשׁוּבֵי הָרַמְי"ם ו"ל וְעָמַד וְנָשָׂא דְבָרִים בְּעֵינָיו הָאָרוּסִין וְאָמַר בֵּין דְּבָרָיו, 'בְּחוּר הַרוּצָה לְשִׁבְתָּ כָּמָּה שָׁנִים עַל הַתּוֹרָה אֵינִי צָרִיף לִישָׂא אִשָּׁה מִקֶּדֶם בְּשָׁנִים' וְכו', כְּשֶׁגָּמַר דְּבָרָיו נָתַן רַל"י דְּפִיקָה עַל הַשְּׁלָחַן וְאָמַר: מוֹחָה אֲנִי עַל דְּבָרִים אֵלֹו שֶׁהֵם נִגְדִּי מִשְׁנָה מִפְּרָשַׁת בְּאֲבוֹת (שֶׁהֵשִׁיר ה, ב) שֶׁאָמְרוּ בֶּן שְׁמוֹנֶה עָשָׂרָה לַחֲפָה. וְאָמְרוּ (קִידוּשֵׁין כט:) עַל זֶה שֶׁלֹּא נָשָׂא אִשָּׁה עַד עֶשְׂרִים תַּפַּח עֲצָמוֹתָיו, וְעוֹד כְּהֵנָּה וְכֵהֵנָּה דְּבָרֵי רַז"ל מָה שֶׁאָמְרוּ בְּזֶה, בְּפֶרֶט שֶׁזֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁנִּהְיָ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מַעוֹלָם.

ח — מט

בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִיָּד אַחֵר הַתַּפְּלָה נִהְיָ לְנִסְעַ לַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי בְּדֶרֶכֹו מִיָּדֵי יוֹם אַחֵר תַּפִּילַת הַתִּיקִין וְאִם נִשְׁאָר עוֹד זְמַן לְנִסְעַ גַּם לְקַבֵּר שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק וּלְקַבֵּר רַחֵל וְאֵף פְּעָמִים לְחַבְרוֹן לְהַשְׁתַּטַּח עַל קְבָרֵי אֲבוֹת.

ח — נ

סֵפֶר אַחֵר הָיִיתוֹ שׁוֹכֵב בְּבֵית חוּלִים בְּעֵת שֶׁעָבַר נְתִיחַ שְׁמִחַמַת רַב דְּבָרֵי רַבְּנֵינוּ בְּעֵינָיו הַהִרְחָקָה מִהַרְפָּאִים עַל כֵּן נִהְיָ לְבָלִי לְדַחֵק בְּשׁוּם הַנִּהְיָה וְנִטִּילַת תְּרוּפּוֹת בְּדוּקָא, וְהָיָה מוֹכֵן לְכָל מַצָּב בְּלִי טַעֲנוֹת וּדְרִישׁוֹת וְכִדּוּמָה, כִּי מִי יוֹדֵעַ מָה הַנִּכּוֹן בְּרַפּוּאָה. עַד שֶׁהָיָה הַדְּבָר לְפָלֵא בְּעֵינֵי הַרְפָּאִים שֶׁאָמְרוּ שֶׁעוֹד לֹא רָאוּ חוּלָה קַל כְּזֶה, שֶׁאֵינִי דוֹרֵשׁ וּמִבְקֵשׁ מֵהֶם שׁוּם דְּבָר וְלֹא כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵר הַחוּלִים.

ח — נא

סֵפֶר רַל"י ו"ל שָׂאת פְּרָשִׁיּוֹת הַתַּפְּלִין שֶׁלֹו הַזְמִינִם אֶצֶל רַבֵּי אֶהְרֶן אוֹנְגָּאָר ו"ל, שֶׁהָיָה גֵּרָא וְחֹרֵד, זֶה רַבֵּי אֶהְרֶן לֹא כָּתַב סִפְרֵי תוֹרָה כִּי

אמר להפונים אליו שזה לוקח לו זמן רב וחושש שמא לא יספיק לגמר פתיכתו, ולהתחיל ולא לסיים אינו חפץ, רק פעם אחת פשהזמין אצלו אחד מגדולי הדור ספר תורה ואמר לו סבת הדבר שאינו רוצה מטעם הנזכר, הבטיח לו זה הגדול שיזכה להתחיל ולסיים הפתיכה והספים. ולקח לו זמן הפתיכה 15 שנה כי משך זמן פתיכתו בכוונה פסגלה לאריכות ימים שלו בהאמינו בברכתו של אותו אדם גדול במעלה עד שזה הגדול בא אליו ואמר לו אנא הזדרז, כי חשש שמא הוא עצמו לא יזכה לראות בסיומו, ואכן הזדרז וסימו.

ח — נב

סדר פעם לאחר סדר ליומו והוכיח לו כמה זמן יש לו ללמד מדי יום ביומו. ואמר לו: קח לך אף שמונה שעות לשנה, ושעתים לתפלות, ושעה להתבודדות, ושלוש שעות ללמוד ספרי רבנו, ואף אם נצרך לך שעתים לסדורים שונים, הרי צדין נשארו לך שמונה שעות מלאות ותמימות ללמודי התורה פראוי וכנכון. ולהיכן הולכים ונאבדים הם??

ח — נג

הסביר פעם מתי נקרא שום מנהג בשם 'חמרא יתרה' ומתי נקרא בשם 'הדור מצנה'. ואמר: עקר שם חמרא יתרה הוא פשהדבר מביאו לידי מרה שחורה ומאבד שמחת המצנה בכך, בפרט כשאין לחמרא זו מקום ומקור בדברי ה' שלחן ערוך, כמו למשל אלו המחמירים לבלי לאכל ירקות שונים כמו מלפפון וכדומה בפסח וכדומה לזה. אבל בנדאי הדור מצנה השיך רק לממון שנתן להשיגו, בנדאי חבוב מצנה יש בזה כמו הדור בתפלין נאים וכשרים, ובטלית נאה, וכבוד שבת וכדומה.

ח — נד

כְּשֶׁדָּבַר פֶּעַם בְּעֵינֵי הַתְּקִירוֹת בְּאֶמוּנָה אָמַר בְּצָחוֹת: אֵין לָנוּ
'תְּקִירוֹת' אֲלָא בְּמָה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (איכה ג) נִחַפְּשָׁה דְּרַכֵּינוּ וְנִחַלְקָהּ
וְנִשׁוּבָה עַד ה'. הֵינּוּ לַחֲקֹר תְּקִירוֹת אֵיךְ נִזְכָּה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְנִחַפֵּשׁ
עוֹד דְּבָרִים וְעֵינֵינוּ שֶׁעֲדִין לֹא עָשִׂינוּ עֲלֵיהֶם תְּשׁוּבָה.

ח — נה

אָמַר פֶּשׁוּט הַדָּבָר שֶׁהֵיכָן שֶׁמִּדְּבַר רַבְּנוּ מֵעֵינֵי 'לְמוֹד הַפּוֹסְקִים'
הַמְּכֻנֵּן הוּא עַל סֵדֶר לְמוֹד בְּסֵדֶר ה'שְׁלַחַן עֲרוּךְ' מִהַחֲל וְעַד כְּלָה,
מִבְּלִי דְּלוּג וּמִבְּלִי סֵדֶר לְמוֹד רַק בְּחֵלֶק מִיָּחָד כְּמוֹ לְמַשֵּׁל בְּסֵדֶר
הַלְמוּד 'אַרְחַ חַיִּים' בְּלִבָּד. אֲלָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְחַיֵּב לְלַמֵּד כָּל
הָאַרְבָּעָה חֻלְקֵי שְׁלַחַן עֲרוּךְ סֵפֶר אַחֵר סֵפֶר וְסֵדֶר אַחֵר סֵדֶר עַד
שִׁיגְמָרָם כָּלֵם וְיִחְזוֹר וְיִלְמְדֵם, וְכָל אֶחָד לְפִי הַבְּנָתוֹ.

ח — נו

אָמַר וְחֲזוֹר וְאָמַר. הִנֵּה מֵצֵד אֶחָד רוֹאִים אָנוּ מֵאָמַר רַבְּנוּ ז"ל
שֶׁאָמַר: אֵלֵי עוֹד יִתְקַרְבוּ אֲנָשִׁים מְרַחֲקִים כָּאֵלוּ, עַד שֶׁהִשְׁאֹל
תַּחֲתִיּוֹת יִהְיֶה קֶטֶן וְקִמּוּץ לַפְּנִיָּהִם, (חיי"מ שו.) וּמֵצֵד שְׁנֵי אָמַר:
הֵיכָן בְּעוֹלָם שֶׁנִּמְצָא אֵיזָה טוֹב נֶכּוֹן וְיִשָּׁר, מְחַיֵּב שִׁיתְקַרֵּב אֵלֵי (שם
רפו.) וְאִם כֵּן וְאֵיךְ יִתְקַיְּמוּ דְּבוּרֵים הַפְּכִיִּים אֵלוּ, אֲלָא תְּרוּצוֹ וְשִׁבְרוֹ
בְּדִבְרָיו ז"ל בְּמָה שֶׁאָמַר בְּתוֹרָה ז' חֵלֶק ב' מֵעֵינֵי הַקְּטָנִים בְּמַעֲלָה,
שֶׁלָּהֶם מִרְאָה הַצַּדִּיק וּמִלְמַדָּם הַשֹּׁגֵת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וּמִלְמַד
אוֹתוֹ אֵיךְ שָׂאף עַל פִּי כֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמּוֹ אֵתוֹ וְאַצֵּלוֹ תְּמִיד,
וְלִהְפֹּף הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שְׁחוּשָׁבִים שֶׁכָּבֹד הַגִּיעָיו וְהַשִּׁיגוֹ שׁוֹם הַשִּׁגָּה
לָהֶם מִרְאָה הַצַּדִּיק גֹּדֵל רַחוּקָם עַד שֶׁמִּבְּיָנִים לַצֶּעַק 'אֵיזָה מְקוֹם
כְּבוֹדוֹ'. וְזֶה בְּחִינַת 'דְּרִי מַעֲלָה' וְ'דְּרִי מַטָּה' שֶׁבְּשִׁלּוּבָם יִחַד יָכוֹל
הַצַּדִּיק הַגְּדוֹל הַזֶּה לְקַרֵּב אֶת כָּל הָעוֹלָם, וּבְזֶה תִּשְׁלַם מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ

בעולם. ונמצא ששני הדברים מתקיימים בכל המתקרים אליו. (וראה קיצורו לעיל ד, עב)

ח — נז

במספר בחלק ג סימן עט שאמר רבנו על אחד המתדמה לנכבד שקרבוהו אנשי שלומינו ואמר רבנו מה הבאתם לי חבית מעים? והנה מצד שני ידועים דבריו שאמר מתקרים אלי אנשים פאלו שה'שאל תחיתות' קמוץ בעדם. ואיך מתקיימים ענינים סותרים אלו, רק הבאור הוא שהכל תלוי בשכרון לבו של המתקרב. שאם לבו נכון עמו באמת להבין מכתו ומחפש תרופה למצבו, אזי אין דרגא בעולם יהיה אשר יהיה ובמקום אשר יהיה, בודאי יתקרב להשם יתברך ויתעלה כראוי בכח דרכו של רבנו ובעצותיו האמתיים, אולם אף אם יהיה בעל מדרגה ועובד ה', אולם לבו גס עליו לחשב דמיונות על עצמו ולהתגאות ח"ו הרי שדומה הוא כלפי המדרגות שצריך ויכול להגיע 'פחית מעים' שסרחונו רב והולך למרחוק ואין לו בערך האמת שום ערך.

ח — נח

ומזה נבין מה גדל החסרון והעולה הגדולה הנעשית כלפי אלו הבאים ומתקרים אל דרך רבנו ז"ל שאין מקרבים אותם כראוי, כי פמה וכמה סבובים ודרכים נפלאים סבב ה' ברחמיו עד שזוכה זה המרחק לבוא לחסות תחת פנפי השכינה, ואיך יכול לבוא מאן דהו אף מן החסידים ולהחליש דעתו עד שיגרם לו להתרחק מדרך התורה ולבלי להמשיך לפסע לקדש פנימה בדרך רבנו הקדוש, ומי יכול לקבל על עצמו אחריות כבדה וקשה כזו.

ח — נט

וכאשר ראינו איך שרבנו ז"ל בעצמו לא הרחיק שום אחד מישראל מעולם, כל עוד שבא ומוכן לשמע ולקבל, ואפלו את אלו

האפיקורסים הגדולים שהיו רחוקים בתכלית מדרך הטהורות והתורה, ואף גם שנשבעו לבלי להזכיר אפלו שם ה', אף על פי כן גם אותם לא רחקם רבנו ז"ל, ועוד רבים רבים פמותם שזכו והתקרבו לדרך רבנו והקימו בתים של תורה וקדשה ודורות ישרים מברכים. וחבל על דאבדין, הינו אלו הנשמות שלא היה מי שיקרבם ויעודדם ויורה להם הדרך פראוי, ויקבלם בסבר פנים יפות. ובזבזו חיייהם להכל וריק, עד שצריכים לבוא ולהתגלגל ולהתסר שוב בכל המכאובים והתחלואים שבזה העולם.

ח – ס

אמר: סבת הדברים שעל ידו התחילו להתפרסם שיחות שאינן מדיקות, נבעה ובאה מפמה סבות, אם זה מחמת שכשהתקרבו מקרבים חדשים לדרך רבנו, ומרב התפעלויותם והתרגשויותם שמעו וקבלו ספורים ושמועות מכל המזדמן לפניהם מחמת התעוררות לבם לכל דבור שיחה וספור הנוגע לרבנו ולאנשי ובהאים אחריהם. ולא ירדו לחקר אחר שרשם, בפרט אלו שגם משכו בעט סופרים וכתבו הדברים ובזה חתמו ואשרו את הטעיות, וגם פי היו בינותם כאלו שלא קלטו היטב הדברים וקשרו וחברו וכללו יחדיו בטעות פמה שיחות עד שנעשה מזה שיחה וספור חדש, מלבד גם זאת שהיו גם בהם בעלי דמיונות לקשר ולחבר ולבנות ולהסמך ולגבב ולתרוץ דברים שאינם נכונים.

ח – סא

אמר בצחות לענין השיחות הנספרות שמטבע הדורשים אחריהם לחקר אחריהם בעל אוצר חשוב. על פי הפסוק 'הנספרות לה' אלקינו'. הינו אלו השיחות הנספרות הם שייכים לה' אלקינו, ואין בהם כמעט שום תועלת לעבודת ה' והם שייכים לגנזי מעלה, אבל

'והנגלות' הינו השיחות הפשוטות הכתובות בספרי רבנו כמו הלכותי מוהר"ן ספר המדות ספרי מעשיות. ושיחות הר"ן וחי מוהר"ן ועוד, שבהם נמצא העקר הנוגע 'לנו ולבנינו' לדורות עולם, ובהם צריך להתנגע להבינם ולקיים ולעשות את דברי התורה כראוי.

ח – סב

שאל על הנאמר בכתוב בשבח יציאת מצרים שהיתה מכור הבדול. וכי איך זה דומה לכור בדול? והרי כור בדול מנקה ומזקק הפסלת, בעוד שארץ מצרים ערות הארץ היתה, אשר זרמת סוסים זרמתם ואיך שיהי להצטרף במקום כזה? מזה נלמד שאדריבא היא הנותנת, שדיקא מחמת הקשי הגדול והנסיונות הקשים על ידי זה נעשה עקר הצורף והזכוף, ועל-כן ישראל פשהו במצרים היה להם קושיות גדולות מאד איך זה שהם בני אברהם יצחק ויעקב המבחרים שבבריאיה ירדו לשפל ושעבוד כזה עד שמטביעים תינוקותיהם ביאור ועוד ועוד, זה בגשמי והן ברוחני וכשעמדו שם בנסיון ולא עזבו האמונה מזה נעשה צורף וזכוף כזה עד שדוקא משפלות כזה זכו לקבל התורה.

ח – סג

בענין מלתא דשטותא שאמר רבנו ז"ל שפפי הנראה אי אפשר לבוא לשמחה כי אם על ידי מלי דשטותא וכו' (ראה ליקו"מ ח"ב סימן מח. ובשיהר"ן סימן כ.). היה אומר שפפי שראו מנהג אנשי שלומינו בכל הדורות הרי שהיו מאד נזהרים מבדיחות וממלי דשטותא בפעל. והיה אומר שענין זה אמר רבנו לאלו שבאמת עבודתם בעבודת השם יתברך היתה קדש ברצף עד שמחמת רב ההתעוררות שבלבם שהיתה כאש בוערת היו צריכים גם להתרוממות הדעת, מה שאין כן אנו בדרגתנו שעדין לא השלמנו חקנו כראוי

בבחינת ההתעוררות, הרי שענין מלתא דשטותא יכול להתהפך במהירות לליצנות וצריך בזה שמירה גדולה. וזה חסרון גדול פשוטופסים ענין זה לתחלת העבודה פשעדין לא התעוררנו פראוי לעסק בקביעות בתורה ותפלה בכל כחנו. ומחמת ההתרשלות בעבודת ה' נוטה האדם מחובו ולשמח עצמו במלתא דשטותא ובדיחותא.

פי באמת מלתא דשטותא היתה עבודה גדולה אצל הצדיקים הגדולים וכמו שמצינו בדרך כשהתגברו עליו הקלפות כמו שהתלפשו עליו בצורת אבימלך והיה חייב לשנות טעמו לפני אבימלך, ויתו ברקו על דלתות הבית וכו' (שמואל-א כא).

ועוד שאם כן שפשוט כל כך ההנהגה בזה, למה ומדוע לא תפס רבנו ענין המלתא דשטותא כעצה הפשוטה לבוא לשמחה בעת אמרו המאמר שבתורה י' חלק ב' שאמר שם: עקר מה שהעולם רחוקים מהשם יתברך הוא מחמת שאין להם ישוב הדעת, ולבוא לישוב הדעת הוא על ידי שמחה, ולבוא לשמחה, הוא על ידי שמוצא בעצמו נקודות טובות וכו' וכו' עין שם, שזהו הענין של 'בדיחא דעתיה' המבאר בדברי רז"ל.

ח - סד

וראה כל המאמר המיסד על זה בחלק א' סימן רפב על פי הפסוק 'אומרה לאלקי בעודי', שדיקא על ידי ענין ה'עוד' מעט טוב שבי על ידי זה אומרה - אפשר לבוא לשמחה, ומה לו לרבנו להרחיק כל כך ולא נתן תיכף העצה שלבא לשמחה הוא על ידי מלי דשטותא ובדיחותא, אלא שבודאי דבר רבנו בזה לאנשים רמי מעלה שהיו ברב התעוררות והיו מכרחים לשמח דעתם בדרגתם, ועל כן כל אחד לנפשו צריך לבדק עצמו היטב בזה. שלא יבוא וינהפך כל העבודה לליצנות אחת גדולה.

ח — סה

וְהָיָה אוֹמֵר בְּצָחוֹת: אַחֵר שֶׁאִמַּר רַבֵּנוּ כָּל כֶּף הַרְבֵּה תוֹרוֹת גְּבוּהוֹת וְרָמוֹת וְדַרְכֵי עֲבוּדָה גְּדוֹלִים כָּאֵלּוּ כִּמּוֹ שֶׁהַשָּׂאִיר אַחֲרָיו, אֵיךְ בָּא זֹאת שְׂבָאִים וְתוֹפְסִים עֲנִין הַמְּלִי דְשִׁטּוֹתָא לְתַחֲלִית הַהִתְקַרְבוֹת וְלְתַחֲלִית עֲבוּדַת ה'. מֵה גַם שֶׁכֵּן רָאִינוּ אֶת כָּל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִינוּ שֶׁהָיוּ בַּעֲלֵי יִרְאָה תָּמִיד וְרַק לְעֵתִים בּוֹדְדוֹת מִמֶּשׁ רָאִינוּם בְּשׁוּם תְּנוּעָה שֶׁל מִלְתָּא דְשִׁטּוֹתָא. וְסִפֵּר שֶׁהַשְׂמָחָה שֶׁהָיוּ רוֹאִים אֶצֶל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִינוּ הָיָה מִחֲמַת לַמּוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְקִיּוֹם מִצְוָה, וְאַחֵר הַתַּפְלָה שֶׁהִתְפַּלְּלוּ בִּכְחַ וּבְהִתְעוֹרְרוֹת וּבְשִׂמְחָה, וְאַחֵר לַמּוֹדֵם תּוֹרָה בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרָ"ן וְכו' וְהֵם הֵם הָיוּ הַסִּבָּה לְשִׂמְחָתָם וּלְפִנְיָהֶם הַקּוֹרְנוֹת מֵאֲשֶׁר.

ח — סו

שֶׁאֵלּוּ פַּעַם אֶחָד הָיִיתָ שֶׁכָּבַר עֲבַר יוֹמוֹ וַעֲדִין לֹא קִיַּם עֲצַת הַהִתְבוּדָּוִת, וְהִנֵּה כָּבַר הַגִּיעַ הַלֵּילָה וְחוֹשֵׁשׁ שָׂאֵם יַעֲשֶׂה הַתְבוּדָּוִת יִקַּח לוֹ הַדָּבָר זֶמֶן מִשְׁנַת הַלֵּילָה וְשׁוֹב לֹא יוּכַל לָקוּם בְּחִצּוֹת לֵילָה כְּרָאוּי, וְמֵה יַעֲשֶׂה. עֲנָה לוֹ תַקְנִים תַּחֲלָה חֹכֶת יוֹמָךְ בְּהַתְבוּדָּוִת וּכְשֶׁתַּעֲשֶׂה הַהִתְבוּדָּוִת כְּרָאוּי זֶה יַעֲזֹר לָךְ שֶׁתּוּכַל לָקוּם בְּחִצּוֹת כְּרָאוּי.

ח — סז

אָמַר פַּעַם: בְּעֵת שֶׁמְדַבְּרִים בְּיַחַד בְּעֲבוּדַת ה' כְּשִׁיחַת חֲבֵרִים אֵין רָאוּי שֶׁיִּדְבֹּר רַק אֶחָד לְפָנֵי חֲבֵרוֹ, אֲלֹא שִׁיחַת הַחֲבֵרִים צְרִיךְ שִׁיחָהּ עַל יְדֵי כָּל הַמְשִׁתְּתָפִים, כִּי אִם לֹא יְכוּל הַמְדַבֵּר לְהַכְשִׁל בְּקִלּוֹת בְּשׁוּם פְּנִיּוֹת וְגֵאוֹת וּפְרָסוּם. וְרָאָה עוֹד חֶלֶק ו', שְׂצוֹ.

ח — סח

לְעֲנִין הַתַּפְלוֹת שֶׁבְּהַתְבוּדָּוִת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אָמַר: אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ עַל הַכָּל מְלַבֵּד שֶׁלֹּא יִתְּנֶה וּיִבְקֹשׁ בְּמִפְרָשׁ עַל עֲנִין הַחֲטָאִים

שיח שרפי קודש / אמרות טהורות - רל"י בנדר לא

והעוונות. וראה לעיל חלק ב, תרעד. בענין אמירת התפלות שבספר
'לקוטי תפלות' בשבת.

ח – סט

אמר: הטעם שהולכים לומר שלום ומזל טוב ולברך התינוק
בליל שבת הנקרא 'שלום זכר' הוא מחמת שבבקר בתפלה אנו
אומרים בתפלה "ולא נתתו ה' אלקינו לגויי הארצות ולא הנחלתו
מלכנו לעובדי פסילים וגם במנוחתו לא ישכנו ערלים כי לעמך
ישראל נתתו לזרע יעקב אשר בם בחרת". ועל כן באים אצל התינוק
לנחמו ולומר לו אף שעדין ערל אתה, אולם אין אתה בכלל אלו
הערלים, וישראל אתה. וזו מצותך כעת להמתין להסרת הערלה עד
יום השמיני, ועל כן אנו מברכים ומנחמים אותו ואומרים לו שלום.

ח – ע

כתב פעם לענין אהבת החברים שבינינו. 'הרי אנו קבוצת של מתי
מעט אנשים לפחות שגאחו כלנו כאחד'. "מיר זענען אקליין
זשמענקעלע לאזמען זעה האטשי האלטין אין אינעם".

ח – עא

אמר פעם: איך אפשר לכלי להבין את אותם האנשים שלא ירדו
לסוף דעתו של ראבר"נ ו"ל וחסבו עליו מה שחשבו. מאחר ששנים
היה ניהג תיכף במוצאי שבת לקחת שקית עם שיירי החלות שנשארו
מהשבת והולך עמם למקום לבלי ידוע, וחוזר היה בערב שבת
הבאה. ואז בימי חרפו כתב את ספרו "באור הלקוטים" המפרסם.

ח – עב

אמר בכאב על ענין ההתנגדות שהיה על אנשי שלומינו בפולין
שהיה לא נכע ובא מהחסידים, כי אדרבא בשורש החסידות של פולין

היו מעריצים ואוהדים את רבנו ודרכו, אחר הסכמת הצדיק מקאזניץ והחזקה מלובלין, ומגיד מישורים דזלאטשוב וצ"ל ועוד על ספרו הקדוש של רבנו הלא הוא לקוטי מוהר"ן. וכל המחלקת בא והשתלשל מחמת חסידים-שוטים שאצלנו שלא ידעו לכבד אחד את דעת זולתו.

ח — עג

היה אומר: צריך האדם להתנהג בעניניו הרוחניים כמו שמתנהג בעניניו הגשמיים. שפמו שפדברים הגשמיים האדם מנסה כל פעם לשקם עצמו ולהתחיל כל פעם דבר אחר כדי שיצליח לפרנסתו, שאף שפותח שום עסק ולא מצליח בו, אין מתאשש עצמו אלא מנסה שוב ושוב עוד פעם ועוד פעם וכך פעם אחר פעם, ופעם מנסה עצמו באופן כזה ופעם באופן אחר, כמו כן צריך להיות ברוחניות שלא יתאשש בשום אופן ובשום פעם, ואף כשרואה לכאורה הפסדיו הרבים, אף על פי כן לא ירים ידיו להתאשש ח"ו, אלא יתחיל שוב ושוב ולבסוף בודאי יזכה למה שיזכה.

ח — עד

היה אומר ומסביר לענין זה שהיו אנשי שלומינו מרבים כל כך בנתינת צדקה קדם כל עשייה דקדושה, והיו כאלו שמלבד שנתנו צדקה קדם התפלה, נתנו גם קדם האכילה, וקדם ברכת המזון, וקדם הלמוד וקדם קריאת שמע שעל המטה, וכל זה על פי המובא בתורה ד' במה שמבאר בענין הצדקה המבאר שם על הכתוב 'פתוח תפתח', שהצדקה פותחת כל הפתחים דקדושה (וכמובא לעיל בחלק ה, ריט). ועקר מה שהיא פותחת, היא פותחת את הלב שתהיה העבודה עם האמת הפנימית שבלב, כי רחמנא לבא בעי כמו שאמרו חז"ל, (סנהדרין קו:) וכמו שכתוב (משלי כג) בני (תנה) לבך לי, ולזה עקר ההשתוקקות

שיח שרפי קודש / אמרות טהורות - רל"י בנדר לג

מלמעלה וכמבאר בתורה ט' ח"א. ועל כן כדי לפתח פתחים אלו היו מרבים בצדקה לפני כל עשיה דקדשה.

ח – עה

אמר לענין ההתרחקות כבוד ופרסום. יש פעמים שהיצר הוא הוא המסייע לאדם שיברך בברכה את מאן דהו ומתקיימת הברכה, וכל מטרת היצר בזה הוא רק להכשילו בכבוד והתנשאות ורמות רוחא, ושיחשב ח"ו מחשבות והרהורי כבוד וגדלות על עצמו, ולאמר 'כחי ועצם ידי - יקדשתי' - עשה את כל החיל הזה, ומחמת זה צובר בדעתו כח ועז ותעצומות גם לחלק במחלקת על אחרים. ואין מבין שכל זה היה רק מעשה היצר להכשילו ולהטעותו, כי אחד מפלי מלחמתו של היצר הם פעמים גם לסייע לו במופתים ונסים, וכדי לצודו בדמיונות. כי 'בדרך' שאדם רוצה מוליכין אותו. (מכות י:)

ח – עו

אמר בצחות לענין הקלות והזילות שיש להלווים ממון: וכי איך אדם זה הולך ולוה מעות בקלות כזו וכי מי מבטיח לו שיתקיה אפלו עד למחר, ועד שיוכל להחזיר המעות, והרי אמרו רז"ל (סוטה מח): כל מי שיש לו מה לאכל היום ודואג על המחר הרי זה מקטגני אמנה. ואמר הטעם בזה מזה הענין עצמו, כי מאין הבטחון שיתקיה למחר ועל כן מדוע דואג עליה. וכמו כן אם חז"ל חששו כל כך לזה, עד שגם אמרו: מית תאמין איתעשיר לא תאמין (גיטין ל:), הרי שמאין לו הבטחות שיתקיה ואיך אם כן הולך ולוה ללא חשבון, ומי הוא זה שיבוא ויפרע את חובותיו אחריו. ואף אם יתקיה מה בטחוננו שיתקיה לו להחזיר הממון.

ח – עז

הָיָה אוֹמֵר: זֶה הַמַּעֲנִישׁ אֶת בְּנוֹ בַּעֲנֵשׁ אָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ אִם עוֹשֶׂהוּ מִחֲמַת פֶּעַס אוֹ מִחֲמַת שְׂרוּצָה לְנַצַּח אֶת בְּנוֹ. כִּי הָעֵנֶשׁ צָרִיף לִהְיוֹת אִף וְרַק מִחֲמַת שְׁהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת כֵּן. וְכָל מַעֲשֵׂיו שֶׁל הָאֵב כִּנְגֵד בְּנוֹ מְחִיב לִהְיוֹת אִף וְרַק מִחֲמַת שְׂכָף רָצוֹן ה' וְלֹא מִחֲמַת סְבוֹת וּפְרָקָן רָצוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאֵב. (וְרֹאֵה לְקַמֵּן בְּסִפּוּר מַעֲשֵׂי הַגָּאוֹן רַבִּי אֶלְחָנָן וְאַסְרָמָאן הִי"ד).

ח – עח

הָיָה אוֹמֵר: כָּל עֲנִיָּן רַבֵּנוּ בַּעֲצוֹתָיו וְהַדְּרָכוֹתָיו אֵינוֹ בָּא לְגַרֵעַ מִכָּל הַמְקַבֵּל וְהַיְדוּעַ בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים שְׁמִימוֹת עוֹלָם וְאֵינוֹ בָּא אֲלֹא רַק לְהוֹסִיף עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים וְהַמְּנַהֲגִים הַטּוֹבִים שֵׁשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן חֲסֵרוֹן גָּדוֹל הוּא לְהַמְעִיט בַּעֲרֵף כָּל מִדָּה טוֹבָה אוֹ מַעֲשֶׂה טוֹב שְׁעוֹשֶׂה אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אִף שְׁאִין מְנַהֵג זֶה נִהְיָג הָיָה אֲצֵל רַבֵּנוּ ז"ל אוֹ בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִינוּ, וְאִף שְׁאִין בְּדַבְּרֵי רַבֵּנוּ רַמְזִים לְזֶה, וְכִמּוֹ לְמַשָּׁל הַמְּנַהֵג הַיְדוּעַ בְּדַבְּרֵי הָאֶרֶץ ז"ל (שַׁעַר הַכוּוֹנוֹת דְּרוֹשׁ א) לְהַנִּיחַ י"ב חֲלוֹת בְּשִׁלְחֵן הַשָּׁבֶת, וְכִמּוֹ כֵּן מְנַהֵג שֶׁל הַנּוֹהֲגִים לְהַחֲמִיר לְאָכַל בְּדוֹקָא מִצָּה שְׁמוּרָה. אוֹ אִף לְמַשָּׁל כְּשֶׁאֶחָד נוֹהֵג לַעֲשׂוֹת שׁוּם מַעֲשֶׂה טוֹב לְפִי תַבְעֵרֶת לְכַבּוֹ, אֵין רְשׁוּת לְשׁוּם אֶחָד לְפָגֵם בַּעֲנִיָּי חֲבֵרוֹ כָּל זְמַן שְׁאִין רַע בְּמַעֲשָׂיו חֲלִילָה. וְאֵינוֹ כִּנְגֵד הַלָּכָה פְּסוּקָה מִפְּרָשָׁת. כִּי כָּל הָעֲצוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ כְּהַתְּבוּדוֹת, וְכַקִּימַת חֲצוֹת, וְכַתְּפִלַת הַנִּתְקִין, וְסִדְרֵי הַלְמוּד, וְהַמְּחָצֵת כֶּף אֶל כֶּף וּשְׁאֵר כָּל הַמְּנַהֲגִים וְהָעֲצוֹת הַטּוֹבוֹת הַרְבֵּים שֶׁבְּכָל סְפָרֵי הַקְּדוּשִׁים הֵם רַק לְהַרְבוֹת בָּאוֹ עַל כָּלֵל כָּל הַמְּנַהֲגִים וְהַמַּעֲשִׂים וְהַדְּרָכוֹת הַטּוֹבוֹת שֵׁשׁ בְּיִשְׂרָאֵל מִקְדַּמַת דָּנָא, שְׁנַתִּי־סְדוֹ עַל יְדֵי הַפּוֹסְקִים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר.

ח — עט

כְּשֶׁאָמַר לוֹ פֶּעַם אֶחָד, וְכִי מֵה נַעֲשֶׂה שְׁחִיזָר בְּעֶרְמָתוֹ מִתְחַכֵּם
עָלֵינוּ כָּל כֶּף, עָנָה וְאָמַר לוֹ: אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ חֲכָמִים מְמֹנֹו. מֵאַחֵר שִׁישׁ
לָנוּ וְקִבְלָנוּ כָּבֹד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

ח — פ

אָמַר: הַכֶּרְתִּי בְּמָה וּכְמָה מֵאֲנָשִׁי שְׁלוֹמִינוּ שֶׁהָיוּ פְּשׁוּטִים כְּאֵלוֹ
עַד שֶׁלְרֹב פְּשׁוּטוֹתָם לֹא הִבִּינוּ הֵיטֵב פְּרוּשׁ תְּבוּת הַתַּפְּלָה וְהָיוּ לוֹקָחִים
לְעֶצְמָם מוֹרִים פְּרִטִּים שְׁלֵמָדוּם פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת, וְלִרְב תְּמִימוּתָם
בִּינְדָעַם מֵאֲמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לִיקוּ"מ ח"ב ס"ו עג). שְׁאֲמִירַת תְּהִלִּים מְסַגֵּל
לְתִשׁוּבָה, הָרִי שְׁאֵף וְרַק בְּהִתְחִילָם לומר תְּהִלִּים הָיוּ בּוֹכִים בְּדַמְעוֹת
שְׁלִישׁ, וְהָיוּ בַּעֲלֵי צְדָקוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְרַחוּקִים מִשׁוּם מַחֲשָׁבָה
רָעָה וּמִשׁוּם מַחֲלָקָת וְצַד יִשׁוּת בְּתַכְלִית, וְהָיוּ דוֹמִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם
וּבְמַחֲשָׁבוֹתֵיהֶם כְּצַדִּיקִים מְפֻלְגִים, וְהָיוּ אֲנָשִׁים נְעִלִים כְּאֵלוֹ שְׁאֵף
לְגִדּוּלֵי תוֹרָה הָיָה בְּמָה לְהִתְבַּיֵּשׁ מֵהֶם.

ח — פא

הָיָה אוֹמֵר: גִּדְּל הַזְּהִירוֹת עַל שְׁמִירַת הַזְּמַן שֶׁהָיָה אֲצֵל הַצַּדִּיקִים
הָיָה רַב וְחֲמוּר כָּל כֶּף, עַד שֶׁלֹּא הָיָה הַבְּדִל אֲצֵלָם כְּצַעַר וְעִגְמַת נֶפֶשׁ
בֵּין בְּטוּל זְמַן שֶׁל דְּקָה אַחַת לְבֵין בְּטוּל זְמַן שֶׁל שְׁבוּעַ יָמִים, כִּי הָיָה
צַעֲרָם קָשָׁה עַל בְּטוּל זְמַן שֶׁל רִגַע כְּצַעַר שֶׁל זְמַן רַב.

ח — פב

אָמַר אֲסוּר בְּשׁוּם פֶּעַם לְבַקֵּשׁ וּלְכוּן בְּתַפְּלוֹתוֹ שׁוּם רָע עַל שׁוּם
נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וְאִפְלוּ בְּבִרְכַּת וְלִמְלִשְׁיָנִים וְכִדּוּמָה, אֲסוּר לְכוּנוֹ
בְּפִרְטִיּוֹת עַל זֶה אוֹ עַל זֶה, רַק הַתַּפְּלָה צְרִיכָה שֶׁתְּהִיָּה בְּכָל־לִיּוֹת,
וּכְשֶׁבָא לְהִזְכִּיר שֵׁם אִישׁ בְּפִרְטִיּוֹת צְרִיךְ רַק לְבַקֵּשׁ שְׂיִתֵּן לוֹ ה'

הרהורי תשובה ושיזכה לתשובה וכדומה. ואפלו אם הוא רשע ידוע ומפרסם בתטאיו אין לבקש ולהתפלל על מיתתו רק זאת שיעשה תשובה. וכמו שאמרה ברוך אשת רבי מאיר מי כתיב יתמו חוטאים - יתמו חטאים כתיב (ברכות י.). וכן מצינו שאפלו משה רבנו נענש על אשר הרג את המצרי פענש כל הורג בשגגה אשר צריך לנוס לערי המקלט וכדכתיב (שמות כא. במדבר לה. דברים יט): אשר ינוס ש'מ'ה, שמה אותיות משה (כמובא בשער הפסוקים פרשת משפטים. ובלקוטי תורה פרשת שופטים) שהריגתו את 'המצרי' (בגימטריא משה) נחשב לו כהורג בשגגה, עין שם.

ח — פג

היה אומר אין יותר המשג לקיום מצות אהבת ישראל יותר מזה המתפלל באמת בעד חברו. הינו, שיזכה חברו שייטיב מעשיו ויחזור בתשובה, וכשרואה בו שום חסרון גשמי מסייע בידו כפי יכולתו, ומפציר בתפלה עבורו באמת שימלא ה' כל חסרונותיו הגשמיים והרוחניים.

ח — פד

אמר: שאלה ישנה וגדולה הוא, וכבר דבר רבינו ז"ל בעצמו ממנו, איך זה שפמה וכמה דורות של צדיקים מפלגים לא זכו להביא ולקרב את ביאת המשיח. וכי לא עמדה להם זכות זו אחר כל כך הרבה דרגות שזכו למה שזכו כל הצדיקים שמימות עולם, ואיך אנחנו פחותי ערך שבדורותינו אכן נזכה לזה? והתרוץ לזה הוא משום דכתיב (שמואל ב יד) כי לא ידח ממנו נדח. ויש נשמות פאלו מרחקים שנתרחקו כל כך שאלו כבר היה ביאת משיח וגאלת ישראל הרי שנשמות אלו כבר לא יזכו לשום תקון מאחר שלא הטיבו מעשיהם ולא זכו לשום מצוה ונקדה טובה שיזכו על ידה לחיים הנצחיים המבטחים לכל ישראל, ועל פן מתארכת הגלות כל כך כדי

לזכות את כל הנשמות בשום מעשה טוב ובשום מצוה שעל ידי זה גם הם יזכו להכלל בגאולתם של ישראל, ועל כן אף שמחמת אריכות הגלות נופלים ישראל עוד ועוד. אבל נעשה בדרך הארצה הזו תקונים וזכויות שזוכים לה כל הנשמות אף המרחקות ביותר בשום זכות שעל ידי זה פשתבוא הגאולה יכללו כל הנשמות כלם ממש בגאולת ישראל, כי לא ידח ממנו יתברך שום נדח ושום חלק הטוב שבנשמות ישראל החצובות מתחת פסא הפבור.

ועל כן אף שפודאי יכלו הצדיקים להביא ולזרז הגאולה, אולם ברחמנותם על אלו הנדחים שגם הם יזכו בכלל זכויות ישראל המתינו וממתינים, ומבקשים בתפלתם שיזכו כל ישראל לתשובה במהרה ושעל ידי זה נזפה כלנו לגאולה השלמה. ועל כן גם השכינה אף שצער רב כל כך באריכות הגלות, אבל מרב האהבה לכל אחד מנשמות ישראל עומדת ומצפה לתקונם שכלם יכללו בכלל הגאולה, ואף רק זאת שיזכו אף למצוה אחת בלבד. (ה"ה מבואר ומרומז זה הענין בקיצור בליקוטי הלכות חלב ודם ג. ביצים ה. גלוח ג. מילה ג. בכור בהמה טהורה ד. פריה ורביה הלכה ג. והלכה ה עיי"ש).

ח — פה

אמר: לכאורה יש להבין מדוע נענש קרח יותר מענשה של מרים. הרי כמו דתן ואבירם וקרח ועדתו שאמרו וטענו: ומדוע תתנשאו ותשתררו על עם ה' מאחר שכלם קדושים, וכלם שמעו פמותכם הדברות בהר סיני וכו', (במדבר טז) ויהי גם אהרן ומרים אמרו באותה מטבע: הריק אף במשה דבר ה' גם בנו דבר ה' ? (שם יב) ומדוע לא נענשו כמותו, אלא התבדל שבינותם הוא בזה. שאהרן ומרים תכף עשו תשובה ובקשו 'אל נא תשט עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו'. אשר לא כן קרח ועדתו ודתן ואבירם שעמדו נצבים בעזיתם בפתח אהליהם בלא תרטה ותשובה. כי כן כחה של התשובה ויש בה תקנה אף לפגם הגדול הזה של מחלקת על הצדיק.

ח — פו

כְּשֶׁנִּשְׁאֵל פֶּעַם מֵאֶחָד מֵאַנְ"שׁ מָה עֲדִיף לְסֹדֶר הַלֵּילָה הָאֵם לְהִתְאַמֵּץ לְקוֹם וּלְהִיּוֹת גֵּעוֹר בְּעֵת חֲצוֹת לַיְלָה וּלְאַחֲרֶיהָ לֵילֵךְ לִישׁוֹן. וְלִהְיוֹת תַּפְלֵל שְׁחֲרִית שְׁלֹא כְּנֻתִיקִין, אוֹ עֲדִיף לְקוֹם מִקֵּדֶם הַרְבֵּה קֹדֶם אוֹר הַבֶּקֶר וְיִתְפַּלֵּל כְּנֻתִיקִין, עֲנֶה שְׂכָכָר דָּנוּ בְּזֶה בְּדוֹרוֹת עָבְרוּ וְהִסְפִּימוּ וְאָמְרוּ: עֲדִיף שִׁיקוֹם בְּחֲצוֹת לַיְלָה אֲף עַל פִּי שְׁלֹא יִתְפַּלֵּל כְּנֻתִיקִין. כִּי לִפִּי הַמִּתְבָּאֵר כָּל כֶּף בְּסִפְרֵי הַזֵּהָר וְהַתְּקוּנִים, וְהַיּוֹצֵא מִדְּבָרֵי הָאֲר"י הַקָּדוֹשׁ וְתַלְמִידָיו וּבְדַבְּרֵי רַבֵּנוּ וּמוֹהֲרַנ"ף ז"ל, הָרִי שְׁמַעְלַת אֲמִירַת תְּקוּן חֲצוֹת לַיְלָה וְלַמּוֹד הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בְּעֵת הַזֹּאת עוֹלָה בְּמַעֲלָתָהּ עַל חֲשִׁיבוֹת הַתְּפִלָּה עִם הַנֶּץ הַחֲמָה. וְרָאָה עוֹד לְעִיל ג, תצט.

ח — פז

אָמַר: עֶקֶר נִסְיוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם הוּא דִּיקָא בְּעֵת כְּזֹאת שְׁאִין לוֹ שׁוֹם רָגֵשׁ וְשׁוֹם שְׂכָל בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּמָה שְׁנִשְׁאָר לוֹ הוּא רַק אֲמוּנָה שְׁעוֹשָׁה כָּל הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים רַק מִחֲמַת אֲמוּנָה, וְזֶה זִכְיָה גְדוֹלָה לָאָדָם שְׁמַגִּיעַ לְנִסְיוֹנוֹת כָּאֵל, שְׁמַנְסִים אוֹתוֹ בְּאִפְּן כְּזֶה. כִּי מִי שְׁעוֹבֵד אֶת ה' רַק מִחֲמַת הַבִּנְת שְׂכָלוֹ, יָכוֹל לִיפֹל מִזֶּה, בְּזִמְנֵי שִׁיקְחוֹ מִמֶּנּוּ אֶת הַדַּעַת, וְכִמוֹ שְׁאָמַר רַבֵּנוּ: שְׁעָקֵר הַנִּסְיוֹן לָאָדָם הוּא בְּעֵת שְׁלֹקְחִים מִמֶּנּוּ אֶת הַדַּעַת וְנִשְׁאָר רַק עַל יְסוֹד הָאֲמוּנָה. וְזֶהוּ בְּעֶקֶר מַעֲלַת הַתְּמִימוֹת וְהַפְּשִׁיטוֹת, וּבְיֻדָּאִי שְׂכָל אֶחָד לִפִּי עִבּוּדָתוֹ אֶת ה' בְּתִמְיָמוֹת וּבַפְּשִׁיטוֹת מִקְבֵּל שְׂכָל כְּזֶה שְׁנִתְגַּדְּלַת אֲצִלוֹ הָאֲמוּנָה יוֹתֵר וְכֵן מִדְּרָגָא לְדְרָגָא, וּבְזֶה הֵם כָּל הַחֲלוּקֵי מִדְּרָגוֹת שְׁבִין אֶחָד לְחִבְרוֹ שְׂהַכֵּל נִמְדָּד לִפִּי עֶרְךָ הָאֲמוּנָה.

ח — פח

אָמַר פֶּעַם בְּעֶנְיֵן פְּרוּשׁ 'תּוֹרָה לְשִׁמָּה'. שְׁהִינוּ שְׁעוֹשָׁה מִתּוֹרָה תַּפְלָה, הִינוּ שְׁמַתְפַּלֵּל שְׁיִזְכָּה לְקַיֵּם מָה שְׁלָמַד, וְאֲזִי כָּל לַמּוֹד תּוֹרָתוֹ

שיח שרפי קודש / אמרות טהורות - רל"י בנדר לט

הוא כְּדִי לְקִימָה שְׁזָה עֶקֶר הַמְכֻּן, כִּי תַכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (ברכות יז.) וְזֶהוּ הַנִּקְרָא בְּשֵׁם תּוֹרָה לְשִׁמָּה. (מִלְכָּד שְׁאָר הַפְּרוּשִׁים שֶׁבְּאָרוּ בְּזֶה הַמִּפְרָשִׁים). וְזֶה נִמְצָא מִפְּרָשׁ בְּתוֹרָה ח' בְּפֶרוּשׁ הַכְּתוּב וְנִהְרָ יוֹצֵא מַעַדָּן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, גֵּן דָּא אוֹרִיתָא, וְהַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת הַנֶּהָר הַמְּשָׁקָה אֶת הַתּוֹרָה בְּחִינַת הַגֶּן. וְזֶה בְּחִינַת הַכְּתוּב מַעַיִן גִּנִּים (שה"ש), שֶׁהַמַּעַיִן שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה הִיא מְשָׁקָה אֶת הַתּוֹרָה, כִּי כְּמוֹ שֶׁשְׁזָה תְּהִיָּה יָפָה וְנִצָּחָה כְּמָה שֶׁתְּהִיָּה אֵין לָהּ קִיּוֹם לֹלָא הַמַּעַיִן הַמְּשָׁקָה אוֹתָהּ. כְּמוֹ כֵּן הִיא הַתּוֹרָה שֶׁהִיא צְמִיחָה לְמִים שֶׁיִּשְׁקוּהָ שְׁזָה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ. לְפָנֶיהָ בְּבִרְכַּת הַתּוֹרָה וּלְאַחֲרֶיהָ בְּתְפִלָּה שִׁיזְכֶּה לְקִימָה וְזֶהוּ תּוֹרָה לְשִׁמָּה.

ח – פט

אָמַר לְעִנְיָן הַשִּׁיחָה הַמְדַּפְסֶת שְׁאָמַר רַבְּנוּ פֶּעַם לְאַנ"ש אֵיךְ הָאֵב אֵיךְ פִּינֵט - אֲנִי שׁוֹנֵא אֶתְכֶם, וְכֵן מָה שְׁאָמַר לְאַחַד אֶעֱשֶׂה מִמֶּךָ תֵּל (חֲרֻבוֹת). שֶׁהוּא מַעֲוֹלָם לֹא שְׁמַעַם, וְאֵין זֶה אֱלֹא לְשׁוֹנוֹת וְסִפּוּרִים שֶׁהִשְׁתַּרְבְּבוּ אֲצִלָּנוּ, וְאֵין אֱלֹו דּוּמִים לְסִפּוּר שְׁאָמַר רַבְּנוּ פֶּעַם עַל שְׁנֵי גְדוּלֵי אַנ"ש: עוֹמְדִים הֵם עָלֵי כַּשְׁנֵי רוֹצְחִים שְׁקוֹרְאִים לִי (בַּעַל כְּרָחִי) 'גוֹטְעֵר יוֹד' 'יְהוּדִי טוֹב'. וְאֵין נִתֵּן לְשַׁעַר גְּדֹל הָאֱהָבָה שֶׁיֵּשׁ לְצַדִּיק לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִהַמִּתְקַרְבִּים, וְכְּמוֹ שְׁאָמַר: כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאַנ"ש חֲקוּק בְּלִבִּי. וְהֵבֵן.

ח – צ

בְּעִנְיָן הַמְּבֹאֵר בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מַעֲשֶׂה מִהֵבֵן מֶלֶךְ וְשִׁפְחָה שֶׁנִּתְחַלְּפוּ וְכו', שְׁאָמַר לוֹ לְבֵן הַמֶּלֶךְ שִׁיתֵּן לוֹ הַכְּלִי וְהוּא יִלְמְדֶהוּ עִנְיָן מִבֵּין דְּבָר מִתּוֹךְ דְּבָר, וְכִי מָה יִהְיֶה לָּךְ מִכְּלִי זֶה שֶׁתַּעֲשֶׂה בּוֹ קוֹמְדִיָּה וְשִׁחּוֹק וְכו'. אָמַר שְׁזָה זֶה הוּא מַעֲלַת הַהִתְקַרְבוּת לְצַדִּיק, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת פְּעָמִים אָדָם בַּעַל מִדְּרָגָה נִפְלְאָה וְעַם שְׂכָלִים נִפְלְאִים,

אולם לאמת כל זמן שאינו מקרב לצדיק יכול להיות תמיד וצריך האדם לחשש מכך שאולי בערך הגבוה והנשגב האמתי הכל הוא כצחוק וכקאמדיע, כי ענין מבין דבר מתוך דבר המספר, מרמז על אור שער החמשים שבפינה, וזה המעלה הגדולה של ההתקרבות לצדיק שאין נותן לו הצדיק מנוח במדרגתו וכדי שלא יסתפק במדרגתו ויכסף להתעלות יותר ויותר ושינצל מבחינה זו שלא יהיה חלילה כל תורתו וחסידותו וצדקותו כצחוק, הינו בשביל מעט פרוגי בבור ופרסום וממון ח"ו. (וראה בשיחות הר"ן סימן קיא)

ח — צא

וזה כעין המובא בתורה ו' שהשגת עולם הזה כנגד השגת עולם הבא הוא קפוי וצף וקל, ויש לו לחשש שמא כל מצבו הוא בדרגה זו ח"ו, אשר על פן חובת היגיעה והחפוש אחר הצדיק הוא חובה תמידית, כי על ידי זה ינצל מאלו הדמיונות, כי הצדיק משגיח עליו להביאו לתכלית המדרגות ושללא יסתפק ממה שיש לו אף שהוא אדם נכבד מאד, כי כלי זה המנגן את הנגון הנפלא מרמז לדרגתו והשגתו, ואולי כל מה שישאר מזה הוא אף קומדיה ושחוק בערך הגבוה מאד מאד שרופה הצדיק להביאו.

ח — צב

וזה שיהיה גם להשיחה המובאת בספר חיי מוהר"ן סימן תקמט מה שהקשה על הכתוב שאמר שלמה אמת קנה ואל תמכר, ואם פן מאחר שמהנכון הוא לא למכר אם פן מהיכן יקנה מאחר שאינו מוכר. ובארו בזה אנ"ש, שכל מדת אמת ומדת טובה ותורה שהשיג כל אחד לפי דרגתו, מחובתו לדעת שצריך להתעלות יותר ויותר ולא יסתפק לחשוב שהגיע למדרגה שיכול כבר להסתפק בה, וכמו רבי זירא כשעלה לארץ בקש שישבח תורת חוצה לארץ (ב"מ פה.), ויהי

שיח שרפי קודש / אמרות טהורות - רל"י בנדר מא

אי אפֿשר לומר שׂאכן שׂכח כל מה שׂלמד, אֶלא הפֿונָה שׂידע שׂכל ידעוֹתיו שׂהם בבחינת תּורת חוץ לאַרץ פֿלפֿי תּורת אַרץ, הרי הוא פֿקומִדָּה וְכַחוּק פֿל פֿךְ שׂגִבָּה וְגִבָּהה תּורת אַרץ יִשְׂרָאֵל (שׂילמִדָּה ויקבֿלה מרבי יוחנן רבו).

ח – צג

וּכְמוֹ כֵּן זֶה הָאָדָם שׂאמר לוֹ שׂיתֵּן לוֹ אֶת הַפֿלי וְהוא יִלְמְדוּ מִדַּת מִבֵּין דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר, אִין הַפֿונָה שׂיפֿסיד הַפֿלי, רַק אָמר לוֹ אֲנִי אֶלְמִדְךָ מִדַּת מִבֵּין דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר בְּדִרְגָּא כּוּזוֹ שׂאז תִּבֵּין שׂאִילולא שׂלמִדְתִּיךָ מִדָּה זֶה הַרי פֿל הַפֿלי שׂלךְ שׂהם פֿלל פֿל הַשְׁגוֹתֶיךָ אִינֶם אֶלא פֿקומִדָּה וְכַחוּק שׂשׂוּה רַק כִּמָּה פֿרוּטוֹת שׂתִּקְבֵּל בְּעִבּוּרָם, אוּלָם אִם תִּשְׁפִּיל לְהִבֵּין שׂלִהֲתִקְרַב אֵלַי וּלְקַבֵּל מִמֶּנִּי מִמָּה שׂיֵּשׁ לִי לְתַת לךְ, הַרי אִז הַפֿלי שׂלךְ יִנְגֵּן הַנְּגוּן הַנִּפְלֵא עַד שׂתִּבּוֹא לְדִרְגָּתְךָ הַנִּכּוֹנָה וְיִתְגַּלֶּה בְּעוֹלָם שׂאִתָּהּ הוּא הֵבֵן מֶלֶךְ הָאֱמֵת, שׂזֶה רִמּוֹ לְכֻלָּל גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל בְּגֻאֲלָהּ הַפֿרָטִית וְהַכִּלִּית.

ח – צד

וְזֶהוּ שׂאמר: אֶמֶת קִנָּה וְאֵל תִּמְכֹּר. הִינוּ שׂמֵאֲחֵר שׂזִכִּיתָ לְקִנּוֹת שׂוֹם מִדָּה טוֹבָה אֵל תִּמְכֹּרָנָה בְּפִרוּטוֹת אֶלא שׂמָרָם לְעֶצְמָךְ כְּדִי לְהִתְעַלּוֹת בָּהּ עַד אִין סוּף וְלֹא תִחַשֵּׁב שׂפִכָּר הַנֶּעֱתָ לְשׂוֹם תִּכְלִית, כִּי פֿל זִמֵּן שׂהָאָדָם חֵי בְּעוֹלָם יֵשׁ לוֹ לְכֶסֶף לְגִדְלוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְלֹא לְהִסְתַּפֵּק בְּקִנְיּוֹתָיו, שׂאִם לֹא כֵּן אוּלַי לֹא יִשְׂאָר מִכָּל אֲשֶׁר לךְ כִּי אִם צָחוּק וְקוּמִדָּה חֲלִילָהּ, וְכִשְׂלִיךְ בְּדִרְךָ זֶה אֲזִי פֿל מַה שׂהִשְׁיֵג וְהִגִּיעַ אִז דּוֹקָא יִשְׂאָרוּ אֲצִלוֹ קִנְיָיו לְקִנְיָן נִכּוֹן.

ח – צה

וְזֶה הַעֲנָנָן מִצָּאנוּ רָאִינוּ בְּמַעֲשֵׂה יוֹסֵף שׂאֲמָרוּ רַז"ל בְּמִדְרָשׁ שׂכָּל הַתִּבּוּאוֹת שֶׁל אֲנָשֵׁי מִצְרַיִם הִתְקַלְקְלוּ, וְרַק מַה שׂהָיָה שֶׁל יוֹסֵף לֹא

הַרְקִיב וְנִצְלָה כָּל הַתְּבוּאָה עַד שֶׁבָּאוּ מִשּׁוּם כֵּן כָּל־לֶשֶׁבֶר אֲצִלוֹ אֶכְלִי, כִּי הִצְדִּיק בְּכַחוֹ לְתַקֵּן כָּל הַתְּבוּאוֹת וְהָאוֹצְרוֹת וְהַמַּעֲלוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד, שֶׁאִם פְּגוּמִים הֵם כָּל מַעֲלוֹתָיו וְהֵם רַק כְּקוֹמְדִיהָ הוּא אֲשֶׁר יָכוֹל לְתַקְּנָם.

ח – צו

וּכְמוֹ שֶׁבִּסְפּוּר הַמַּעֲשֵׂה שֶׁבִּרְגַע אֶחָד הָיָה הַכֹּל אֲצִל הַבֵּן מִלֶּךְ כְּקוֹמְדִיהָ, וְתַכְף כְּשֶׁהִתְבַּטַּל לִפְנֵי הָאָדָם שֶׁהָיָה לוֹ הַמַּדָּה הַזֹּאת שֶׁל מִבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר שֶׁהוּא בְּחִינַת הִצְדִּיק, תַּכְף וּמָיִד לְמַדּוֹ הַדָּבָר וְזוֹכָה לְמַדָּה זוֹ הַגְּבוּהָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אוֹר מִשְׁעַר הַנּוֹן שֶׁל בֵּינָה. כִּי הִצְדִּיק אֵין מִגְבֵּל בְּכַח הַשְּׁפָעֶתוֹ לְזֶה הַמִּתְבַּטַּל אֵלָיו בְּאַמֶּת וְתַכְף וּמָיִד זוֹכָה לְקַבֵּל כָּל הָאוֹרוֹת. [ה"ה רָאָה בְּדַבְרֵינוּ בְּמַעֲדָנֵי מֶלֶךְ עַל פִּי הַמִּתְבַּאֵר בַּתּוֹרָה ד' ח"א עיי"ש].

ח – צו

וְזֶה הָעֲנָן הוּא הוּא שֶׁבָּחוּ הַגְּדוֹל שֶׁל מוֹהֲרֵנִי ת"ז"ל, שֶׁתַּכְף בְּתַחֲלוֹת הַתְּקַרְבוֹתָיו הַבֵּין שֶׁחֵיב לְהִתְבַּטַּל לְרַבְּנוּ בְּתַכְלִית וְאִזּוּ יִקַּבֵּל מִמֶּנּוּ כָּל מַה שֶׁשִּׁיף לְהַשִּׁיג, וְהַבֵּין שֶׁאִם לֹא יִתְבַּטַּל כְּרָאוּי הָרִי שֶׁכָּל מַה שִּׁישׁ לוֹ בַּתּוֹרָה כִּי הָיָה גָּאוֹן גְּדוֹל וְתַלְמִיד חָכָם מְפֻלָּג כְּפִדּוּעַ יָכוֹל לְהִיטֵת שִׁישְׁאָר מִכָּל זֶה קוֹמְדִיהָ בְּלִבָּד, וְיִהְיֶה כְּצִחוֹק כְּנֶגֶד מַה שִּׁיכוֹל לְקַנּוֹת וּלְהַשִּׁיג בְּאוֹר רַבְּנוּ הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא. וְכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ סוּפּוֹ בְּכָל חֲבוּרָיו וּבְכָל מַעֲשָׂיו כָּאֵן עָלֵי אֲדָמוֹת. וּמִשּׁוּם כֵּן גַּם בְּעֵת הַמַּחֲלָקֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁהִתְעוֹרְרָה עָלָיו לֹא הָלַךְ בְּגִדְלוֹת בְּשׁוּם צַד וְאִפֹּן לְהַחֲשִׁיב עֲצָמוֹ כְּחֶתְנִי שֶׁל רַבִּי דָּוִד צָבִי הַגְּדוֹל וְכַתְלָמִיד חָכָם מְפֻלָּג וְעוֹד מַעֲלוֹת רַבּוֹת וּנְצִירוֹת, שֶׁהָיָה עִמּוֹ דִּי וְהוֹתֵר בְּכַדִּי לְהַשִּׁיב מִלְחָמָה. כִּי יָדַע וְהַבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר שֶׁהִתְבַּדֵּל בֵּין זֶה שִׁישְׁאָר בְּתַמָּתוֹ וְשִׁישְׁמַע אֶת קוֹל הַנְּגוּן הָעָרֵב וְהַנְּפִלָא וְהַנּוֹרָא לְבֵין זֶה שִׁישְׁאָר מִמֶּנּוּ כִּי אִם קוֹמְדִיהָ הוּא קָצָר בְּיוֹתֵר.

ח — צח

אמר שעקר שבח העובדי ה' הגדולים שראינו ה'יה ברגש שכלב הגדול שלהם ואף שהיו ביניהם אנשים פשוטים, כי היו בעלי לבבות נרגשות כאלו שאין נתן לתארו ולפרטו כלל וכלל, כי היו למשל יכולים לקום ולהתעורר בחצות לילה ולצאת להשתטח על ציון רבנו הקדוש באמירת התקון חצות, ותהלים ותהבודות עד שעת התפלה, ולחזור לקלוז להתפלל כמה שעות, ואחר התפלה לחזור לציון ולשהות שם בתורה ותפלה עד שעת המנחה, וכל זה מתוך התעוררות והתלהבות בכל לב ובפשטות ותמימות וללא שום תמורה גשמית וכל זה אף בלילות החורף הקשות, ומתוך עניות ודחקות מפלגת מאד שאינה נתנת לתאור כלל.

ח — צט

אמר. לענן זה שמוהרנ"ת ז"ל החל חבור ספרו הגדול לקוטי הלכות על פי יסוד המאמר שבתורה רפ"ב שבלקוטי מוהר"ן חלק א', שמחמת שהבין מפל יסוד דברי רבנו ז"ל שזה המאמר והיוצא ממנו לעבודה ולמעשה הוא הוא יסוד והשרש והבסיס לכל דברי תורותיו ושיחותיו ודבריו שבכל ספריו. לדון את כל הסוכב לטוב תמיד. ואף גם אותו עצמו וכדי לחזור תמיד למוטב על ידי השמחה שימצא בנקודות טובות שבכלל ובפרט.

ח — ק

אמר שכמו בכל עניני התורה דרך הממצע הוא הנכון והמתבקש, וכמו שאמר רבנו בעצמו שאף לענן עבודת ה' הפקרות אין צריך כלל, אשר על פן צריך האדם לזהר לשמר פיו כשפא להנהיג אחרים לבלי לילך ולדבר גבוהה אשר הוא למעלה הרבה ממדרגתו, וספר על אחד מחשובי אנ"ש שהפליג בדבורו מאד כנגד

הרופאים, והיה מְדַרְיף אחרים בזה, עד קצה היכלת, ולבסוף הוא עצמו בחליו שבסוף ימיו היה ביתו מלא ברופאים, עד שהיה נראה הדבר כענש מדה כנגד מדה. והכלל בזה הוא לכלי להפליג בדברים יותר ממה שאמרו רבותינו ז"ל או רבנו ז"ל, אם אינו עומד הוא לעצמו במדרגה זו, והוא עצמו עדין אינו נקי לביתו.

ח – קא

אמר לענין ההתרחקות משום כבוד ופרסום. שיש פעמים שהיצר הוא המסייע לאדם שיכרך בברכה את מאן דהו ומתקיימת הברכה, וכל מטרת היצר בזה הוא רק להכשילו בכבוד והתנשאות ורמות ריחא, ושיחשב ח"ו מחשבות והרהורי כבוד וגדלות על עצמו ולאמר כחי ועצם ידי וקדשתי עשה את כל החיל הזה, ומחמת זה צובר בדעתו כח ועז ותעצומות גם לחלק במחלקת על אחרים. ואין מבין שכל זה היה רק מעשה היצר להכשילו ולהטעותו, כי מקלי מלחמתו של היצר הם פעמים גם מופתים ונסים.

ח – קב

אמר לענין המובא שבהיות רבנו בזאסלב בחג השבועות שנת תקסז הזכיר מקדם את אנשי שלומינו שלא יהיו שום אחד להרים ידו ורגלו לבוא אליו לזאסלב, ורבי נפתלי אדרבא עזר את אנשי שלומינו לקום ולנסע לשם להיות עמו שם. ואז נאמר המאמר שבתורה ס"ז ח"א וכמה ענינים והתגלות תורה שזכו אז לקבל מרבנו, ולולא שהיו באים אליו היו מפסידים כל כך הרבה, כי כמה וכמה שיחות וספורים היו סביב זה המאמר. כי הכתוב 'ויבן ה' אלקים את הצלע'. מרמז על זוגתו החולנית שהיה שם עמה עבור רפואתה, ונכלל במאמר זה הרבה ענינים. וכל זה ללמד בה שאדרבא שפפי המניעות שיש לדבר זהו הסימן על חשיבותו הגדולה, והמניעות הם רק כדי להגביר את החשק וכמבאר בסימן סו הקודם.

ח – קג

בִּידוּעַ 'מִנְהַג יְרוּשָׁלַיִם' לְכָלִי לִנְגֹן בְּכָלִי זָמַר בְּחִתְנָה, פָּעַם
בְּשֶׁהֱלַף לְאַיִזָּה חִתְנָה וְרָאָה שְׁמִנְגָנִים שָׁם בְּכָלִי זָמַר, שָׁאֵל עַל הַדָּבָר.
וְאָמְרוּ לוֹ שֶׁהֵם מִחוּג מְסִים כְּזֶה שְׁמֻקְלִים בְּדָבָר מִטַּעַם זֶה וְזֶה. אָמַר
אֵלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ הַדָּבָר קִדְּם לֹא הָיִיתִי הוֹלֵךְ וּמִשְׁתַּתֵּף בְּחִתְנָה זֹה.

ח – קד

אָמַר עַל הָאוֹמְרִים שֶׁכָּאֵלּוּ כִּיּוֹם אֵין קִדְּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קְדוּשָׁה
כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה מִקֵּדָם מִחֲמַת שְׁלֹטוֹן הָרָשָׁעִים בָּהּ, עָנָה וְאָמַר שְׂרַבְנוּ
בְּתוֹרָה נ"ה אוֹמַר מִפְּרֹשׁ "וַיְלַהֲמֵשִׁיף בְּחִינַת קִדְּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
עֲבָשִׁיו בְּגָלוֹת שֶׁהִיא תַּחַת יַד הַסֵּטְרָא אַחְרָא וְאֵין יְכַלֵּת
בְּקִדְּשֻׁתָּהּ לְהַתְגַּלוֹת אֵף עַל פִּי כֵּן יְכוּלִין לְגָלוֹת וַיְלַהֲמֵשִׁיף
קִדְּשֻׁתָּהּ אֲפֵלּוּ בְּגָלוֹת הַמָּר הַזֶּה" וְכו' עֵין שָׁם. אֲשֶׁר עַל כֵּן אֵף
כִּיּוֹם קִדְּשֻׁתָּהּ בְּעִינָהּ רַק צְרִיף לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אַחֲרֶיהָ וּלְהַתְפַּלֵּל הַרְבֵּה
שֶׁתִּתְגַּלֶּה אֵף לוֹ אֵף כִּשְׁהוּא בְּגָלוֹת הַמָּר הַזֶּה.

ח – קה

הָיָה אוֹמַר בְּמָה שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל 'הֵיכָן שֵׁשׁ הַרְהוּר תִּשְׁוּבָה
בְּעוֹלָם זֶה בָּא מִמְּנִי וְכו' כְּמוֹכָא לְעֵיל ח"ב סִימָן מַט, שֶׁכָּל זֶה בָּא
וְנִמְשָׁף מִסִּבָּה זֹה שְׂרַבְנוּ ז"ל מִלְּמַד זְכוּת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, מִחֲמַת
שִׁזְכָּה שֶׁהִשְׁיֵג גָּדֹל רַחֲמָנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא עַד אֵין סוֹף וְאֵין תְּכֵלִית.
וְעַל כֵּן אֵינוֹ מִתְיָאֵשׁ מִשּׁוּם אֶחָד, וּמִחֲמַת כֵּן שְׁמַגְלָה שֵׁשׁ תְּקוּנָה לְכָל
אֶחָד יִהְיֶה מִי שִׁיְהִיָּה מִחֲמַת כֵּן מִתְעוֹרֵר הָאָדָם לְחֹשֶׁב וּלְהִרְהוּר
בְּתִשְׁבּוּבָה לְחֹזֵר לְמוּטָב כְּרֹאזִי מִתְחַלֶּה.

ח – קו

הָיָה אוֹמַר עַל הַשִּׁיחָה הַמּוֹבֵאֵת לְעֵיל חֵלֶק ב סִימָן תְּקַמַּד שֶׁאָמַר
מוֹהֲרַנ"ת ז"ל בְּשִׁבְחַת רַבִּי עוֹזֵר "רַבִּי עוֹזֵר יְכוּל לֹאמַר אֶלְךָ פְּעָמִים

רבנו של עולם", שהכונה שאחר שגם הוא יודע גם אלה דפים
גמרא, כי כידוע היה למדן מפלג, אולם אין זה תכלית שבחו אלא
שבחו הגדול שבנוסף לאלה דף גמרא שיועד, הוא גם יכול לזעק
ולצעק אלה פעמים רבנו של עולם. ונמצא בו חבור התורה
והתפלה כראוי.

ח – קז

היה אומר: הנה ה'עבודה' הקשה ביותר שעוררנו רבנו עבודה,
הוא עבודת קימת חצות לילה הנמשך משך שתי שעות, ואף על פי
כן עם כל הקשי שבזה הרי לעמוד בחנות יום שלם ביום שמש ובימי
הקר הקשים קשה הרבה הרבה יותר. אלא שמפאן ההוכחה שהכל
תלוי ברצון.

ח – קח

פעם כששאלו אותו איך להתנהג בענין 'מילתא דשטותא'
שדבר ממנה רבנו כמה פעמים, היה אומר שראה את חותנו רבי
אהרן איך שהיה משבח אנשים מאד מאד, אבל בלא שום שחוק
והוללות, וכמו שאמרו בגמרא (שבת ל:) שקדם הלמוד היה אומר
התנא מלתא דבדיחותא כדי לעורר לבם לתורה, ואמר בצחות צא
ולמד וראה שהשאלות של הסבי דבי אתונא שאמר עליהם רבנו
מאמרים גבוהים ועמקים בספר לקוטי מוהר"ן הם נקראים בדברי
רז"ל דברי אגדה. (בפ"ק דבכורות). וקראו לזה גם בגמרא פד
בדיחא דעתיה וכו' (שבת עז:) וכמבאר בליקו"מ ח"ב תו' י'. וכמו
כן אסור לשבח מאמר הגמרא (ברכות לא.) שרבי שמעון בן לקיש
אחר שומעו מרבי יוחנן שאסור לו לאדם למלאות שחוק פיו בעולם
הזה כמו שכתוב אז ימלא שחוק פיני ולשונינו רנה שוב לא העלה
שחוק על פניו כל ימיו.

ח – קט

וְהָיָה אוֹמֵר לַעֲנִין זֶה שָׂרָאוֹ אֶצֶל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמִינוּ שֶׁהָיָה בְּעֲנִין זֶה שֶׁל מִלְתָּא דְשִׁטּוּתָא חֵן וְשִׁפְלוּת מִפְּלִגְתָּ, וְאָמַר שֶׁהָיָה הַדְּבָר נַעֲשֶׂה וְנֶאֱמַר בְּאִפֶּן כְּזֶה שֶׁלֹּא הָיָה בְּזֶה שׁוּם שִׁיכוּת לְלִיצְנוּת אוֹ לִיְהִירָא אוֹ חֵן שֶׁל שְׁקָר, וְלֹא הָיָה בְּזֶה שׁוּם פָּגַם דְּבוּר ח"ו. עַד כְּדֵי כֶּף שֶׁאָמַר אֵינִי יָכוֹל לוֹמַר וּלְסַפֵּר מִזֶּה מִמָּה שֶׁרְאִינוּ בְּעֲנִין זֶה בְּעֵינֵינוּ. כִּמָּה אֲצִילוּת הָיָה בְּדִבְרוֹתֵיהֶם שִׁיחָם וְשִׁיגָם וּבְדִיחוּתָם שֶׁל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמִינוּ.

ח – קי

הָיָה אוֹמֵר שֶׁסֹּדֶר לַמוֹד כְּזֶה הִנָּהוּג בִּישִׁיבוֹת לְלַמֵּד וּלְהַתְעַמֵּק אַף רַק בְּדַפִּים בּוֹדְדִים בְּמִשְׁפָּךְ זְמַן שֶׁל קִיץ אוֹ חֶרֶף, לְפִי דַעַת רַבְּנוּ אֵין זֶה דִּרְכָּה שֶׁל תּוֹרָה כָּלֵל וְלֹא כֶּף לְמַדּוֹ בְּעֶבֶר וְלֹא מִזֶּה צִמְחוּ וְגִדְּלוּ תַלְמִידֵי חֲכָמִים. וְסֹדֶר הַלְמוּד כְּפִי שֶׁקִּבְּעוּ רַבְּנוּ בְּסִפּוֹר שִׁיחוֹת הַר"ן סִימֵן עו, הוּא הוּא דֶּרֶךְ הַלְמוּד שֶׁלְמַדּוֹ וְהָגוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם.

ח – קיא

הָיָה אוֹמֵר בְּעֲנִין שְׁמוֹת הָרֵאשׁוֹנִים הַכְּתוּבִים בְּסֹדֶר פֶּרֶשֶׁת בְּרֵאשִׁית 'וַיְהִי יָמָיו וְכו' וַיָּמָת', שֶׁהִדְגִּישָׁה הַתּוֹרָה תַּבַּת 'וַיָּמָת' בְּכָל אֶחָד מֵאלוֹ הַמַּאֲרִיכֵי יָמִים שֶׁקָּדָם, לְהִדְגִּישׁ לְבָלִי לְשִׁפְחָ שָׂאֵף זֶה שֶׁהִאֲרִיף יָמִים לֹא נִמְלֹט אֵף הוּא מִזֶּה, וּלְבַסּוֹף אֵף הוּא 'וַיָּמָת'. וְזֶה רִצּוֹן הַכְּתוּב לְהִדְגִּישׁ לָנוּ לְבָלִי לְשִׁפְחָ מִבְּחִינַת הַמִּיתָה הַתּוֹקֶפֶת לְבַסּוֹף אֶת כָּלָם. וְרָאָה עוֹד בְּזֶה לְעִיל בְּסֹדֶר מֵאֲמָרוֹת אַנ"ש.

ח – קיב

הָיָה אוֹמֵר: גִּדְּל הַזְהִירוֹת עַל שְׁמִירַת הַזְּמַן שֶׁהָיָה אֶצֶל הַצַּדִּיקִים הָיָה רַב וְחִמּוּר כָּל כֶּף, עַד שֶׁלֹּא הָיָה הַבְּדִיל אֶצְלָם בְּצַעַר וְעִגְמַת נֶפֶשׁ בֵּין בְּטוּל זְמַן שֶׁל דִּקְהָ אַחַת לְבֵין בְּטוּל זְמַן שֶׁל שְׁבוּעַ יָמִים, כִּי הָיָה צִעְרָם קָשָׁה עַל בְּטוּל זְמַן שֶׁל רְגַע כְּצַעַר שֶׁל זְמַן רַב.

ח - קיג

אמר ענין ההתבודדות חוץ לעיר הרי הוא באסור חמור לנשים ואף אשה עם בעלה, כי 'כל כבודה בת מלך פנימה' (תהלים מה), וכנאמר בשרה בשאלוהו המלאכים: איה שרה אשתך אמר 'הנה באהל', (בראשית יח) כי אין לאשה שום חלק בשום עבודה שבעבודת ה' מחוץ לביתה.

ח - קיד

אמר פעם רל"י ז"ל בשבח מוהרנ"ת ז"ל איך שמסר נפשו והפקיר את כל כבודו ועזב את בית אביו וחותנו ואת כל הכבוד והפרנסה שהיה פרוץ בזה, והלך אחר האמת שבלבו, ולא נטה ממנו אף שסבל בשביל זה בזיונות רבות משך עשרות בשנים, וזהו בחינת מה שאמרו חכמים: האמת עד לעצמו. הינו שהאמת אינו נזקק לאשור ולהסכמת רבים כי די לו עדות עצמו - שהוא הוא האמת כי אחר שראה את רבנו והנהגותיו תורותיו וצווייו ומוסריו שאינם נסוגים בכהוא זה מדברי רבותינו והשלחן ערוך וכו', והבין וראה שזהו האמת הפשוטה שבתורתנו, שוב לא היה אכפת לו אם מסכימים לזה אחרים אם לאו.

ח - קטו

אמר על המובא בספר אשל אברהם סימן פט בענין מנהג הבעל שם טוב להתפלל תפלת השמונה עשרה של שחרית אף קדם הגן. שאינו נכון.

ח - קטז

היה אומר: להבדיל מהאמות ומהרחוקים מהתורה הרי שלנו בני ישראל הפשרים אין משג כלל של גשמיות, כי הכל אצלנו הוא בגדר של עבודת ה', ורוחני, אף עשיתנו וצרכינו בכל עסקינו ואין מצב

בשום רגע של חיים גשמיים, משאין כן האמות והרחוקים להם יש
הבדל וגם על זה הודאנו אליו יתברך אשר בחר בנו מכל העמים
ונתן לנו את תורתו, וכל חיינו תמיד הנם רוחניים, במסגרות של
מצוות וזכויות תמידיים.

ח – קיז

אמר הפלל בענין זה של לדבר ולהתנכח עם מתנגדים החולקים,
הוא שרק באופן כזה שאני יודע בברור שלא אגרם לו על ידי דבורי
עמו שיכבה יותר בדברי ההבל, ושא לא אגרם לו דיקא על ידי דבורי
להרבות בשנאה ומחלוקת ח"ו, כי אם ח"ו יש חשש לזה אז צריך
להחריש ולבלם בפה ולהמשיך לעסוק בתורה ובתפלה בדרךכו, ולקבל
הבזיונות באהבה.

ח – קיח

אמר לענין זה שאם נמצא החסיד במקום כזה שאין לו מנין
להתפלל אלא יחד אם המתנגדים החולקים, אין לו שום הטר לבל
להתפלל מבלי מנין ולא יעבר ח"ו על שום הלכה פסוקה שבדבר,
וזה מצותו על פי התורה והשלחן ערוך.

ח – קיט

אמר שמדברי הזהר בסוף פרשת לך לך בספור המעשה מרבי
יעקב ב"ר אבא, בענין השעון שעשו מטפטוף המים שבדליים (נוהגים
לאמרו כליל הברית) נראה ונשמע שמנהג הזה לקום ולהתעורר בחצות
לילה היה נוהג אז בדורותיהם אפילו לצעירי הימים, ולא כדעת
העולם האומרים שענין זה נוהג רק לזקנים באים בשנים ולרמי
מעלה דיקא.

ח – קכ

ספר מגדל עבודת ה' של אנשי שלומינו העובדים, שהיו מהם פמה וכמה שהיו יוצאים מדי לילה להתבודדות למשך לילה שלם = 12 שעות חרפיות ואחר כך היו נעמדים להתפלל תפלת שחרית בכחות שאין לשער ולתאר ולהבין זאת כלל, ואחר גמרם התפלה שנמשך משך פמה שעות, לא היה להם מה לאכל לרב עניותם כי אם מעט לחם יבש ומים חמים ששבלוהו בו לרפכו, וככה מדי יום. ואמר בהתפארות אני עוד זכיתי וראיתי כאלו עובדי ה' מבהילים בעבודתם פמה חרפים. וכן היו בעלי בתים פשוטים ואחרים לומדים מפלגים שהיו יושבים רב יומם על התורה. ואמר שהפלל בזה הוא שמי שיש לו לב נכון לכאלו עבודות ועושה באמת אשרי לו, ומי שאינו בזה מחייב שהיו לו סדרי למוד קבועים בהתמדה פראוי וכנכון. ואין רשות לשום אחד להרהר ולהעיר שום הערה של בטול על נהג חברו שעוסק ומתנגע במעשים טובים לפי הבנתו והרגשותיו הוא.

ח – קכא

וספר למשל מרבי שמשון בארסקי ז"ל שהיה מתפלל מלה במלה מתחלת התפלה מסדר 'מה טבוי אהליך' והלאה. והיה אומר הקרבנות בנעם נפלא מלה במלה ובמתיקות שאין לשער, בנחת ללא קול רעש, ובאותו בית תפלה סמוך אצלו היו אחרים שהיו שואגים בתפלה מלה במלה משך שעות על גבי שעות וכלם היו אהובים זה לזה ולא נכנס אחד לתחום חברו לחיות לו איזה דעה ולומר לו עשה ונהג כך או כך.

ח – קכב

היה מספר בגעגועים מעבודת הקדש של אנשי שלומינו בערב ראש השנה, שהיה אז על ציון רבנו הקדוש התעוררות רבה, שהיו עומדים שם בתפלה והתבודדות ואמירת תהלים ולקוטי תפלות

וידויים שעות על גבי שעות בלב נשבר והתעוררות כזו שאין לשער ולתארו כלל, והיו כאלו שלא זו מהציון משך כל היום מאחר תפלת שחרית עד הליכתם קודם לתפלת המנחה. ואחר כך כשהחלו כל הצבור להתפלל התפלה היתה כזה התלהבות וצעקות בקול רם שבתפלה עד מאד שאי אפשר כלל לתארו. בפרט באמירת הקטרת שאמרוהו בהתלהבות כזו עד שפעמים היתה ארוך אמירתה כמשך רבע שעה, וכל זה בכיות ולב רגש נפלא. וכל עת תפלת המנחה שבלחש היתה נשמע בכיות רבות מקהל המתפללים. ובזמנו היתה רבי אברהם שטרינהרץ ז"ל הבעל תפלה לתפלת המנחה. והיו כאלו שלבכם נפתח ונשפך כל כך עד שהיה פלא בעיני עצמם על פתיחת לבם, כי היתה נדמה להם שמאן דהו אחר מתפלל מתוכם.

ח – קכג

אמר בצחות על אלו החפצים להדר 'בהכנות' בענין הנקיות קודם התפלה, עצתם היא שבמקום שישבו על ההכנות בבית הכסא יהדירו בהכנות כפי המבאר בכתבי האר"י ז"ל, (ע"ח שער הכללים ובשער כט פרק א ובפע"ח שער התפלין ז) שאור התפלין מתחיל הארתו בעת חצות לילה ועל כן אם ברצונם להכין עצמם לתפלה יהדירו בקימת חצות לילה, ויכינו עצמם מעת רצון זה עד לשעת התפלה שבבקר, ואין לה הכנה גדולה מזו.

ח – קכד

היה אומר: מאחר שידוע וזו מציאות הדברים שכל הוודף אחר תאוות עולם הזה, אין לו כי אם רק יגוונות וכעס ומכאובים, על כן הסגלה לשמחה הוא שיהיה דבוק בכל פעם בזכרון העולם הבא ששם הוא באמת העולם שכלו טוב ונחת. ורבונו בתורתו ונצחיותו נתן לנו עצות ודרכים להמשיך לעצמנו כאן בעולם הזה אור האמת מעלמא דאיתי. (ראה תו' ד' ותו' סה. סו. ועוד ועוד).

ח - קכה

אמר שלדעתו צריך להמתין במתינות קדם שמכונים מקרב חדש בעבודות הקשות כמו קימת תצות מדי לילה והתבודדות דוקא מחוץ לעיר ומדי יום, אלא שיבוא הדבר במתינות בדרך העולה למעלה למעלה ומדרגה לדרגה ובכך יוכל אחר כך להתמיד בה בסדר כל ימי חייו כראוי.

ח - קכו

היה אומר שפמו שבסדר המסחר הן חשבון ורוחיו של עסק. מחיב לנהל חשבון כראוי. וכמו כן חשבון הפסדיו הגדולים לעסק, גם זה חשוב מאוד למסחר, הינו שידע היכן עומד והיכן לשפר הדברים שמעשה והלאה ינהל עסקיו כראוי ושישמעו נזקיו והפסדיו, כמו כן צריך שינהלו עניניו הרוחניים ואפלו כשרואה מלבד רוחיו גם הפסדיו הגדולים אף על פי כן גם זה טוב מאוד שידע היכן הוא עומד בעולם, ואין זו חכמה להתנאש, רק בסבלנות ובארץ רוח ישפר עסקיו הרוחניים.

ח - קכז

אמר: ענין תאנות אכילה אינו מתבטא דוקא במעוט אכילה או רבוי, כי יש שאוכל מעט והוא פלו שטוף בתאנות האכילה ויש להפך שאוכל הרבה ואוכלו בקדשה כראוי. וכידוע שרבי נחמן מטולטשין ז"ל היה אוכל הרבה. וראבר"נ ז"ל היה אוכל קמעה קמעה, ובכמה הפסקות, כי היה חולה במעיו והיה משום כך נעשה בכל פעם רעב מאוד.

ח - קכח

כששאלו אחד מאנשי שלומינו בשנים שלא התאפשר לנסוע בדרך הרגילה מדוע אינו משתדל לנסע לאומן. אמר לו שהוא מפחד

שָׁמָּה יָמוּת בְּדֶרֶךְ וַיִּשְׁתַּהֶה הַזְּמַן עַד שִׁיבִיאוּהוּ לְקַבְּרָהּ בְּאֶרֶץ לְאַחֵר
מֵעַתָּה לָעַתָּה. עֲנֵה לוֹ הֲלֵה וְהֵלֵא בַּיּוֹם אֲפָשָׁר לְסִדֵּר הַדְּבָרִים בְּמַהֲרֵי
שְׁעוֹד בּוֹ בַּיּוֹם יִטְמֵן בְּאֶרֶץ, עֲנֵה וְאָמַר לוֹ עַל פִּי מֶאֱמַר חַז"ל (כתובות
קיא.) אֵינוֹ דּוֹמָה קוֹלָטָתוֹ מִחַיִּים לְקוֹלָטָתוֹ לְאַחֵר מִיָּתָהּ. וְכֹאמֹר שְׁאִינוֹ
רוֹצֵה לַחֲזוֹר לְאֶרֶץ לְקַבְּרָהּ לְאַחֵר מִיָּתָהּ בַּחוּץ לְאֶרֶץ.

ח – קכט

שָׁאֵלוּ אֶחָד מֶה אַבְנֵי בְּאֶמְרֵי בִּלְקוּטֵי תַּפְלוּת 'שְׁאֲזָכָה לְבוֹא לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל', וְהָרִי אָנִי מִתְהַלֵּךְ בָּהּ. עֲנֵה לוֹ תִּכְוֶן שְׁתִּזְכָּה לְהַרְגִּישׁ קִדְשָׁת
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ח – קל

הָיָה אוֹמֵר בְּשִׁבְחָ עֲנִין הַתְּמִימוֹת וְהַבְּטוּל לְצַדִּיק, שְׁמַאֲחֵר
שֶׁהָאָדָם מִתְבַּטֵּל לְצַדִּיק בְּאֶמְתָּה, הָרִי שְׁבֹאֲמַת אֵין תְּלוּי הָאֶרֶת
הַצַּדִּיק בּוֹ בְּגִדְל כְּשֶׁרוֹנֹתָיו וּמִבְחָר מִדּוֹתָיו הַטּוֹבִים וְכִיּוֹצֵא, כִּי
הַצַּדִּיק בְּכַחוֹ הַגָּדוֹל יָכוֹל לְתַקֵּן וּלְהַעֲלוֹת כָּלֵם מֵאִיזָה דִּרְגָּא שֶׁהוּא
נִמְצָא בּוֹ. כִּמּוֹ יְהוֹשֻׁעַ מִשְׁרַת מֹשֶׁה, שְׁאֵף שָׁלֵא הָיָה מִה' שְׁבָעִים
זְקֵנִים וְכָל שְׁבָחוֹ שִׁשְׁבַּחְתּוּ הַתּוֹרָה הָיָה אֵין וְרַק בָּזָה בְּכִנּוּי "מִשְׁרַת
מֹשֶׁה" וּמֵאֲחֵר שֶׁהַעֲיֵדָה עָלָיו הַתּוֹרָה שְׁבַח זֶה מִחֲמַת זֶה בְּלִבָּד
כָּבֵר זָכָה לְצֵאת וּלְהַחֲלִישׁ אֶת עַמְלֵק, וְעָלָיו נִצְטָנָה מֹשֶׁה צוֹ אֶת
יְהוֹשֻׁעַ וְחִזְקָהוּ וְאִמְצָהוּ כִּי הוּא יָבִיא אֶת הָעָם הַזֶּה וְכו' וְכו',
וְהוּא אֲשֶׁר אָבֵן זָכָה לָזֶה וְנִכְנָסוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עַל יְדוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וּלְהוֹרִישׁ רַב הַיּוֹשְׁבִים שֵׁם וּלְהַתְנַחֵל בָּהּ. וְכָל זֶה מִחֲמַת מַעֲלָתוֹ
שֶׁהָיָה 'מִשְׁרַת מֹשֶׁה'. (ה"ה רֹאה הַמוֹבָא בִּילְקוּט מִשְׁלֵי כ"א. שֶׁהָיָה גַם הַמְבִּזִּים
מְבִזִּים אֶת יְהוֹשֻׁעַ עַל שְׁאִינוֹ בֶּן תּוֹרָה, עֵינֵן שֵׁם, הִרְאָה לִי זֹאת הַרְה"ח רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
בְּרִלְנֵד שְׁלִיט"א)

ח – קלא

אמר לענין מה שאמר פעם מוהרנ"ת ז"ל שהיכן שהוא רואה ומוצא שום חסרון באיזה אדם הוא או מחמת שהלה לא התבודד והתפלל על הדבר ואם בן התבודד הרי שהתבודד מעט, (המובא לעיל בחלק ב סימן תמו) שעל פי המתבאר בחיי מוהר"ן נמצא מבאר עוד יותר, והינו שאם אני רואה שום חסרון באיזה יהודי הרי זה הדבר מחמתי ובסבתי שלא התפללתי עבורו פראוי, ומחמת עונותי עשיתי מסך מבדיל שלא ירד השפע לחברי, ואני הוא שבסבתי סבותי לכל מצוקותיו ודו"ק.

ח – קלב

אמר שהיוצא למעשה מכל המחלקת הגדולה שהיה על אנשי שלומינו ובפרט על מוהרנ"ת ז"ל שהיתה מחלקת קשה עד מאד, מאחר שביסוד ההנהגה היה לחפש ולשתק ולקבל היסורים באהבה ואף גם לבלי לצפות שיבוא עליהם שום רע וחסרון ולא להתפלל לראות במתנגדים מכות ומפלה שיבוא עליהם כענש על מעשיהם, אלא רק לעסוק בתורה ובתפלה ובקימת חצות ורבויה התבודדות ועשיית מצוות ומעשים טובים, זה זה אשר העלתם לדרגות גבוהות ונעלות, כי כל דברי מוהרנ"ת ז"ל לענין המחלקת היה לקיים בפשיטות דברי רבנו ז"ל שפשיטתו בזיונו ידם וישתק ממש ולקבל היסורים באהבה ולהאמין שהמחלקת והרדיפות באו לכפרת עון, ואין לנו להפגם בחשבונות של מעלה מדוע דרך המתנגדים צלחה בממון וכבוד. עד שלסבום הדברים אחר כל כך הרבה שנים נתן לומר בברור ובודאות שהמחלקת עלינו היא אשר בררה ולבנה והנציחה את דרך רבנו בעולם, עד שלילא המחלקת לא היתה שארית כזאת לכל ענין רבנו, וצא ולמד משאר צדיקי אותו דור. וזהו המבאר בדבריו ז"ל בשחזור ובא מארץ ישראל אמר:

שיח שרפי קודש / אמרות טהורות - רל"י בנדר נה

'הבאתי לָכֶם מתנה מחלקת', כמובא במקום אחר (לעיל חלק ו, כז), ובאורה הוא כפשוטו של הדברים כי באמת היא היא המתנה הגדולה לכל המשך התגלות רבנו בעולם. והיא גם מתנה ורפואה פרטית נכונה לכל אחד שזוכה במקומו ובדרגתו שפששומע שום בזיון ידם וישתק.

ח – קלג

אמר פעם: ומה אם אלו הצדיקים והעובדי ה' האמתיים, שהיו באמת כשרים ורמי מעלה, היו מסתירים ומצניעים מעשיהם ונחבאים אל הכלים. הרי כל שכן וכל שכן אנשים כערכנו דלי המעש ועניים ואביונים ובעלי מדרגות נמוכות כמו שאנו איך יבוא לנו כלל לחשב שום מחשבות על כבוד וגדלה והתנשאות ופרסום חס ושלום.

ח – קלד

היה אומר שבערב ראש השנה בעת ההשתטחות על ציון רבנו ז"ל היה פלא ונעלם הדבר איך זאת שנכנסו כלם לציון רבנו ז"ל שהיה חדרון קטן מאד, והיה המעמד בבחינת 'עומדים צופים ומשתחוים ורחים ולא אמר אדם צר לי המקום'. וגדל ההתעוררות וההשתפכות הנפש שהיה לכלל המתפללים אין לתארו. ואמר שלרב ההתעוררות שהיה שם, כל מי שעמד שם הבחין שכמעט ולא התפלל אדם על הצרכים הגשמיים כלל, והיה המעמד מעמד של תשובה ושברון לב כשכלם שופכים לב על בקשותיהם הרוחניים בלבד (וכשנתמקן ברוחניות נתקן כבר בגשמיות כמבאר בתורה יד ח"א).

ח – קלה

רבי שמואל הילמאן ז"ל נוהג היה להתפלל אצלנו בבית המדרש והיה משתתף בלמוד המשניות וכדומה בכל בקר עם רל"י. לזמנים הלך לעולמו, ואחר זמן מה ראהו פעם רל"י בחלום כשהם יושבים

ולומדים משניות כהרגלם, התרגש רל"י ו"ל ושאלו הרי כבר אינך חי ומה אתה עושה כאן, ורצה רל"י לספר זאת גם לרבי אלקנה ספקטור שישב בסמוך לומר לו: ראה מי יושב כאן, ותפסו רבי שמואל שפירא ו"ל שישב גם בשלחן ואמר לו: אל תספר זאת לרבי אלקנה. וכך בין דבריו שאל את רל"י ו"ל מי זה שהגיע לכאן חסיד שלך בשם רבי מתתיהו, מי הוא זה, שרועשים ממנו כאן בעולם העליון? מי הוא הצדיק הזה ספר לי ממנו. ונתעורר.

ח – קלו

היה משבח מאד להפליא את תפלתו של רבי נחמן נעמירובער ו"ל שהיה מתפלל בשליח צבור את תפלת מוסף (שהתחיל להתפלל אותו בשנת תרמ"ט, אחר פטירתו של רבי לייב קאסאנטינער) ואמר שאין יכול לתאר כלל תפלתו, שאף על פי שלא היה לו קול גדול אבל מתיקות תפלתו היתה נשמעת לכלם, ותפלתו היתה מלאה רגש שאין נתן לתאור כלל וכלל. ואמר שכל גסח תפלתו שלו עצמו, הוא ממה ששמע אותו בארבע שנים. וחי ששים ושלש שנים.

ח – קלז

אמר לענני הבחירה והנסיון שיש לכל אדם בעולם הזה, שהנה מצד אחד אמרו רז"ל (חגיגה ט:) יאה עניותא לישראל, ומצד שני אמרו: דקדוקי עניות שעל ידי זה אין רואה פני גיהנם (עירובין מא:) ופעם אמרו: בנות ישראל יפות הן אלא שהעניות מנולתן (נדרים ט, י). ופעם אמרו (נדרים פא.) הזהירו בבני עניים שמהם תצא תורה, ואמרו לא תמצא תורה אלא במי שממית עצמו עליה (תנחומא פרשת נח ג.) וידוע שנסיון העשר קשה מנסיון העני כמובא בספרים. ועוד מאמרים הנראים כסותרים זה את זה. והענין בזה הוא שיש אחד שהנסיון והבחירה שלו הוא נסיון העניות ויש אחד שנסיונו ובחירתו הוא בעשירות, ויש פעמים שהקדוש ברוך הוא מנסה אחד כשעושהו

עשיר וכשעומד בנסיון העשר יש מעבירים אותו ממעמדו בנסיון העשר כראוי ומנסים אותו מעתה איך יעמד בנסיון העני, ויש שאחר כך מחזירים אותו שוב לבדקו איך יעמד בנסיון העשר וחוזר חלילה, כי גלגל החוזר הוא בעולם כמו שאמרו רז"ל (שבת קנא:).

ועל כן פעמים מאמר חז"ל זה וזה סובב והולך על אדם הנמצא כעת במצב זה, ויש מאמר חז"ל ההפך ממנו שקאי על אדם הנמצא במצב ההפוך וכו', ויש פעמים ששני מאמרי החז"ל סובבים על אותו אדם, שאף שהוא למעשה עשיר נכבד אולם מחמת בחינה זו שאמרו רז"ל מי שיש לו מנה רוצה מאתים על כן הוא עשיר ועני יחדיו, ויש פעמים עני הגון ומרוד ויש לו דעת נכון, והוא שמתחלקו שאמרו רז"ל על מדה זו איזהו עשיר השמת בחלקו. ואם דעת קניית מה חסרת כמו שאמרו חז"ל (נדרים מא), וכמעשה התם הידוע (בסיפורי מעשיות מעשה ט). ועל כן מתחלקים מאמרי רז"ל אלו הלוך וסבוב על כל אחד פעמים בכה ופעמים בכה.

ח – קלח

הכלל היוצא הוא שהעולם מלא נסיונות בכל רגע ופעמים ברגע זה הוא בבחינת עשיר, וברגע שלאחריה הוא עני ופעמים להפך ועקר המתבקש ממנו למעלה, הוא שיעמד בנסיון ובבחינה לתלות הכל בהשם יתברך, ולשא עיניו ולבו ופיו אליו יתברך בתפלות וברצונות ובכסופים דקדושה בכל מעמד ובכל מצב יהיה אשר יהיה, אם בהכנתו הנהגתו יתברך ואם שלא בהכנתו. כי צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו, כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו ח"ו.

ח – קלט

היה אומר, מצד אחד מצינו בכתוב (שמות יז) והיה באשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכו'. ואף על פי שהכל היה תלוי בידי משה

נֶאֱמַר שֵׁם, 'וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלִיק'. וּבִזְזָה מִדְּגִשָּׁתָּ לָנוּ הַתּוֹרָה שְׁאֲחֹר
זֹאת שִׁיְהוֹשֻׁעַ הַתַּלְמִיד בָּטַל וּמִבְטָל לְרַבּוֹ הָרִי שְׁאֵף שֶׁהַכֹּל תִּלּוּ בְּרַבּ,
אֵף עַל פִּי כֵן נֶאֱמַר בַּתַּלְמִיד בְּשִׁבְחוֹ, 'וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ' אֶת עַמְלִיק'. כִּי
שִׁבַּח הַתַּלְמִיד הוּא שִׁבַּח הָרַב, וְשִׁבַּח הָרַב הוּא שִׁבַּח הַתַּלְמִיד.

ח – קמ

הָיָה אוֹמֵר עֶקֶר מֶה שְׁאָמְרוּ רַז"ל (שִׁבַּח לֹא) שְׁשׂוֹאֲלִים אֶת הָאָדָם
לְאַחֵר מוֹתוֹ 'קִבְעָתָ עֵתִים לַתּוֹרָה' קֹאֵי וְסוֹבֵב עַל זֶה הָאָדָם הָעוֹסֵק
בְּמִלְאָכָתוֹ לְפָרְנֶסְתּוֹ וְכִדּוּמָהּ, אָבֵל זֶה הָאָדָם הַיּוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה כָּל יָמָיו
אוֹתוֹ לֹא יִשְׁאַל אִם קִבְעָתָם עֵתִים לַתּוֹרָה, אֲלֵא אִם קִבַּע הֵיטֵב זְמַן
'לְבִטּוּלָה שֶׁל הַתּוֹרָה' שְׁלֹא הִתְבַּטַּל יוֹתֵר מִהָרְאוּי עֲבוּר צִרְכָּיו
הַגִּשְׁמִיִּים. כִּי הִטְעָנָה נִגְדַּר בֶּן הַיְּשִׁיבָה יְהִיָּה חֲמוּר הַרְפָּה יוֹתֵר.

ח – קמא

הָיָה אוֹמֵר בְּמֶה שְׁאָמְרוּ רַז"ל לְפָתַח כְּחֻדּוֹ שֶׁל מַחֲט וְאֲנִי
אֶפְתַּח לָכֶם פֶּתַח שְׁעֵגְלוֹת וּקְרוֹנוֹת עוֹבְרוֹת בּוֹ. שֵׁשׁ פְּעָמִים שְׁפָל יָמִי
חַיִּי הָאָדָם כָּל עֲבוֹדָתוֹ הוּא אֶךְ וְרַק לְפָתַח פֶּתַח קִטָּן שֶׁל מַחֲט וְאֲנִי
מִרְאִין לוֹ כְּלוּם וְרַק לְאַחֵר פְּטִירָתוֹ אֲזִי פּוֹתֵחִין לוֹ פֶּתַח גָּדוֹל כְּשֹׁכֵר
כָּל פְּעֻלוֹתָיו, וּמֶה שְׁאָמְרוּ 'וְאֲנִי אֶפְתַּח לָכֶם' קֹאֵי עַל הָעֵתִיד לְבוֹא,
וְכַמְדָּמָה לוֹ שֶׁרָאָה זֹאת כְּתוּב בְּשׁוּם מְקוֹם.

ח – קמב

בְּמֶאֱמַר הַמִּשְׁנָה: טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ (אֲבוֹת ב.). אֱמַר רַל"י
רַז"ל (בְּשֵׁם סְפָרִים). שְׁטוּבָה הַתּוֹרָה עִם הַדֶּרֶךְ אֶרֶץ, הֵינּוּ שְׁטוּבָה הָעֹסֵק
וְהַפְּרִנָּסָה וְהַטְרָדָא הַגִּשְׁמִית עִם יְדִיעַת וִזְכוּת הַתּוֹרָה, וְהֵינּוּ שְׁיִיצָא
לְעֵסֶק בְּמִשְׁאֵל וּמִתֵּן אַחֵר עוֹסְקוֹ בַּתּוֹרָה וְהֵינּוּ טוֹב שֶׁבִיעַת עוֹסְקוֹ
בְּמִסְחָר תִּהְיֶה עִמּוֹ הַתּוֹרָה שֶׁכָּבֵר לְמַד אוֹתָהּ מִקֶּדֶם.

ח – קמג

הסביר את מאמרו ו"ל שאמרו (יומא ח, ט): האומר אהטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה. כי מחמת ידיעתו של החוטא שעל ידי תשובתו ימחלו לו על עונותיו, משום כן דוקא נכשל שוב בעברה, ונמצא שחוטא מחמת ובסבת התשובה, ולא בשביל זה נתן יום הפורים, כי הוא נתן לסליחה ומחילה ולא חס ושלום שימצא פתח לעבר שום עברה חלילה.

ח – קמד

אמר פעם בצחות: בורא ניב שפתים שלום, (ישעיה נז). שהראשי תבות ב'ורא נ'יב ש'פתים ש'לום הוא כהראשי תבות של נ'חמן ב'ין ש'מחה. כי כל ענין רבנו ו"ל הוא לחזק ולעורר את כח הדבור של האדם שלא יפל ברוחו, ויתחזק תמיד בעבודת התפלה עד שיגיע לדרגת שלום. בפרטיות ובכלליות. וגם כי רבנו בעצמו הוא כידוע הפעל תפלה שהשתמש ב'ניב שפתיו בתכלית, ואמר זאת להמבאר בתורה פ' ובתורה א' חלק ב'.

(ה"ה יש לרמזו כמה שאמר הכתוב: (משלי יג) תוחלת ממושכה מחלה לב, הינו שפשאין לו הסבלנות לסבל, על ידי זה בא לידי מחלת לב שהוא בחינת כעס וכמו שכתוב: והסר כעס מלפך והעבר רעה מבשרך קהלת יא. נדרים כב.)

ח – קמה

היה אומר בשם ספרים בפרוש (ישעיה סא) הכתוב אני ה' שונא גזל בעולה, שדיקו שלא אמר הכתוב שונא גזל עולה, אלא 'בעולה, והינו שאפלו קנה העולה בלה בכסף פשר אם היה בה רק פרוטה אחת של גזל, הרי שאומר הקדוש ברוך הוא שנאתי אותה ואיני חפץ בה, ומזה נלמד להבין כמה קשה הגזל.

ח – קמו

פֶּרֶשׁ הַפֶּתוּב (חֲבִקוּק ב) 'צִדִּיק בְּאֵמוּנָתוֹ יִחְיֶה', הֵינּוּ שְׁהַצִּדִּיק כָּל
חַיּוּתוֹ הִיא הָאֵמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁמִּמֶּשֶׁיךְ לְעֲצֻמוֹ חַיּוּת בְּכָל מַעֲשָׂיו
וְעִבּוּדוֹתָיו רַק מִהָאֵמוּנָה.

שיח שרפי קודש

מנהגים – נוסחאות

ח - קמז

כִּידוע שְׁמוֹהֶרֶן וְיִצְחָק בְּסוֹף יָמָיו הָיָה חוֹזֵר לִישׁוֹן בְּלֵילֹת הַחוּרָף
הָאוֹרְכִים אַחֲרֵי חֲצוֹת לַיְלָה עַד קֶדֶם הַתַּפְלָה. וְסֵפֶר רַל"י וְל' עַל עֲצָמוֹ
שֵׁשֶׁן בְּמִשְׁךְ חֲצִי שָׁנָה יָחַד עִם רַאבְרָ"נ וְל' בְּחֶדֶר אֶחָד וְרָאָה
הַתְּנַהּגוּתוֹ הַיָּטֵב, וְאָף הוּא אַחֲרֵי הַיּוֹתוֹ עַר בְּחֲצוֹת חוֹזֵר לִישׁוֹן עַד קֶדֶם
זְמַן הַתַּפְלָה. וְכֵן יָדוּעַ שֶׁכֵּן נִהְגוּ רַבֵּי שְׁמִשׁוֹן בְּאַרְסָקִי וְל', וְרַבֵּי גֶעֶצִיל
וְל', וְכֵן נִהְגוּ רַב אַנְ"שׁ מְלֵכָה מִי שְׁהָיָה כַּחוֹ רַב לָזֶה, וּבְכַדִּי שְׂיוֹכְלוֹ
לְהַתַּפֵּל לַתַּפְלָה שְׁחֵרִית כְּרָאוּי (פְּרִישׁ) וְרַב שְׁעוֹת הַשָּׁנָה שֶׁל אֲנָשִׁי
שְׁלֹמִינִי הָיוּ אַחֲרֵי שְׁעוֹת חֲצוֹת לַיְלָה, וְלֹא הָיוּ נוֹהֲגִים בְּדוֹקָא לְהִיּוֹת
עֲרִים וּלְהַשְׁלִים הַשָּׁנָה בַּיּוֹם. וְהֵינּוּ שְׁהָיוּ מְחַלְקִים שְׁעוֹת הַשָּׁנָה, תַּכְף
אַחֲרֵי עֲרֵבִית עַד שְׁעַת חֲצוֹת, וְאַחֲרֵי שְׁעוֹת חֲצוֹת לַיְלָה עַד קֶדֶם אוֹר
הַיּוֹם. וְהָיָה גוֹפֶם כְּבָר מְרַגֵּל לָזֶה, כִּי הִגּוּף כְּפִי שְׁמִרְגִּילִים אוֹתוֹ כֵּן
מִתְרַגֵּל, וְכֵן הִנְהִיגוּ אוֹתוֹ. וְכָל זֶה בִּימֹת הַחֲרָף שֶׁהִלְלוֹת אֲרָפִים,
וּבִימֵי הַקִּיץ שָׁאָז שָׁם בְּרוֹסְיָה הִלְלָה קָצֵר מְאֹד, הָיוּ כְּבָר נְעוּרִים עַד
לְאַחֲרֵי הַתַּפְלָה. מֵה גַם שָׁשׁ בְּחוּץ לְאַרְץ מַחֲגֵי הַשְּׁבוּעוֹת עַד ט"ו בָּאָב
לֹא הָיָה בְּאַפְשָׁר לְקַיֵּם קִימַת חֲצוֹת מִפְּנֵי הַלֵּילוֹת הַקְּצָרִים מְאֹד. וְעַל
כֵּן מִחֲמַת שְׁעִיקָר תִּקּוֹן חֲצוֹת לַיְלָה הוּא בְּמִשְׁךְ שְׁעֵתִים עַל כֵּן יָכוֹל
וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהַשְׁתַּדֵּל בָּזֶה, וְהוּא בְּכָלֹתוֹ שֶׁל רוֹב בְּנֵי אָדָם, וְאַשְׁרֵי
חִלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁיָּכוֹל לְהַשְׁלִים וּלְהִיּוֹת נִיעוּר עַד לְאַחֲרֵי הַתַּפְלָה שְׁאִין
לֵאמֹר לְשַׁעַר מַעֲלַת הַדְּבָר כָּלֵל וְכָלֵל.

ח - קמח

לֹא נִהְגוּ אֲנָשִׁי שְׁלֹמִינִי לְשַׁכֵּת בְּדוֹקָא עַל הַרְצָפָה אֲצֵל הַמְּזוּזָה
בְּעַת עֲרִיכַת 'תִּקּוֹן חֲצוֹת לַיְלָה' כְּמוֹכָא לְנִהְגֵי כֵּן בְּדַבְרֵי הָאָר"י וְל'.
וְאָמַר רַל"י וְל' שֶׁלְדַעְתּוֹ נִהְגוּ זֶה הָיָה מִחֲמַת שְׁבִי שִׁיבָה אֲצֵל הַשְּׁלֶחֶן
וְכַדוּמָה בְּמָקוֹם קְבִיעוֹתוֹ לְתוֹרָה וּלְתַפְלָה, יֵשׁ לוֹ לְאָדָם יוֹתֵר יָשׁוּב

הדעת ויש באפשרותו יותר להשתפך שם בתפלה ולהאריך בה יותר ויותר. ומהנכון שכל אחד ינהג בזה לפי הרגשת לבו.

ח – קמט

אמר, לא היה בין אנ"ש הנהגה מיוחדת מה לעשות בדוקא בעת חצות לילה, כי כל אחד מאנ"ש נהג באותן שתי שעות אחרת, זה אמר ה'תקוין' וזה עשה ההתבודדות וזה למד, וזה הלך למקנה וכדומה, והנכון שכל אחד יעשה הטוב בעיניו אם בתורה אם בתפלה, העקר הוא שינצל אותן שתי שעות לטובה, ואי אפשר לומר לאחד עשה כך או עשה כך בדוקא, כי 'כל לכבות ה' דורש'. ואמר שזה הזכות עצמו שמתעורר וקם בחצות זכות זו עצמה תכונן את כל אחד שיעשה הנכון לתקוין נשמתו באותו הזמן.

ח – קנ

לא נהגו לעורר הילדים לקימת חצות וכדי שלא להפריע לסדר למודם ביום כראוי.

ח – קנא

נהגו אנשי שלומינו לומר בכל יום בבקר פתח אליהו. וכן אמרוהו בצבור במנחה של ערב שבת אחר אמירת 'הודו', וכן בראש השנה שחל בשבת אמרוהו בנסח מיוחד. וכן נהגו אנ"ש פאן בארץ ישראל בתפלתם עם ר' אברהם שטרינהארץ ז"ל בעת שדר בשכונת קטמון שבירושלים.

ח – קנב

מנהג אנשי שלומינו לומר ה'יהי רצון' שבסוף סדר הקרבנות אחר משנת רבי ישמעאל, כמו שאומרים בסוף תפלת יח. הינו ג' פסוקים. עם הכתוב 'וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים וכו' וכשנים קדמוניות'.

ח – קנג

נְהָגוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵינוּ לְסַיֵּם בְּמִזְמוֹרֵי פְסוּקֵי דְזִמְרָה וּלְשַׁלֵּם
'הַלְלוּיָהּ הַלְלוּיָהּ' הֵן הַחֲזֹן וְהֵן הַיְחִידִים. (וְכַמוֹכָא בְטוֹר סִימֵן נָא. וְכֵן בְּלִקּוּטֵי
הַלְכוֹת רָאָה הַלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הַלְכָּה ה', ג'. וְכַהֲלָכוֹת כְּבוֹד רַבּוֹ ג', ג').

ח – קנד

לֹא הִקְפִּידוּ הָעוֹבְדִים הַמְתַּפְּלִלִים בְּכַחוֹת לְדַבְּרֵי הָאֲר"י ו"ל
לְבָלִי לְכַסּוֹת הַתַּפְּלִין עִם הַטְּלִית, מִחֲמַת שֶׁהַרְגָּשָׁת הַתַּפְּלָה בְּאִפְּן זֶה
הִיָּה נוֹחַ לָהֶם יוֹתֵר, מֵה גַם שָׂרְבְּנוּ ו"ל עֲצָמוֹ אָמַר (שיחות הר"ן סימן
רעה): שֶׁתַּחַת הַטְּלִית אֵף הוּא מְקוֹם טוֹב לְהַתְּבוֹדָדוֹת.

ח – קנה

לֹא בִקְשׁוּ שׁוֹם בְּקִשּׁוֹת פְּרָטִיּוֹת בְּאֲמִצַּע הַבְּרָכוֹת שֶׁבְּתַפְּלַת י"ח,
רַק בְּבִרְכַּת שׁוֹמֵעַ תַּפְּלָה, שֶׁם הָיוּ מְרַחֲבִין בְּקִשְׁתָּם אֵף בַּשִּׁפְתַּי
הָאִידִישׁ כָּל אֶחָד וּבִקְשׁוֹתָיו.

ח – קנו

בְּיָדוּעַ שֶׁמִּנְהַג אֲנִי שׁ לֹאמַר בְּתַפְּלַת 'אַתָּה חוֹנֵן' חֲנִנּוּ מֵאַתָּךְ חֲכָמָה
בִּינָה וְדַעַת. (שֶׁהֵם כְּנֻגַּד אֲבִרָהֶם יִצְחָק יַעֲקֹב. כִּי חֲכָמָה בְּחִינַת חֶסֶד - אֲבִרָהֶם. בִּינָה
בְּחִינַת גְּבוּרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח), אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה. יַעֲקֹב הוּא
אַחֲדוּתָם יַחַד כְּמִדַּת הַתַּפְּאָרֶת) וְכִשְׁעָלָה פַּעַם חֲזֹן נִכְבֵּד אֶחָד בְּתַפְּלָתוֹ
כִּש"ץ וְאָמַר "דַּעַה בִּינָה וְהַשְׁכֵּל", לֹא הִסְפִּימוּ עִמּוֹ.

ח – קנז

נִסְח 'אַל אֶרְךְ אַפִּים' שְׁאוּמְרִים לְפָנַי פְּתִיחַת הָאֲרוֹן לְהוֹצֵאת סֵפֶר
הַתּוֹרָה. רַבָּם אָמְרוּם בְּנִסְח פּוֹלִין, אוֹלָם הָיוּ כְּאֵלָה שְׁאֲמְרוּ שְׁנֵי
הַנִּסְחָאוֹת. וְכָל אֶחָד נִהַג לְפִי עֶרְךְ לְבוֹ.

ח – קנח

מנהג הפשוט של אנ"ש היה לומר מדי יום ביום, פרקים של יום אחד מהתהלים וכך סימולו מדי שבוע בשבוע.

ח – קנט

אמרו לענין אמירת התהלים שאם זמנו של האדם דחוק לא יאמר את ה'יהי רצון' הנהוג לאמרו קדם, ועדיף שיאמר תהלים במקומו.

ח – קס

באוקראינא היה מאד נפוץ בין ישראל להתפלל הרבה בספר שערי ציון. וכן אצל אנשי שלומינו שהיו הרבה הרבה מאנשי שלומינו נוהגים לשפך לבם בתפלתם בספר קדוש זה בקביעות. וצא ולמד מנהג רבנו בעצמו כמה נהג בספר זה כמספר בספר שיחות הר"ן סימן. (וראה חלק ה, קיב).

ח – קסא

אמר רל"י ז"ל טעם בהמנהג של אנשי אוקראינא לסים בברכה הראשונה של ברכת המזון הן 'ברחמי' את הכל, שאומרים בן כדי לסים בכעין הפתיחה שאומרים הן את העולם וכו' בחן בחדס וברחמים. וכמו שאמר רבנו בן לענין סיום ברכת 'שתבח וכו' חי העולמים שהוא כעין הפתיחה שבברכת ברוך שאמר. שאומרים בו יחיד 'חי העולמים' (לעיל חלק ב, קיט).

ח – קסב

פעם כשפגשו כמה מאנשי שלומינו את אחד מהחסידים ששהה בבית ציונו של רבנו ז"ל עם התפלין שבראשו, גערו בו בגערות קשות שיצא לחוץ ושוב לא יחזר על מעשיו וכדין הפשוט שבשלחן ערוך.

ח – קסג

לא נהגו לומר בתפלה של ערב שבת בואו ונצא לקראת פלה קדם אמירת מזמור לדוד. וכל אחד ומנהגו.

ח – קסד

לא היה נסח נגון מיוחד לאמירת 'שלוש עליכם' שבביל שבת ואמרו כל אחד לפי מנהגו והתעוררותו.

ח – קסה

מנהג הרבה אנשי שלומינו היה לומר בכל ליל שבת קדם אמירת הקדוש את כל סעיף ה' הנאמר בתורה ב חלק ב. ויסודתו ממנהגו של רבי נשקע מטולטשין הי"ד.

ח – קסו

בעל יאר ציט שחל יומו בשבת לא עלה למפטיר, אלא קבל עליה באחד משבעה קרואים, פי מעלת השבעה קרואים חשובה יותר ממפטיר.

ח – קסז

בזמר אומר בשבחין לא היו אומרים ומנגנים אחריו הפסוקים למבצע על ריפתא וכו', אבל התפלה של 'ויהא רעוא' אמרוהו בנסח מיוחד המיחס לר' סענדער מטרהויץ ז"ל והידוע בין אנשי שלומינו.

ח – קסח

נהגו לקים את סעדת הראש חדש ביום אחר תפלת שחרית, ולא בלילה וכדי שלא יפגם סדר הלילה הקבוע ויוכלו לקום בחצות בראוי.

ח – קסט

היו זהירים מאנשי שלומינו, לבלי לדבר שום דבור כָּבֶד מֵעַת
תְּפִלַּת מְנַחָה שֶׁל עָרֵב ראש השנה עד אחר מוסף שְׁלִמְחָרָת. והוא על
פי דברי רבנו שְׁבִיחוֹת הַר"ן סימן כא.

ח – קע

כִּידוּעַ הִיָּה מְנַהֵג אֲנָשִׁי שְׁלֹמִינוּ באומאן לבלי להפסיק בתפלה
שְׁבִימִים הַנּוֹרָאִים בֵּין פְּסוּק לְפְסוּק בַּעַת אֲמִירַת לְדוֹד מְזֻמּוֹר רק
אֲמָרוּם בְּרָצָף וְכֵן נִהְגוּ בְּאֲמִירַת שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים בְּתִפְלַת
הַשְׁחִירִית. וּכְשֶׁעָלָה רל"י ו"ל לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל רָצָה לְתַקֵּן זֹאת וּלְהַחֲזִיר
עֲטָרָה לִישָׁנָה, אוֹלָם לֹא אִיסְתִּיעַ מִלְתָּא, וְאָמַר תָּמִיד כְּמַתְגַּעֵגֵעַ: אֵלֹהִי
הִיָּה בְּכַחֵי הִיִּתִּי מִחֲזִיר הַדָּבָר לְקִדְמוֹתוֹ. כִּי יֵשׁ בְּזֶה חֲסָרוֹן בְּצַבּוֹר
הַמַּתְפָּלִים לְהַפְסִיק הַהֲתַעֲוִרוֹת שֶׁבִּלְב הַמַּתְפָּלִים, וְאֵין לְשַׁעַר
וּלְתֹאֵר הַהֲתַעֲוִרוֹת בְּצַבּוֹר הַמַּתְפָּלִים שֶׁהִיָּה בַּעַת אֲמִירַתוֹ. וְכִמּוֹ
שְׁנוֹהֲגִים בֵּן הַיּוֹם לֹמַר קֹדֶם הַתְּקִיעוֹת 'לְמַנְצַח לְבָנֵי קֶרֶח מְזֻמּוֹר'
שֶׁבַע פְּעָמִים בְּלֹא הַפְּסֵק. וְזֶה הִיָּה גַם טַעַם הַנְּהִגַת רַבִּי מְרֻדְכֵי דִין
שֶׁהִנְהִיג בֵּן לֹמַר גַּם אֶת הַהֲלֵל בְּרָצָף (לעיל ג, רלז). וּבִסְיוֹמָם הִיָּה הַחֲזָן
מִתְחִיל מִהַפְּסוּק שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם (הַרְאִשׁוֹן) וּמִסִּימּוֹ. (וראה עוד חלק
ד סימן רל)

ח – קעא

נִסָּח הַנִּגּוֹן עַל הַפִּיוט הַנֶּאֱמַר בְּלִיל יוֹם כַּפּוֹר 'כִּי הִנֵּה כְּחֹמֶר בִּיד
הַיּוֹצֵר' הִידוּעַ בֵּין אֲנָשִׁי שְׁלֹמִינוּ יִסְדּוּ ר"נ מְטוּלְטִשִׁין ו"ל. וְלֹא הָיוּ
כּוֹפְלִין הַתְּבוֹת 'לְבִרִית הַבֵּט'. וְכֵן הָיוּ מְנַגְּנִים אוֹתוֹ בְּנִגּוֹן אַחִיד וְלֹא
הָיוּ מְחַלִּיפִים קוֹל הַנִּגּוֹן בֵּין קָטַע לְקָטַע אֲלֹא הַכֹּל בְּנִגּוֹן אֶחָד בְּתַנוּעֶת
הַנִּגּוֹן הַרְגוּעַ.

ח - קעב

יום הכפורים שחל בשבת לא נהגו באומן לומר בלילו 'מזמור לדוד', אלא אחר שסיים החזן ברפת 'שהחנינו' היו אומרים 'מזמור שיר ליום השבת' בלבד וכמובא בספר מטה אפרים וכמו שנפסק במ"ב ובבה"ט סימן תריט. ורל"י אמר שרצה גם כן להנהיג זאת כאן בארץ ישראל אולם בחששו ממחלוקת מנע עצמו מזה.

ח - קעג

שלוש רגלים שחל בשבת אין עולין אז לדוכן בחוץ לארץ ואין הכהנים נושאים אז כפיהם מלבד יום כפור שחל בשבת שאז עולים ופורשים.

ח - קעד

בשבת חל המועד אין אומרים בתפלת ליל שבת מאמר הזהר 'בגונא'.

ח - קעה

בליל שבת חל המועד לא אמרו 'שלום עליכם'. וכן אין שרים זמירות שבת מלבד 'אשת חיל' ו'אומר בשבחין'. ובבקר כמו כן לא זמרו כלל הזמירות מלבד 'אסדר לסעודתא' שמזמרים, מחמת יחודיותו לסעודת שבת. (וראה חלק ד, רכא)

ח - קעו

באומן נהגו להכריז קדם מוסף ביום שמיני עצרת על תפלת הגשם, והקהל הכריזו כבר במוסף משיב הרוח ומוריד הגשם, מה

שָׁאִין בֶּן בְּיוֹם א' שֶׁל פֶּסַח שְׁלֹא הִכְרִיזוּ עַל הַטֵּל, מֵאַחַר שֶׁהִגָּשָׁם הוּא בִּרְכָה לְעוֹלָם, וּמֵאַחַר שֶׁהִחֲזִין אוֹמֵר וּמִזְכִּיר כָּבֵד בְּמוֹסָף עַל הַגָּשָׁם אֲמָרוּ וְהִזְכִּירוּ עִמּוֹ כְּמוֹ כֵּן כָּל הַצִּבּוּר, מֵה שָׁאִין בֶּן לְעֶנְיֵן הַטֵּל שָׁאִין בְּבִטּוּלוֹ קָלָלָה לֹא אֲמָרוּהוּ בְּמוֹסָף. וְרָאָה לְקוּטֵי הַלְכוֹת הַלְכוֹת תְּפִלָּה הַלְכָה א.

ח – קעז

בִּימֵי תַעֲנִית בַּה"ב לֹא נִהְגוּ לְצוּם בְּאוֹמֵן בְּרַבִּים וְלֹא הָיָה מִנְּיָן שֶׁל קְרִיאַת 'וַיַּחֲל'. (וראה בחלק ד סימן רג ובחלק ב סימן תשג)

ח – קעח

בְּאוֹמֵן הָיוּ מְנַגְּנִים בְּחִנּוּכָה שְׁנֵי נִסְחָאוֹת וְנִגְוִנִים עַל 'אֶנָּה בְּכַח' אֶחָד הַיָּדוּעַ בֵּין אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִינוּ, וְהַשְׁנֵי מִסּוּדוֹ שֶׁל הַחֲזִין שְׁלוֹסְבֶּרֶג הַמְּפָרָסִם, וְהוּא נִגּוֹן קָשָׁה.

ח – קעט

בְּלִיל נִיט"ל נִהְגוּ כְּמִנְהַג רַב הָעוֹלָם, שְׁלֹא לְלַמֵּד, וְהֵינּוּ בְּלִיל הַרְבִּיעִי שֶׁבַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן לְמִנְיָנָם.

ח – קפ

מִרְבֵּנוּ ז"ל לֹא יָדוּעַ דְּבוּר מְפָרָשׁ עַל סֵדֶר הַהִנְהָגָה בִּימֵי הַשּׁוֹבְבֵי"ם ת"ת. אֲלָא זֹאת נִהְגוּ רַב אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִינוּ לְבָלִי לְאַכֵּל יוֹם אֶחָד מִיָּמֹת הַשָּׁבוּעַ שׁוּם דְּבָר מִן הַחַי וְרַק בְּיוֹם בְּלֹא לִילוֹ. וּמִקּוּרֹו מִהִנְהָגוֹת שֶׁל הַפִּתְקָאוֹת שֶׁנִּתְּן רַבֵּנוּ לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִינוּ (הַצִּעֲטָלָאָד). כְּמוֹכָא בְּסִפְר שִׁיחֹות הַר"ן סִימָן קפח. וְאוֹלֵי הַזְּקֵנִים שֶׁבְּדוֹרוֹת עָבְרוּ הֵם שֶׁתִּקְנּוּ זֹאת לְבָלִל (וכְּמוֹכָא מִזֶּה כָּבֵד בְּסִפְר יְסוֹד וְשִׁרְשׁ הַעֲבוּדָה). וְהָיוּ כְּפֹה מֵאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמִינוּ שֶׁצָּמּוּ יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוּעַ אוֹלָם כְּדִי לְצַאת יְדֵי

שיח שרפי קודש / מנהגים - נוסחאות עא

דעת רבנו שהזהיר לבלי להתענות היו טועמים שום מאכל קדם תפלת המנחה. וכדי שלא ישלימו התענית. (וראה חלק ד, רד)

ח – קפא

בימי פרשיות השוכבי"ם ת"ת, היו שנהגו לצום ביום חמישי, וכאלו שהיו צמים ביום ששי. אולם לא השלימו תעניתם והיו טועמים ושותים מעט וכדי שלא יכנסו לשבת בענוי. והיו שנהגו לבלי לאכל דבר מן החי יום אחד בשבוע. למוהרנ"ת היה אז שני שעורים מדי יום באמירת תהלים, וכן נהג גם בימי הספירה. והוא על פי המבאר בלקוטי מוהר"ן תנינא סימן עג. (וראה חלק ד, רד. חלק ב, תקלח).

ח – קפב

באומן לא נהגו לומר סליחות לימי השוכבי"ם. וכאן בארץ ישראל היה נוהג רל"י ז"ל לומר הסליחות בצבור בבית הכנסת 'ישועות יעקב' שבשכונת מאה שערים קדם תפלת הותיקין. והפציר גם בכמה מאנשי שלומינו שיבואו לאמרם בצבור בבית מדרשנו.

ח – קפג

נסח אמירת ההגדה הידוע שהיה נוהג בו רל"י ז"ל, אמר שלדעתו נובעים הם מנסח העובדי ה' שבחבורת רבי סענדער מטרהוין ז"ל שחותנו רבי אהרן מקיבליטש ז"ל שהיה מטבעו בעל מנגן נפלא, למדם מהם.

ח – קפד

בליל הסדר נהג רבי אהרן קיבליטשער ז"ל מבלי להפסיק בקריאת ההגדה לפרש פרושים וכדומה, רק אמרו בסדר, פסקא אחר פסקא כדי שלא להפסיק ההתעוררות וההתלהבות שבאמירת ההגדה, ורק אחר כך בישבם בסעודה האריכו לפרש, לדבר ולבאר ביאות.

ח – קפה

ספור נסיעתו של הבעל שם טוב לארץ ישראל נהגו לספרו בחוץ לארץ ביום אחרון של פסח ולא בשביעי של פסח ומטעם שביום אחרון אפשר לשבת יחד ולטעם אז גם כבוד כלשהו. אף שחזרתם לסטאנבול היה בשביעי של פסח, וכאן בארץ ישראל מאחר ששביעי של פסח הוא אחרון של פסח, נוהגים כן ממילא.

ח – קפו

נהגו אנשי שלומינו לירות בל"ג בעומר בקשת וכנהוג. וכמובא בספר המדות שהוא סגלה לבנים (אות בנים) (וראה ליקוטי הלכות סימני בהמה וחיה טהורה אות ח) שהוא סגלה לבנים.

ח – קפז

הנהג היה שקדם החפה היו מפזרין ופורעים שערות הפלה, ותכף אחר החפה היו גוזזין שערותיה במספרים והחמירו בדוקא שלא לגזזם בתער ולא בכעין תער ומשום אסור "לא ילבש". ואף כאן בארץ ישראל ידוע שהמגיד הירושלמי רבי בן ציון ידלר ז"ל התנה עם פלוטיו שלא יגזזו שערם בתער חלילה ומטעם הנזכר.

ח – קפח

בעת שמחת חתונה של אחד מאנשי שלומינו היה מנהג אנשי שלומינו שהיו באים לחפה ומשמחים החתן כראוי ומשתתפים בסעודה ולא האריכו בדבר רק אחר זמן חזרו לביתם כדי לקום שוב בחצות לעבד את ה' בדרךכם, מלבד הקרובים ובני המשפחה שהיו מאריכים בשמחתם.

ח – קפט

נְהָגוּ שְׁכָלִיל הַבְּרִית מִלֵּה הָיוּ מִתְחַלְקִים בַּעַל הַבְּרִית וְהַמּוֹהֵל
וְהַסִּנְדֵּק לְהִיּוֹת נְעוּרִים כָּל הַלֵּילָה כָּל אֶחָד שְׁלִישׁ לֵילָה וְלוֹמַר אֲזוֹ
תַּפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת הַנְּהוּגִים.

ח – קצ

יְדוּעַ הִזָּה לֹמַר וּלְהַזְכִּיר לְסִגְלָה בַּעֲת צָרָה שְׁשָׁה פְּעָמִים 'יִשְׂרָאֵל
בֶּן שָׂרָה בַּעַל שֵׁם טוֹב' בַּפֶּרֶט לְמִקְשָׁה לֵילִד (אֲבָל לֹא יְדוּעַ אִם זֶה סִגְלָה
הַמוֹעֵלֶת לְכָלֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִם אֵךְ וְרַק לְנִכְדֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב). (רַבֵּי הִירֶשׁ לִיִּב לִיפֹל
ז"ל)

ח – קצא

אֵךְ עַל פִּי שְׁלֹא נְהָגוּ אֲנָשִׁי שְׁלוּמִינוּ לְכַתֵּב שְׁבָחִים עַל מַצְבוֹת
הַנִּפְטָרִים, אֲבָל אֶת הַיְחִוּס כְּתִבּוּ, בְּאֶמְרָם שְׁנֵה דְבָר אֲמַתִּי בְּתַכְלִית.

ח – קצב

הַקִּפִּידוֹ מֵאֵד לְכָלִי לְהַבִּיא לְתוֹךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת שׁוּם יְלָדָה אֵךְ קִטְנָה
מְאוּד.

ח – קצג

נְהָגוּ אֲנָשִׁי שְׁלוּמִינוּ לֹמַר לְנִפְטָר, שְׁתַּלַּךְ נִשְׁמָתוֹ תַּכְךָ לְרַבְּנוּ,
וְשְׁלֹא יִטְעָה בְּדַרְכּוֹ וְכו'. וְשִׁיזְכֹּר מֵאֵין בָּא וּלְאֵין צָרִיךְ לֵילֵךְ, וְנְהָגוּ
בְּזֶה דְּוָקָא 'קֶדֶם' סְתִימַת הַגּוֹלָל וְכִסּוּי עֲפָרוֹ.

שיח שרפי קודש

ענינים שונים

ח – קצד

יש דעה שתורה ע"ב בלקוטי מוהר"ן חלק ב שאמרה רבנו בעת ששבת אצלו צדיק אחד במוכא בספר חיי מוהר"ן, היה זה המגיד מטרהוין וצ"ל. אבל אין הדבר נראה כלל. ומסתבר יותר בדעה השניה שהיה זה הצדיק רבי מרדכי מטשונביל ששבת אז בדרך נסיעותיו אצל רבנו.

ח – קצה

הענין מה שאמר רבנו בשיחות הר"ן סי' צא סגלה להתמדה וכו'. זה אמר לאחד ששאל אותו עצה על התמדה, ואז אמר לו המבאר שם.

ח – קצו

מאגילא המוכא בשיחות הר"ן סימן קסג. הינו לע הר עמק.

ח – קצז

הספור המוכא בחיי מוהר"ן סימן כ לענין אמירת תורה כט ח"א. שהיה צריך אחד מנגידי אנשי שלומינו לדבר לפני אנשי הממשלה בענין המסחר והיה צריך שיהיו דברים מתקבלים וכו' היה זה משה חינוקעס, שנתן לו רבנו עצה זו המבאר בפנים המאמר.

ח – קצח

בהמספר בחלק א' סימן תקפ"ז, מספר עוד. שפעם רצה גם הרב מבארדיטשוב וצ"ל לקבל רבנות באומן, ומחמת שהאפיקורסים קרובים היו למלכות והיתה להם כח השליטה בעיר מנעו הדבר ולא אשר לו הדבר מהשלטונות, כי בשבאו בתחלה לתהות על קנקנו, לא רצה להביט בפניהם ויצא מהחדר מטעם מאמר רז"ל שאמרו: אסור

להסתכל בפני אדם רשע. וזה אשר העלה את חמתם, ולא נתנו רשות לדבר.

ח – קצט

שיף לחלק א סימן תקצא (שלא פכתוב בפנים), שפששאלו את רבנו מאין יודע מחשבתם אמר להם שפן נטבע בטבע האדם שכל מחשבותיו עוברים ויוצאים דרך ה' מוצאות הפה על כן ידע מזה מחשבתם. (והוא על פי מה שאמרו (סנהדרין ז:)) רחוישי מרחשן שפותיה).

ח – ר

בספור המובא בחלק ג, תרלג. היה זה אחר שמשום סבה ומניעה לא יכול היה לנסע ולבוא לרבו.

ח – רא

שיף לחלק ה - סז. באותו ליל שבת היה ל"ט ובגליל ו' בעת הלישה כונה פונות, כדי לראותו ולדעת אם יבוא, כי היתה פידוע אשה גדולה עד שכנוה אחיה הצדיקים - הלא הם ר' אפרים בעל ה'דגל מחנה אפרים" ו"ל ור' ברוך ממעזבוז וצ"ל בשם 'פיגא הנביאה' - ולא ראתה אותו, אחר כך בבקר בעת האפיה שוב כונה בכונותיה ושוב לא ראתה אותו והכינה עצמה פדין. ואחר כך אחר הדלקת הנרות בשעתם קדם השבת הלכה להשתטח על קבר הבעל שם טוב ושאלה אותו האם תלך לטבל ואמר לה הבעל שם טוב 'מיין קינד ער איז אין תחום און ער וועט קומען'. 'בתי! הוא נמצא בתחום והוא יגיע'.

ח – רב

המשן ותוספת השיף לשיחה שבחלק ה, רסז. וספר ששמע איף שמתבודד ומבקש ומפרט לה' בתפלתו. שהיות שהוא סוחר ועל כן

מבקש מהשם יתברך שיזכה לשמר את עיניו מלהביט ברע חס ושלום. ומלפגם ח"ו במחשבתו. וכך הלך ופרט בתפלתו את כל סדר יומו ובקש והפציר בתפלה לה' שיצילהו מכל הבורות והפחיתים המתרגשים ובאים מצד היצר על אדם כמותו.

ח – רג

בספור הלץ הידוע שהרחיקו רל"י ו"ל מהקלוזי המספר לעיל חלק ה סימן שסג היה זה על ידי שזרק מעליו את הכפה. וכמה מאנשי שלומינו אמרו אז לרל"י ו"ל שבגלל זה שרודף אותו געגש עד שנסתלק אז אצלו ילד אחד מילדיו, זה הלץ נשרף אחר כך למות על ידי פרימוס שהתלקח בעיר גזילרדע שברח לשם אחר שהותו בעיר פראסקאוו, ופגש שם אחד שהכירו וידע שהמשטרה מחפשת אחריו מחמת רבוי מעשיו המגננים.

ח – רד

שיף לסימן ה - תט. את הרופא בקר ביום השבת ואז הלך למקנה וכו'. ורל"י רצה דוקא ללכת אז למקנה משום שהיה יום שאין אומרים בו תחנון וכדברי רבנו ו"ל (שיחות הר"ן קפה). שביום כזה צריך ביותר להיות זהיר בטבילת מקנה.

ח – רה

בהמשך להמוכא לעיל חלק ה סימן תצ מספר שצחק הבעל דבר ואמר להם: 'נו נו אני כבר אשלח לכם חסידים'. ואכן היה כמה פעמים כשהגיעו אנשים להתקרב אליהם דחו אותם בהפטיחם זה לזה 'אלו מהחסידים שלו', הינו של הבעל דבר 'דאס איז פון זיינע חסידים'. ולא נתנו להם להתקרב אצלם.

ח – רו

יש דעה שהמוכא בספר 'עלים-לתרופה' בענין הספר תורה שנשלח, שזה היה מרבי שלמה בן הרב מסאוראן שהיה דעתו נוטה מאד אחר אנשי שלומינו כידוע. וכן באו והתקברו לאנשי שלומינו, מנכדי הזקן משפולי. פעם ראה רל"י ז"ל איך שהגיע אחד מהם ואמר שהוא אחד מנכדיו, ומחמת ששמע וראה בספרי הצדיקים ממעלת רבנו הקדוש, על כן בא ושאל היכן הוא ציון רבנו ז"ל ועלה והשתטח עליו בנהוג.

ח – רז

בעת הרציחה הגדולה שהיתה באומן התארגנו יחד הקצבים היהודים הגבורים תושבי המקום, ולחמו עם הרוצחים משך זמן והרגו הרבה מהם, עד שנרצחו אף הם בידי חילי המצביא גאנטע ימח שמו. שהיו מרבים מהם בהרבה.

ח – רח

באומן היו דרים בשנים האחרונות שלפני מלחמת העולם השנייה נגידים ועשירים גדולים, והיתה עיר מסדרת עם בית חולים יהודי פרטי, בבית הספר היה שם גם בית הכנסת. והיו היהודים התרדים מנהיגי היהדות, ולא היה להם חפשים כח נגדם, וכן היה שם מושב זקנים מסדר, וכל עניני הדת הנהגו שם בכבוד וכדין כראוי.

ח – רט

העיר בארדיטשוב היתה נקראת בלשון העם ברוסקא 'העיר היהודית', והיתה חשובה מאד בעיני השלטונות עד כדי כך, שהקיסר בהתפארותו במלכותו היה משתבח בעצמו שנוסף על כל רבוי שליטתו על עירות ומדינות רבות, עוד גם זאת שתחת חסותו נמצאת העיר היהודית בארדיטשוב.

ח – רי

פֿל ספֿר 'פּוֹכְבֵי אוֹר' בּפֿרֿט חֶלֶק אַנְשֵׁי מוֹהֲרֵי נִכְתָּב עַל יְדֵי רַבִּי אֶלְטֶער טעפֿליקער ז"ל שֶׁהָיָה פּוֹתֵב פֿל דְּבָרֵי רַאבְרָ"נ גִּיסוֹ. מִחֲמַת שֶׁחֲשִׁיבוּ מְאֹד. וְהָיָה לוֹ בּוֹ הִרְגָּשָׁה גְּדוֹלָה.

ח – ריא

זוגתו השנייה שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי נַחֲמָן מֵהוֹרְדֵּעֶנְקָא זצ"ל, הָיְתָה אַחֲתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי יִצְחָק דְּרַאבִּיטְשֶׁער זצ"ל.

ח – ריב

מֵרַת מְרִים בַּת רַבֵּנוּ ז"ל נולדָה לָהּ בֶּן אֶחָד, וְנִלְקַח לְבֵית עוֹלָמוֹ צְעִיר לְיָמִים וְטָמוֹן עָמָה וְעַם אָבִיו בְּצַפָּת בְּמַעֲרַת הַצַּדִּיק רַבִּי אֲרִיָּה לִיב מוֹאֵלְטְשִׁיסק זצ"ל.

ח – ריג

רַבִּי שְׂמוּאֵל טעפֿליקער ז"ל תִּלְמִיד רַבֵּנוּ, הָיָה אָדָם אָמִיד, וְתִלְמִיד חָכָם, וְחָסִיד גְּדוֹל. נִכְדָּיו הָיוּ דָרִים אַף הֵם בְּטעפֿליק, וְרַל"י הַכִּירָם וְהָיוּ עוֹבְדֵי ה', וְאַף עַל פִּי כֵן בִּיחָס לְגְּדוּלֵי תִלְמִידֵי רַבֵּנוּ הָיָה נֶחֱשֵׁב לְבַעַל בֵּית פֶּשׁוּט.

ח – ריד

רַבִּי שְׂמוּאֵל יִצְחָק, רַבִּי שְׂמַחָה, וְרַבִּי אֶהֱרֹן, וְרַבִּי הִירֶשׁ לִיב וְכו', הָיוּ חֲמִשָּׁת אַחִים לְמִשְׁפַּחַת רוֹזֶנְפֶּלְד. רַבִּי מֹשֶׁה בָּעֵר שְׁעָלָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּשָׁנַת תרצ"ה הָיָה בָנוּ שֶׁל רַבִּי שְׂמוּאֵל יִצְחָק שְׁנֶקְרָא עַל שֵׁם רַבִּי שְׂמוּאֵל יִצְחָק הָרַב מְטִשְׁעֵהרִין. רַבִּי אֶהֱרֹן הַנ"ל הָיָה אָדָם בַּעַל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְמֹשׁ וּמוֹרָם מְעַם מְאֹד.

ח – רטו

רבי הירש לייב הרב מברסלב זצ"ל בן הרב רבי אהרן נלב"ע
בשנות תרכח - כט ונולד עוד בהיות רבנו בזלאטיפאלי וזכה לראות
את רבנו ז"ל.

ח – רטז

מרת ציריל שושאנה לרבי משה ב"ר חיים לירסמאן ז"ל תלמיד
מוהרנ"ת ז"ל: היתה בתו של רבי אהרן ליפאעצקער ז"ל ובנם
הנולד להם היה שמו רבי חיים כ"ש סבו, והיא אשר שמעה הספור
הידוע מרבי מאיר המוכא בכו"כ אור בחלק אנשי מוהר"ן סימן יב.
צריך להוסיף שפשרא רבנו את הילד 'צבטו בחבה על לחיו' ואמר
אוואהל אינגל וכו' וכו' - א שאד.

ח – ריז

רבי מאיר יהודה הנזכר במכתב פטירתו והסתלקותו של
מוהרנ"ת ז"ל הוא הוא הידוע בכינויו רבי מאיר לייב בלעכער, ז"ל
(הנפח).

ח – ריח

חותנו של הרב מטשעהרין ז"ל היה שמו רבי יצחק והיה דר
בכפר שוריוועץ שליד ברסלב.

ח – ריט

רבי ישראל בן שרה בת רבנו ז"ל השתדף עם בת רבי אהרן בנו
של הרה"צ רבי מרדכי מטשעהרנביל זצ"ל, וקראו אביו בשם אהרן
על שם חותנו הלא הוא רבי אהרן הגדול מקארלין תלמיד המגיד
ממעזריטש זצ"ל וזוגתו של רבי אהרן ב"ר מרדכי היתה בתו של
הצדיק רבי גדליה מליניץ זצ"ל וכו'.

ח – רכ

רבי נחום כהאן ז"ל ה'ה מ'יחס לתלמידי רבנו ז"ל. רל"י ז"ל הכיר את בניו שהיו אנשים פשרים והגונים מאד.

ח – רכא

רבי אבא המכנה רבי אבאל'ה מתלמידי מוהרנ"ת ז"ל נלב"ע לערך בשנת תרל"ט ת.נ.צ.ב.ה.

ח – רכב

רבי יחיאל וויסלייב ז"ל בנו של רבי הירש לייב וויסלייב ה'ה חתנו של רנ"ט שושא לרחל בתו. בנו הוא ר' אבא לישניסקי ז"ל מחמת שלטונות הצבא שדלקו בעקבותיו. ושנה את שם משפחתו. וכמו רבי ישראל 'בול', אחיו של ראבר"נ שנקרא כף לסבה זו.

ח – רכג

רבי אלטער טעפליקער ז"ל נשא לאשה בזווגו השני את מרת מלכה בת רנ"ט ז"ל (בתה של אסתר שיינדיל) ובזווגה הראשון היתה נשואה לרבי נתן בייטלמאכער, ואחר ששהו חמש עשרה שנה בלא ילדים התגרשו. לרבי אלטער ז"ל ה'ה לו מזווגו הראשונה עם מרת דישראל בן בשם רבי שמואל שמעלקע ז"ל שה'ה בעל מנגן נפלא וכמה נגונים המושרים פיוס בין אנשי שלומנו נבעו ממנו. גם ה'ה לו בן בשם רבי יוקיל שושא לבת רבי אהרן ב"ר מיכלי ב"ר יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל. וכן בן בשם רבי אליעזר שרל"י בנדר ז"ל שזכר בזמנו ממנו את דירתו שבטעפליק ודר בו שתי שנים, וכן בן בשם רבי דוד שנפטר צעיר לימים. זה ר' אהרן נפטר צעיר לימים וה'ה אדם גדול במעלה מאד והשאיר אחריו בנים יראי ה'.

ח – רכד

רבי אליהו מפערשאד ז"ל היה חתנו של רבי יוקיל בן רבי אלטער מטעפליק ז"ל.

ח – רכה

רבי מרדכי סוקולובער ז"ל היה איזה זמן בבארדיטשוב ולפרנסתו היה מלמד שם לבניו של אחד מגדולי עשירי העיר.

ח – רכו

רבי אברהם ב"ר צבי חתן רבי געציל ז"ל המכנה רבי אברהם 'ביידער' (הפלן) היתה אחותו נשואה לרבי מתתיהו כהן הי"ד. זה רבי צבי היה מחסידי ראדזימין והיה אדם צדיק תמים ופשוט ואופה במקצועו.

ח – רכז

רבי הירש לייב הרב מברסלב זצ"ל נלב"ע ביום י"ב אדר ובנו הרב מטשעהרין נלב"ע ביום י"ג אדר.

ח – רכח

רבי מרדכי שוחט ז"ל המכנה רבי מאטיל, היה חתנו של רבי נחמן בן מוהרנ"ת ז"ל.

ח – רכט

רבי נחמן המכנה רבי נחמן אלשיך ז"ל היה גם מכנה בשם רבי נחמן הזקן "דער אלטער רבי נחמן" היה גאון גדול פנגלה ובנסתר. וקבל הכנוי אלשיך על שם שהיה מרבה לדבר מדברי תורתו של הרב בעל האלשיך הקדוש והיה בקי בו כלו.

ח – רל

רבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל נלפ"ע ביום י"ד אדר.

ח – רלא

רבי גדליה ב"ר מנשה ז"ל שנשא את בתו של רנ"ט ז"ל אחות ראבר"נ ז"ל ה"ה דר באומן ואצלה ה"ה שוהה ראבר"נ ז"ל. רל"י הכירו שם בזקנותו פשהה כבר אדם חולה. זה רבי מנשה ז"ל ה"ה עוד מתלמידי מוהרנ"ת ז"ל.

ח – רלב

רבי גדליה ב"ר מנשה ז"ל שנשא את בתו של רנ"ט ז"ל אחות ראבר"נ ז"ל ה"ה דר באומן ואצלה ה"ה שוהה ראבר"נ ז"ל בהיותו באומן. רל"י הכירו שם בזקנותו פשהה כבר אדם חולה. זה רבי מנשה ז"ל ה"ה עוד מתלמידי מוהרנ"ת ז"ל.

ח – רלג

רבי מיכל ב"ר יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל ה"ה חתנו של רבי שמשון מהצער וכן רבי נפתלי הירץ אבי רבי אברהם סופר שטרינהרץ ז"ל בזווגו השני אחר שנתאלמן מזוגתו בת הרב מטשעהרין זצ"ל.

ח – רלד

לרבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל היו שתי בנות, אחת בשם אדיל שנשאה לרבי נתן ב"ר נחמן ב"ר שמואל טעפליקער תלמיד רבנו ודרו בטעפליק, רל"י עוד הכיר את בניהם היקרים, ובתו השנייה נשאה לאחד שלא מאנ"ש.

ח – רלה

רבי נתן באברניצער בר' נחמן בן מוהרנ"ת ז"ל שה"ה חתנו של רבי שמואל פיקסלער הנגיד מטרהוין ז"ל. ה"ה אדם מורם במעלה

מאד מאד וספרו בשבחו גדולות ונצורות. הוא עלה לארץ בשנת תרע"ג ונפטר בשם טוב ונטמן בהר הזיתים. (ראה חלק ד, תרמח).

ח – רלו

רבי נתן בר' נחמן בן מוהרנ"ת עלה לארץ ישראל באילול שנת תרע"ב ונלב"ע ביום י"ט תשרי תרע"ג. וכשעלה ר' הירש לייב ליפל ז"ל לארץ ישראל בשנת תרצ"ד הבחין שעדין נמצא מקום קבורה על ידו וקנהו מיד ונקבר שם אחר כך.

ח – רלו

רבי שכנא אחיו של ר"א שטרינהרץ ז"ל היה חתנו של רבי יעקב המכנה רבי יעקב מהיער ז"ל.

ח – רלח

רבי נשקע טולטשינער ז"ל ספר לרל"י ז"ל, שהראה לו פעם רבי פינקס דין מטולטשין ספר טור שלחן ערוך ממדורות הראשונות שהיה כתוב בו בהקדמה שיחול חרם הרבנים הגאונים שבאוקראינה על כל יהודי שיקבע דירתו בעיר מוסקבא מחמת הטמאה שהיה שם.

ח – רלט

ר' מיכל ב"ר יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל וכן רבי הירץ אבי רבי אברהם סופר. היו חתניו של רבי שמשון המכנה רבי שמשון מהיער. שעסק ודר בה היה סמוך לברסלב.

ח – רמ

רבי דוד צבי בן מוהרנ"ת ז"ל היה בעל חטוטרות שהיה לו עצמות עצמות בגבו מחמת שבקטנותו נפל ונעקרו עצמות גבו מקומם, הוא נשא לאחתו החורגת בת זוגתו השניה של מוהרנ"ת ז"ל.

ח – רמא

רבי נחמן בן מוהרנ"ת ז"ל נטמן ונקבר בעיר ברסלב.

ח – רמב

ר' חנא פארבער ז"ל נשא בזווגו הראשון את בתו של רבי נחמן בן מוהרנ"ת ז"ל ולא עלתה זיוגם יפה לרב צדקותה והתגרשו.

ח – רמג

לרבי דוד צבי ב"ר יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל היה בן בשם רבי אברהם ולו בן בשם רבי יצחק ובנו הוא רבי דוד צבי שטרינהרץ (שליט"א) ששכב חיים שנה זו תשס"ח. ת.נ.צ.ב.ה.

ח – רמד

אמר פעם רבי אברהם שטרינהרץ ז"ל: אבי רבי נפתלי הירץ ז"ל היה מבגר ממני בתשע עשרה שנה ואף אני מבגר מבני רבי נתן ב-19 שנה בנו נפטר בהיותו בן צב שנה והוא נפטר בהיותו בן צג שנה. (וסימנך 'מגן-אברהם'. מגן בגימטריא צ"ג).

ח – רמה

רבי מרדכי שוחט הי"ד שהיה שוחט בעיר ברסלב. נרצח על ידי הרוצחים הבולשיביקים (ה'פאנרעס') בשנת תרע"ט הי"ד. חתנו היה רבי נתן ב"ר אברהם שטרינהרץ ז"ל, שם זוגתו היה מרת דישלע ע"ה, הוא עצמו היה חתנו של רבי דוד צבי בן מוהרנ"ת זצ"ל.

ח – רמו

רבי אברהם סופר שטרינהרץ ז"ל החל פדוע להתפלל לפני העמוד תפלת שחרית של ראש השנה בשנת תרמ"ד בהיותו בן כ"ב שנים, והתפלל על מקומו של רבי אליעזר ביאלסטוץקער ז"ל שעלה

לְאָרְץ יִשְׂרָאֵל, בְּתוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַנ"ל נִשְׁאַה כָּאֵן בְּאָרְץ יִשְׂרָאֵל
לְאַחַד מִחֲסִידֵי בּוֹיָאן לְבֵית רַבִּינוּבִּיץ ו"ל שֶׁהָיָה מְכֻנָּה הָרַבִּי
מִבְּאֲרֵיטְשׁוֹב.

ח – רמז

רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׁעִיָּה חוֹתְנֵנוּ שֶׁל רַבִּי אֶהְרֹן קִיבְלִיטְשֶׁער ו"ל נִרְצַח
עַל יְדֵי הַבּוֹלְשֵׁיבִיקִים הַפְּרָאִים בְּשָׁנוֹת הַמַּהְפָּכָה בְּדֶרֶךְ מְנוּסָתוֹ
מִקִּיבְלִיטְשׁ כִּשְׁהוּא עָטוּף עִם הַטְּלִית וּכְשֶׁהִתְפַּלֵּין בְּזִרְעוֹתָיו הִי"ד.

ח – רמח

עַל הַחֲסִיד רַבִּי צָבִי הֵירֶשׁ וִיִּסְלִיב מְסַפֵּר שֶׁקָּרַב מֵאוֹת אֲנָשִׁים
לְדֶרֶךְ רַבֵּנוּ וְנִלְכַּ"ע בְּיוֹם י"ג נִיסָן (שָׁנַת פְּטִירָתוֹ לֹא נֹדַע) וְנִטְמָן בְּהַר
הַזֵּיתִים. רַל"י ו"ל כָּבֵר לֹא פָגַשׁ בּוֹ רַק שָׁמַע בְּשִׁבְחוֹ גְדוּלוֹת וּנְצוּרוֹת.

ח – רמט

רַבִּי יִשְׂרָאֵל נְעֵמִירוֹבֶער ו"ל שֶׁקָּרַב כִּידוּעַ אֶת הַבַּחּוּר הַרְנוֹק
כְּמִסְפָּר כָּבֵד בְּחֶלֶק סִימָן דָּאג לֹו לְשִׁדּוּךְ מְנַעֲמִירוֹב, וְאַף כָּא לְקַבּוּץ
אֲנָשֵׁי שְׁלוּמִינוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה.

ח – רנ

רַל"י ו"ל הִפִּיר עוֹד אֶת נִכְדָּיו הַיְקָרִים שֶׁל רַבִּי מְרֹדְכֵי דִין ו"ל.

ח – רנא

ר' נָתַן בֵּיִיטְלִמַּאכֶער ו"ל הָיָה דוֹדוֹ שֶׁל ר' גֶּעֶצִיל מֵאוּמָן, שֶׁהָיָה
אֵח לְאִמּוֹ. וְנִפְטָר בַּהֲיוֹתוֹ לְמַעַלָּה מִגִּיל שְׁמוֹנִים.

ח – רנב

רַבִּי מֹשֶׁה בְּרֶסְלָבֵר ו"ל נִלְכַּ"ע קֹדֶם לְהַסְתַּלְקוֹת הָרַב מִטְשֶׁעֶהֲרִין.

ח – רנג

רבי ישראל מנדל אבי ר' שמשון בארסקי, ה'ה' ב'נו של רבי 'שמשון בר' יצחק אייזיק הגדול מה'ער' בן מרת שרה בת רבנו ז"ל תלמיד מוהרנ"ת ז"ל. ונשא לבת ר' אפרים ב"ר נפתלי ז"ל שנקראה בשם פייגא. אחיה רבי נחמן ב"ר אפרים ז"ל ה'ה' חותנו של רבי געציל ליובבנא. אמו של רבי געציל ז"ל ה'ה' אחותו הבוגרת של רבי נתן ביטלמאכער ז"ל, בני רבי פנחס יהושע תלמיד מוהרנ"ת ז"ל.

ח – רנד

רבי נחמן חותנו של רבי געציל ז"ל ה'ה' ב'נו של רבי אפרים בן שרה בת רבנו ז"ל. ורבי אברהם המכנה 'רבי אברהם המלאך' אביו של רבי געציל ה'ה' חתנו של רבי פינחס יהושע זצ"ל תלמיד מוהרנ"ת ז"ל.

ח – רנה

אמו של רבי שמשון בארסקי ז"ל ה'ה' בתו של רבי אפרים בן שרה בת רבנו ז"ל ונשאה לרבי מנדל אביו, ועל בן היו דרים בטשעהרין ששם ה'ה' דר רבי אפרים ואחר כך עבר רבי שמשון לדור בבארדיטשוב ומשם עבר אחר כך לדור באומן.

ח – רנו

רבי נחמן ב"ר משה ז"ל המכנה רבי משה העניינעס ה'ה' אביו של רבי אייזיק קראסינשטיין ז"ל. וזוגתו של רבי נחמן ה'ה' בתו של הרב ר' אהרן מברסלב ז"ל זוגתו של רבי אייזיק ה'ה' בתו ה'ה' של רבי ראובן שלמה זלאטעס ז"ל. רבי נחמן זה נולד מברכתו של רבי שמואל אייזיק ז"ל כ'דוע. וה'ה' רבי אייזיק נכד הרב מברסלב.

ח – רנז

רבי אהרן קיבל יטשער ז"ל נלב"ע פידוע ביום כ' אלול ביום ששי ערב שבת קדש בשעה 2 שנת תרפ"א ונקבר ונטמן בו ביום בטעפליק, זוגתו נלב"ע ביום כב סיון התרפ"ב.

ח – רנח

רבי שלמה יהודה הופמאן ז"ל, וכן רבי יודל בראנדוינמאן ז"ל, וכן רבי ישראל דוד גרין ז"ל היו אברכים חשובים מאד ובעלי תפלה נעלים בלופלין ובוארשא מחשובי אנשי שלומינו. (רבי אברהם יעקב גולדרייך ז"ל)

ח – רנט

רבי קלמן ז"ל שהיה דר באומן שעל שמו היה הקלויז באומאן המכנה בשם: 'רבי קלמן'ס קלויז'. היה בזמן רבנו והיה מהמעודדים את מוהרנ"ת ז"ל בעת המחלקת הגדולה.

ח – רס

רבי עזריאל ווייסליב ז"ל הוא אשר ספר המעשה מברכתו של אביו רבי הירש לייב ז"ל את בעל הבית שהיה משתפר אצלו כמלמד לבניו, כמספר בחלק ד סימן תפה, וספר שאביו בברחו מפני הכבוד אמר וחזר ואמר לבעל הבית שלא זכה לזה מחמת ברכתו אלא משום שזכות המצוה שהחל לשמר עליה הינו להתפלל במנן היא היא אשר עמדה לו לזכות גם לזכות לבן הנולד לו למזל טוב.

ח – רסא

רבי יודל אחיו של רבי דוד צבי דאשיוסקע ז"ל היה צעיר ממנו בשנים.

ח – רסב

לרבי נחמן ברבי עוזר ו"ל היו כמדמה רק בנות. ונכדיו היו באים מטעפליק לקבוצ אנשי שלומינו שבראש השנה.

ח – רסג

זוגתו של רבי משה ירוסלבסקי ו"ל היתה בתו של רבי נחמן קארסינסקע ו"ל שהיה הוא ואבותיו מקדמת דנא מאנשי שלומינו היקרים שבטשעהרין. זה רבי נחמן נשא בזוג שני את מרת אסתר ו"ל אחר שנתאלמנה מבעלה רבי געציל לויבבנא ו"ל. ואף הוא לא האריך ימים ונפטר בהיותו כבן ששים שנה.

ח – רסד

יום פטירתו של רבי ישראל טרהויצער ו"ל הוא יום כ"ח חשוון תרפ"ג.

ח – רסה

רבי יודל ב"ר יצחק בער מטעפליק ו"ל היה חתנו של רבי נחמן מטולטשין ו"ל, זוגתו היתה מרת חיה בילא, שהיתה בתו של רבי נחמן מזוג ראשון. רל"י ו"ל עוד הפירו.

ח – רסו

אמרו בשבחו של רבי אייזיק אייזינשטיין ו"ל מאומאן שזכה והתפלל בקבוצ אנשי שלומינו בראש השנה לפי חשבון שבעים ושלש שנים רצופות. ת.נ.צ.ב.ה.

ח – רסז

רבי שמואל שמעלקע ו"ל היה בנה של אסתר שיינדל זוגתו השנייה של רנ"ט מזוגה הראשון. הוא היה דר באומן ורל"י הפירו.

ח – רסח

לרבי נחמן מטרילטשין ז"ל הי'ה בת אחת מזוגתו הראשונה שנפטר'ה צעירת ימים. בתו זו הי'תה גרה בבאברניץ. ומזוגתו השני'ה הי'ו לו שלש בנות ושלשה בנים הלא הם רבי ולוול ז"ל שהי'ה בן זוגתו השני'ה והי'ה דר בטשעהרין. ורבי אברהם הוא המכנה ראבר"נ ז"ל, ורבי ישראל ז"ל.

ח – רסט

רבי שמעון מבראדיטשוב ז"ל עבר לדור למחוז גאליציה מפני פחד הגיוס לצבא. רל"י ז"ל כבר לא ראהו רק שמע בשבחו הרבה, הי'ה לו אח בבאדיטשוב שאותו ראה ופגש שם.

ח – ער

רבי משה ברסלבר ז"ל החל להתפלל באומן כשליח צבור את תפלת המנחה שבפערב ראש השנה, בקבוץ אנ"ש אחר שעלה רבי אליעזר ביאלסטוצקער לארץ ישראל. וכן את תפלת השחרית וכמובא לעיל ה, תקמד.

ח – רעא

רבי נחמן ב"ר עוזר נטמן בטעפליק, ורל"י ז"ל עוד הכיר שם את נכדיו ז"ל שהיו אנשים כשרים יראים ושלמים.

ח – ערב

רבי יצחק המכנה רבי איצא באברניצער ז"ל הי'ה חתנו של רבי חיים קיבליטשער ז"ל.

ח – רעג

סמוך לקברו של ראב"ר"נ ז"ל שפבית החיים החדש שפאומאן נטמנו הסידים רבי געציל. ורבי ישראל טרהויצער. ורבי שפתי ברסלבר ז"ל. ובפניסה לבית החיים נטמן שם רבי נחמן טולטשינער ורבי יוסף יונה בן מוהרנ"ת (גלב"ע בשנת תרמ"ט) וכן רבי נחמן חיל'ס נכד רבנו ז"ל ועוד. ובשורה שלאחריה רבי נפתלי תלמיד רביז"ל וכן רבי חיים לירסמאן תלמיד מוהרנ"ת ז"ל. ועוד מגדולי אנשי שלומינו.

ח – עדר

רבי משה ירוסלבסקי ז"ל התקרב לדרך רבנו בשנת תרע"ה.

ח – ערה

רבי יצחק ברייטער הי"ד וכן רבי אהרן לייב ציגלמאן הי"ד היו הולכים עם תכלת בציצית. *

ח – רעו

רבי לוי יצחק ז"ל ראה ופגש באומן את רבי אהרן לייב ציגלמאן הי"ד בבואו לקבוץ של ראש השנה.

ח – רעז

באומן קראו את המגלה כל שנה עם בעל קורא אחר. פעם רבי יחיאל חתן ר"נ מטולטשין. ופעם רבי געציל ופעם אף גם ראב"ר"נ ז"ל.

ח – רעח

באומן (וכן בכל איקראינא) היו מעמיקים אנשי החברא קדישא את הקבר מאד. והחופר המכין הקבורה הנה עומד עמק כל כך בבור

בְּחֶפְרוֹ וּבִהְנִיחוֹ אֶת הַנֶּפֶט, עַד שֶׁלֹּא הָיָה נִרְאָה רֹאשׁוֹ כְּלָפִי חוּץ. וְלֹא הָיוּ קוֹבְרִים בְּאֵרוֹנוֹת, וְרַק לִכְהֵן הַנֶּפֶט הָיוּ נוֹהֲגִים לְהִנִּיחַ דָּף עַץ מִתְחַתּוֹ.

ח – רעט

שְׁנֵי הַנְּגוּנִים שֶׁיֵּשׁ לָנוּ עַל 'מַעוֹז צוֹר יִשׁוּעָתִי' נִתְיַסְדּוּ עַל יְדֵי ר' מֵאִיר לֵיב בֶּלְעֶכְעֵר ז"ל (הַנֶּפֶח).

ח – רפ

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה תִּרְצ"ז כָּבֵר לֹא הִתְפַּלְלוּ בִּקְלוּזִי לְאַחֵר שֶׁנִּסְגַּר וְנֶאֱטַם עַל יְדֵי הַשְּׁלֹטוֹנוֹת וּמֵאֵז הִתְפַּלְלוּ כָּבֵר בְּאַחַת הַדִּירוֹת שֶׁבְּמִקּוֹם.

ח – רפא

הַמַּעֲרָה הַיֵּל בִּלְע"ז שֶׁהָיָה סְמוּךְ לְבִרְסֶלֶב שָׁשֶׁם הָיָה רַבֵּנוּ הוֹלֵךְ לְהִתְבּוֹדֵד הָיָה רְחוֹק מִהָעִיר בִּ-3 קִילּוֹמֶטֶר וְהָיְתָה בִּקְעָה עֲמֻקָּה וְצָרָה מְאֹד.

ח – רפב

הַפֶּסֶא שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל הַנִּמְצָא בְּאֵן בִּירוּשָׁלַיִם הָיָה שׁוֹכֵן כְּבוֹד בְּעִיר קְרִימְנֶטְשׁוֹק, בְּבֵית ר' הִירֶשׁ לִיּוֹבֶאֱרֶסְקִי שֶׁהָיָה מִנְּכַדֵּי רַבֵּנוּ ז"ל, וְאֵז בִּשְׁנוֹת הָרָעַב וְהַקָּר הִקְשָׁה כְּמַעַט שֶׁנִּגְנַב עֲבוּר עֲצֵי הַסָּקָה וְחֶלֶק אֶבֶן כָּבֵד פֶּרֶק מִמֶּנּוּ, וְאֵז כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת רַבִּי הִירֶשׁ לֵיב לִיפֹל ז"ל הִלֵּךְ וְנִסַּע וּלְקַח מִשָּׁם, וּבְדֶרֶךְ סְחִיבָתוֹ הִלֵּךְ וְהִשְׁאִירוֹ לְשִׁמְיָה אֶצֶל רַבִּי מֹשֶׁה בֶּעַר רוֹזֶנְפֶּלְד ז"ל וְהוּא אֲשֶׁר הֵבִיאוֹ וְהַעֲלִהוּ אַחֵר כֶּף לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ח – רפג

בְּאוֹמֵן הָיָה בְּדוֹר הָאֶחָד עָשִׂיר אֶחָד וְשֵׁם מְשַׁפְּחָתוֹ פּוֹזְנִיָּסְקִי
הוּא בְּנִדְיבוֹת לְבוֹ הֶלֶךְ וְאַסָּף רַבִּים מִיְלָדֵי הָעַנְיִים וְנָתַן לָהֶם לֶאֱכֹל
וְהָיוּ אֵף מִתְּפִלָּים אֲצִלּוֹ וְכַדּוּמָה וְכָל זֶה הָיָה בְּכִסּוּי לְמַחֲשָׁבוֹתָיו
הָרַעוֹת לְהַכְנִיס בָּהֶם רוּחַ שֶׁל הַשְׁפָּלָה, וּלְבַסּוֹף עָזְבוּ כָּל הַיְלָדִים אֶת
דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הַמְּסוּרָה מִדּוֹר דּוֹר, וַיֵּאבְדּוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֱל ה"י.

ח – רפד

טָרָאק בְּלַעַז הַמוֹכָא לְעִיל ח"ב סְעִיף רַצַּח הִינּוּ דֶּרֶךְ כְּבוֹשָׁה.

ח – רפה

צוֹרֶת בֵּית הַחַיִּים שְׂבָאוֹמֵן שְׂבָאוֹתָן הַיָּמִים.

שיח שרפי קודש

סיפורי צדיקים

ח – רפו

ידוע שהאר"י הקדוש זצ"ל היה מתפלל דוקא מתוך הסדור ועד כדי כך שאפלו תבת אמן, היה עונה מתוך לוח שהתקין מיוחד עבור זה שיעגם דוקא מתוך הכתב. והיה אומר רל"י ז"ל שמה נלמד לעצם למוד התורה שיהיה לכתחלה דוקא בדבורים ומתוך הכתב ואינו די במה ששומע למוד התורה מהקלטות וכדומה כי ללמוד התורה צריך לראות התורה בעיניו ולשננם בפה מלא, וכמבאר בתורה י"א על מאמר רז"ל (קידושין ל.): אמרי אנשי למתא ירקא ירקא שקול, וכמו שכתוב: (דברים ו, ז) ושננתם לבניך ודברת בם, ואמרו רז"ל שיהיו דברי התורה מחדדים בפיה. וזה גם מה שאנו מבקשים בתפלה והאר "עינינו" בתורתך, עינים דוקא. שזה גם מעלת התורה שבכתב על תורה שבפועל פה שנקראת דוקא בראיה ובאמירה מתוך הכתב.

ח – רפז

בזמנו של המהר"ל מפראג זצ"ל היה דר איזה יהודי במקום רחוק, והיה יהודי זה קשה יום עד מאד ומלא יסורים, הן מחמת עניותו והן מחמת צער גדול בנים. וגם אשה רעה הייתה לו, ובמיריות לבו הלך אל רב עירו והתאונן לפניו על מצבו הקשה לכלי נשוא. אמר לו רב העיר שמע לעצתי ולך וסע לפראג אל הרב המהר"ל זצ"ל ובקש עצתו לענייך. וכן עשה והלך והגיע לישיבתו הגדולה שבפראג והיה אז הרב מלמד לתלמידים והלך לפנת בית המדרש והתישב שם ממתין לו, בינתיים נרדם, וחלם לו שנפטר והלך לעולמו, ותכף בא שליח לקחתו לבית דין של מעלה. וכך בדרך הלוחם רגלי, ראה עגלה טעונה במשאות כבדים וגדולים נוסעת בדרךם הם, ובקש מהשליח המלווהו אנא תן לי רשות ואסע עם עגלה טעונה זו, כי אין לי כח לילך הדרך ברגלי, ונתן לו רשות ובא להעגלון ושאלו להיכן

אתם נוסעים ענה לו למקום זה וזה, שזה היה המקום שצריך הוא לילך לשם, וכך בישבם שאל להעלות מה יש בחבילות אלו? ענהו: הם חבילות עונותיהם הנלקחים לבית דין של מעלה לדון אותם בהם, וכך בכעסו גרשו העלות מעלתו, וירד. וראה שוב עגלה טעונה הנוסעת ובא, ושוב גם עליה חבילות חבילות טעונות ושאלו שוב רשות לנסע עמו וכו' ושוב חזרו הדברים כהראשון וכן עברו כמה עגלות וקרונות טעונים עונות וחטאים שלו וכך עלה וירד מעגלה לעגלה, לבסוף ראה עגלה עם משא קל עליה. ושאלו כמו כן מה יש בחבילתך אמר לו העלות: אלו הזכיות הנוסעות לבית דין לדונך. ועמד משתומם וכי אלו בלבד הם כל זכיותי? וכך הגיע לבית הדין, ותכף אחר ראותם את חבילות עונותיו פסקו ודנוהו לגיהנם. וכשלקחוהו מבית הדין לגיהנם בא מלאך וצעק בקולות לפני הבית דין. וכי כל כך מהר דנים יהודי לגיהנם ויהרי יהודי זה סבל כל ימיו מעניות ודחקות קשה וגדולה. ותכף מחקו ממנו חוב של חצי עונותיו, אבל עדין עם כל זה נשארו לו עונות יותר מזכיות ושוב פסקו דינו לגיהנם. ושוב בא מלאך וצעק, ויהרי יהודי זה היה לו 'צער גדול בנים' קשה מאד, ושוב מחקו לו מעונותיו ושוב עדין רבו עונותיו על זכיותיו, ושוב פסקו דינו לגיהנם. ושוב בא מלאך וצעק, והלא היה לו אשה רעה כל ימיו, ושוב הורידו מחבילות עונותיו עד שחבילת זכיותיו היו כבר גדולים ומרבים על חבילות עונותיו, ופסקו דינו לגן עדן, וכך בסיום חלום זה, פשהתעורר מחלום ראה את המהר"ל וצ"ל עומד עליו ושואל אותו: יהודי, תאמר נא לי כמה תרצה עוד מהיסורים. וחזר שמח לביתו.

ח – רפח

מספרים על הרב 'בעל הש"ך' שבעת הגזרות שבשנות ת"ח ת"ט הקשים נפטרה עליו זוגתו בערב שבת לפני הדלקת נר שבת, (היא הייתה נכדת הרב הרמ"א ז"ל) והיה צריך אז לברח ולהמלט מהקוזקים

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קא

הרודפים עם תינוק קטן חולה שפידיו. וספר אחר כך שהיה לו עבודה גדולה להתחזק שלא יתבלבל אצלו השבת. לרב הצער והלחץ עד מאד שהשתרגו על צוארו אז. כי אז בברחו בראותו שלא יוכל להמלט ולהנצל פשהתינוק החולה בידו הניחו באיזה עגלה וכסהו היטב מפני הקר וברח, ותיכף אחר כך הגיע מלך פולין עם חיליו הרודפים אחר הקוזקים הבוגדים ומצאו את התינוק, ולקחו המלך תחת חסותו וגדל בבית המלך וכה נצל.

ח – רפט

הצדיק רבי נפתלי פ"ץ זצ"ל בעל סמיכת חכמים נסתלק לעולמו בעיר סטאנבול בדרך נסיעתו לארץ ישראל. ובנסעו מעירו הזהיר את מלוהו לבל יספר לאיש מי הוא, וכה נסע בהעלם אולם לא עזר לו הדבר כי איך שהוא נודע על ביאתו ונסיעתו לסטאנבול, ותכף התארגנו תושבי העיר ויצאו לקראתו לכבדו כאלף איש, וקבלו פניו בכבוד גדול ותכף נפל שם למשכב, וכשהתגבר עליו החלי ונכנסו מהקהל לעמוד אצלו בשעת יציאת נשמתו, נכנס עמהם אחד שהיה מלבש במעיל פרוה ובהדור רב, ותכף פנה אליו רבי נפתלי ואמר לו "אתה צא מפה ואני נותן לך רשות לשהות פה" ויצא, אחר כך להטה אש סביב מטתו ויצאו וברחו כל הנכנסים, וכששקטה האש ונכנסו שוב הקהל ראו שכבר יצאה נשמתו, ואמר רבנו שמחמת הפרסום הרב שהיה לו שם בסטאנבול בדרך נסיעתו על כן נסתלק שם בסטאנבול, וכמוכא בלקוטי מוהר"ן סימן רי"ח ועין שם.

ח – רצ

בזמן המחלקת בין הצדיקים רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל ורבי יעקב עמדין זצ"ל התקבצו כמה מהצדיקים באיזה מקום מחוץ לעיר מעזבוז כדי להחרים את הרב מעמדין, וכא לשם הבעל שם טוב ואמר להם רבי יעקב עמדין הוא צדיק אמת. והתבטל הדבר.

כמו כן מספרים שבפטירתו לא רצה הרב הגאון מוילנא להספידו מחמת המחלקת שחלק על רבי יהונתן אייבשיץ ז"ל. עד שבאה אליו אמו מעולם העליון והפצירה בו על הדבר והספידו בראוי.

ח – רצא

בשנים קדם להבעל שם טוב ז"ל היה פידוע צדיק גדול בשם 'רבי אדם בעל שם'. ומספר שאביו היה דר בצפת והיה גדול במעלה ועושה כל מעשיו בהסתגר גדול. פעם עשה איזה מצוה גדולה מאד, ולא ידע מזה שום אדם, ונעשה מזה רעש גדול למעלה איך שעמד בזה, ואמרו שנעמידו בנסיון בענין זה, וכא אליו אליהו הנביא ואמר ידעתי שעשית מצוה גדולה אחת ואם תספר לי מהי המצוה שעשית אבוא ואלמד עמך תורה מדי לילה, לא הסכים עמו ואמר לו לא אמר לך ואל תבוא ללמד עמי, והיה מזה התפעלות גדול יותר למעלה, ואמרו שזה יהיה שכרו שיזכה לבן צדיק גדול כזה שישמע ויתפרסם קולו לטובה בכל העולם, ונולד לו זה הצדיק רבי אדם.

ח – רצב

פידוע היה מוצא הבעל שם טוב מקיטיב שהיא עיר שבחבל ארץ גאליציא וכשהגיע לדור במעוזבוז ראה איך שנוהגים החזנים והגבאים ושאר משמשי הקדש כמו הבעל תוקע ועוד, שנהגו להניח בערב יום כפור קערות וצלחות לפני הצבור כדי שיכניסו לשם מטבעות צדקה עבורם, וראה איך שמחמת זה נעשה מריבות ווכוחים בין נוהגי הצדקות להמקבלים הדורשים עוד ועוד, שכל אחד טוען שמגיע לחלקו יותר, ורצה לתקן שיעבירו נהג זה שיתקיים למחרת יום כפור, ולא כמנהגם בערב יום כפור יום הקדוש הגורם למחלוקות ומריבות, וחזר אחר כך מרצונו אחר שמן השמים אמרו לו, "אל

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קג

תתעורב במעשה הצדקה של ישראל, והנח להם לישראל במנהגם. וכי ברצונך לבטל כל אלו זכויות הצדקות הרבים? אדרבא דוקא שיהיה להם זכות הצדקה ליום פפור עצמו, שימליץ טוב עליהם". רל"י ז"ל שמע זאת בבקורו ב'מעזבוז'.

ח – רצג

כידוע מנהג הבעש"ט בשמיני עצרת שהיה עורך את שולחנו לפני אנשים פשוטים לבד (וכן היה גם מנהג רבינו) ולא היה מרשה אף לגדולי תלמידיו ליסב על שולחנו כשהיה מיסב עם אלו הפשוטים, והיו תלמידיו הגדולים תמהים בינם לבין עצמם מה יכול כבר רבם לדבר עם כאלו אנשים פשוטים?

ופעם כששאלו החסידים הגדולים את הבעל שם טוב ז"ל וכי מהו הקשר שיש לכם עם אלו 'אומרי התהלים הפשוטים' וכי מה שייג ושיח להם עמכם? אמר להם פעם הבעל שם טוב עמדו עמי במעגל וכל אחד יניח ידו על כתף חברו עד שישגר המעגל, ואז הניח המגיד ממעזריטש זצ"ל את ידו על כתף הבעל שם טוב, וצוה להם הבעל שם טוב לסגר את עיניהם ולהתרפז, והחלו לעלות בהרגשתם מהיכל אל היכל עד שהגיעו להיכל גבוה מאד שהיו אומרים שם תהלים בנעימות כזה עד כדי כך שפשטתה הבעל שם טוב שעומדים הם להתעלה מרב נעם ומתיקות המקום שבר את המעגל, ואמר להם נו כעת תבינו מעלתם של אלו אומרי התהלים שבעיניכם אנשים פשוטים הם?

ח – רצד

בזמן הבעל שם טוב היה אדם פשוט מאד שמחמת שחפץ היה להדר במצות סבה חשב לתמתו והלך ונקב את כובעו, וכסהו בקש

והניחו על ראשו, ושם בו כאלו יושב תחת ספה, ואמר הבעל שם טוב: בשמים מתפצלים ממדת האמת שלו.

ח – רצה

בעיר מעזבון דר בזמן הבעל שם טוב יהודי תלמיד חכם יקר אחד, אולם חסרונו היה שחלק על הבעל שם טוב ומעולם לא בא ונכנס אליו. והנה לימים בגרה בתו והוא מחמת היותו עני מרוד לא היה לו לתת עבורה שום נדן ומחר הנהוג באותו זמן, והיתה אשתו מקניטתו לאמר "מכל העולם באים ונוסעים לבעל שם טוב ואתה עומד בסרוקך לבלי ללכת אליו ולבקש ברכתו, ומדוע שגם אתה לא תלך אצלו לבקש ממנו ברכה? עד שלא עמד בדבריה והלך ובא לבעל שם טוב ז"ל ותנה לפניו את צרתו, אמר לו הבעל שם טוב: עצתך היא שתלך ותסע בעולם ובכל מקום שתגיע תשאל אם שמעו עדין ממני, ותסע ותפליג בדרכיך עד שתגיע למקום שלא שמעו עדין את שמעי, שם יהיה לך הישועה.

וקם ושמע בקולו ונסע, הלך ונסוע משך זמן רב ובכל מקום שהגיע כששאל אם שמעו שמע הבעל שם טוב אמרו לו שיודעים ושמעו ממנו וכך נסע משך זמן רב עד שהגיע לים ונסע והפליג עוד ביים והגיע למקום ישוב אחד בערב שבת קדש, וכששאל שם אם שמעו שמעו אמרו לו שלא שמעו עליו, ושםח וכשהגיע לבית הכנסת לתפלה קבלו הגבאי בכבוד גדול, ואמר לו: בערב כשיבואו המתפללים ימכר עבורו את הזכות הכנסת האורחים, כי היו מחבבין שם מאד מאד את מצות הכנסת אורחים, ואכן בערב אחר התפלה מכרו בצבור את זכות המצוה, כל סעודה בנפרד עד שמכרו את כל סעודות השבת לכל המרבה במחירו, והחלו העשירים להתנפח על המקח עד שקנהו גביר אחד, וזה הסכום של המכירות של זכות הארכתו כבר הספיק עבורו עבור הנדן לבתו די והותר, ועמד

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קה

משתומם מגדל ההדרתם במצות הכנסת אורחים. ובא כבר לישועתו וראה איך שנתקיימו דברי הבעל שם טוב ז"ל וכמו שאמר לו.

והנה בהיותו אצל זה העשיר שארחו בליל שבת מצא חן בעיניו מאד, ואחר השבת טרם נסעו מהמקום בקש מהגבאי שיראהו לו את ביתו, כי ראה והבחין בו שיש לו איזה מצוקה וצרה וחפץ לדבר עמו, ואמר לו הגבאי שאלו העשירים קשה מאד להשיגם באמצע השבוע מחמת עסוקיהם הגדולים, ואף על פי כן התעקש בדבר ובא אל זה העשיר, ואמר לו: ראיתי והבחנתי בדך בשום צרה שיש לך, אנא ספר לי פן אולי אוכל לסייע בך, וספר לו שאכן צרה התרחשה ובאה עליו, היות שיש לו בן שפכר נשוי כמה שנים ועדין לא זכתה זוגתו להפקד בזרע של קימא, וכעת קבעו ביום זה לערף הגט ביניהם, אמר לו, זה האורח, ראה ושמע ספור ביאתי לכאן ותבין שיש צדיק גדול בעולם ושמו רבי ישראל בעל שם טוב ואני דר בעירו וכך וכך ארע לי, ובכן עצתי שתמתין בנתינת הגט, ואני כשאבוא לביתי אסור לביתו ואספר לו צרתך ויבדאי תבוא לך ישועה. ואכן חזר ונסע, וספר לבעל שם טוב ז"ל כל השתלשלות נסיעתו וצרת מארחו, נענה הבעל שם טוב ואמר: בשביל צרתו זו מכרח אני בעצמי לנסע לשם ונסע בדרכו ובא לשם.

ח – רצו

כידוע היה הבעל שם טוב ותלמידיו זהירים מאד בתפלת הויתקין. וידוע שבימות החורף הקר מאד ששרר במעוזבוז היו צריכים לגרד את הקרח והכפור המצטבר על החלונות כדי שיוכלו לראות אור היום הבא ומתקרב וכדי שיוכלו להתפלל עם הגץ.

ח – רצו

אמר הבעל שם טוב: קלפה יש בעולם הנקראת חמה, ואין לה כח אלא ביום בעת שהחמה שולטת בעולם, ומשום כן צריך להקדים

וְלִהְיוֹת לְלֵל קָדָם צֵאת הַחֲמָה כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה לָּהּ כֹּחַ לְשֹׁלֵט, בְּבַחֲנֵינָה הַכְּתוּב (תהלים יט) לְשֹׁמֵשׁ שָׁם אֶהָל בָּהֶם וְכוּ' וְאֵין נִסְתָּר מִחֲמַתּוֹ.

ח — רחצ

הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְצ"ל אָמַר קָדָם נִסְיַעְתּוֹ לְאַרְצָן יִשְׂרָאֵל: אֲנִי רוֹצֶה לְנַסֵּעַ וּלְבּוֹא לְאַרְצָן יִשְׂרָאֵל וְלִזְכּוֹת לְשֹׁמֵשׁ אֶת הַבַּעַל הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ בִּיהוּדֵי פְּשׁוּט.

ח — רצט

אָמַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְצ"ל מְתִי מִתָּר לְאָדָם לִהְיוֹת לְרַבִּי וּלְהַנְהִיג אַחֲרָיִם וְכֵן אִם יוֹדֵעַ לומר לְאָדָם כִּמְהָ גִּלְגּוּלִים כְּכֹר הִיָּה בְּעוֹלָם. (רא"ח רוזין ז"ל)

ח — ש

הִיָּה פַּעַם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב בְּאוֹסְטְרוֹפּוֹל בְּמִקּוֹם מְשַׁכְּנֵנוּ שֶׁל רַבִּי שְׁמִשׁוֹן מְאוֹסְטְרוֹפּוֹל וְצ"ל, וְעַמַּד כֶּף מְהִרָּה בְּשִׁרְעָפִיו עַד שֶׁשְׁאַלְוִהוּ עַל הַדְּבָר, נִעְנָה וְאָמַר שְׂרָאָה אֵיךְ אוֹר תּוֹרַתּוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמִשׁוֹן זוֹרֵחַ וְהוֹלֵךְ מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ.

ח — שא

פַּעַם קָדָם שְׁהִיָּה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְצ"ל צָרִיךְ לְכַנֵּס לְעִיר בְּרָאד שְׁהִיָּתָה כִּידוּעַ עִיר וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל, בָּא אֵלָיו רַבּוֹ אַחֲרֵיהּ הַשְׁלוּנִי וְהִזְהִירוֹ: כְּעֵת בְּשִׁתְּכַנֵּס לְעִיר יִתְּנוּ לָךְ שֵׁם כְּבוֹד גָּדוֹל כְּזֶה שְׁלֹא הִיָּה לָךְ לְעוֹלָמִים, וּבִהְרָהוּר גְּדֻלּוֹת אֶחָד שְׁהִיָּה לָךְ חֲלִילָה תּוֹכֵל לְהַפְסִיד אֶת כָּל דְּרָגוֹתֶיךָ. (וְרָאָה עוֹד חֶלֶק הַ סִּמָּן תַּעֲט)

ח — שב

הָעוֹלָם אוֹמְרִים בְּשִׁבְחַ עִיר מְעֻזָּבוֹ שְׁלֹא הִיָּה בְּזִמְנֵנוּ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אֲרָבַע אֲמוֹת שְׁלֹא הָלַךְ וְעַמַּד שֵׁם אֵלֶיהוּ הַנְּבִיא, זְכוּר לְטוֹב.

ח – שג

אמר פעם הבעל שם טוב: אין אדם אדם מת מרעב אלא מת מחמת גאווה על שמתגאה לבקש חתיכת לחם לשבור רעבונו.

ח – דש

הבעל שם טוב ו"ל החשיב את בתו מרת אדיל עוד יותר מבנו, ומסר לה כל עניניו וסודותיו, והיא אשר נהלה וכלכלה את כל סדרי הבית וכל אשר השאיר אחריו.

ח – שה

פעם בעת דבר הבעל שם טוב וצ"ל עם תלמידו הצדיק רבי מאיר בעל המחר 'מאיר נתיבים', אמר לו במדבר על תקון המעשים. זוכר אתה מאירל בהיותך ילד קטן כבן חמש שנים העמידה אותך אמן על שלחן לפני הקהל ואמרת חדושי תורה על החמש ואחר כך שבחה אותך אמן לפני קהל השומעים ונהגית והרהרת בהרהורי גדלות מדברי השבחה. וכי כבר עשית תשובה על זה??

ח – שו

ידועים הדברים שהיו להרב המגיד בשלש מאות תלמידים שהיו כלם בעלי רוח הקדש שהיה בכתם של כל אחד מהם להחיות מתים. וכותם תגן עלינו.

ח – שז

אמר פעם הבעל שם טוב: "רבנו של עולם אלו לא באתי לעולם אלא להביא ולקרב אליך יוסלע כזה 'אזא יוסלע' בהתכוננו על הרב בעל התולדות, גם כבר היה די לי "וואלט מיר שוין אויף גיווען גינוג".

ח – שח

מספרים שהרב המגיד ממעזריטש זצ"ל בסוף ימיו היה חולה מאוד ולא היה יכול ללכת לטבל במקנה וכשהיה צריך להמתיק שום דין וצרה היה הולך עם אחד מאנשיו שיטבל הוא והוא היה מכונן הכונות הראויות להמתיק הצרה.

ח – שט

הצדיק רבי ישעיה מיאנוב זצ"ל תלמיד הבעל שם טוב העיד על רבו הבעל שם טוב שהיה מקפיד להתפלל כל בקר בזמן הגץ, והיה אף פצעים מתפלל בזמן זה ביחידות פשלא היה לו מניין. הוא קבור בעיר סמילא.

ח – שי

המגיד ממעזריטש ז"ל כתב במכתב קדם הסתלקותו לתלמידים 'אל תדחקו בר' זושא שיהיה רבי ואדמו"ר 'כי הוא בדרגא גבוהה מרבי'.

ח – שיא

אמר פעם הצדיק רבי מנדלי מפרימסלאן זצ"ל. קדם שבאתי ועליתי לארץ ישראל בקשתי מהקדוש ברוך הוא שאזכה להתפלל תפלת 'שמונה עשרה נקיה' (משום מחשבה נרה) 'א ריינע שמונה עשרה', וכעת בארץ ישראל מבקש אני מהשם יתברך שאזכה לפחות להתפלל ברכה אחת - מהשמונה עשרה ברכות - נקיה.

ח – שיב

בעל ה'תולדות יעקב יוסף' היה נרדף במעמד רבנותו מפמה עצרות בגין השתיכותו להבעל שם טוב זצק"ל.

ח – שיג

הצדיק רבי ייבא מאוסטרהא וצ"ל ה'ה' בעל מכנים אורחים מפלג במעלה מאד שהיו אוכלים על שלחנו עניים רבים ומפרנסם, והדר כל כך במצוה זו שפעם ענה ואמר: במה כבר ה'ה' יכול אברהם אבינו לקיים מצות הכנסת אורחים יותר ממני? ונתעורר עליו קטרוג גדול בשמים, ופקדו דינו שיעמידוהו בנסיון ולהראות לו שעדין רחוק הוא מזה, ורצה השטן לבוא אליו בנסיון, ואמרו לו לא, אתה לא. ובא אליו אליהו הנביא בערב שבת קדש בעת שהכין עצמו ללכת לתפלת השבת בדמות עני מרפט בטלאים ומלא זקמא. ודרש מלא פיו שרוצה לאכל, ונתן לו לאכל ולטעם ממאכלי השבת, והעני הזה בלע כל מה שנתן לו ודרש ממנו עוד, ונתן לו, ודרש עוד ועוד, ובעת אכילתו הרים רגליו המלכלכות על מטות והכסאות הנקיות ולכלכם, עד שחשש הצדיק שייגמר לו העני את כל מאכלי השבת, מה עוד שזוגתו הקפידה על הלכלוך שנגרם מזה העני, עד שלא יכול ה'ה' להתאפק ופגע בכבודו של העני, ואז נתגלה אליו אליהו ואמר לו שנשלח לנסותו על שפגע בכבודו של אברהם אבינו. ולהראות לו להבין מעלת אברהם אבינו בהדור מצות הכנסת אורחים. וכמה עדין רחוק הוא מהדורו במצוה זו.

ח – שיד

בעיר זיטאמיר דר אברהם אחד תלמיד חכם, שהיה ביתו מטפל בבנים ולא היה לו פרנסה כראוי עד שבבליט בררה החליט להיות בעל עגלה, והנה שם בעיר שלטו היהודים העגלונים על כל הנסיעות וסחיבת המשאות, שהיו שוכרים היהודים העגלות מהנכרים ועמדו בשוק להסיע כל המשאות והיה להם מקום מיוחד בעיר, והנה אף יהודי זה בא עם עגלתו ששכרו ונעמד שם עם בעלי העגלות למצא שום עבודה לפרנסתו, והנה בעמדו שם ממתין לעבודה, שאל את

אחד מבעלי העגלות היכן יש מקום לעשיית צרכים והראה לו בסימן יד שם ושם, והלך לשם ושם סמוך לבית הכסא היה שם מקום טמאה שלא ידע עליה ובטעות נכנס לשם ותכף פתוהו שם כדרכס ובקש רב אחר שנתן שם כל ממונו יצא וברח משם, והבחינו בו בעלי העגלות איך שיצא משם, ומאחר ש'כל אמן שונא בני אמותו' העלילו והוציאו עליו שם רע בכל העיר, עד ששום אחד לא חפץ היה לקחתו לשום עבודה, ועמד אוכל עצות, ובא בבכיה רבה להצדיק המפרסם רבי זאב מזיטאמיר בעל ספר אור המאיר, ואמר לו רבי הושיעני, כי מהיכן אתפגנס ואיך אמצא עוד שדוף לבני. וספר לו כל המעשה שהיה, שאל לו הצדיק, אגא ממך אמר נא לי האמת, וכי ידך נקיה מעברה באמת, אמר לו: רבי, לא היתה עמי חלילה שום מחשבת עוון והכל היה טעות לגמרי, אמר והבטיח לו הצדיק: אם אתה נקי לגמרי מזה תזכה עוד שגדול הדור ישתדף עמך ותצא מצרה זו, וכעת עתה, עזב את העבודה הזאת וחפש לך עבודה אחרת, וה' יהיה בעזרך, וכך עשה.

והנה לאט לאט מצא מקור פרנסה אחר, ומיום ליום עלה והתעשר, ובמשך הזמן גם נשכח כל הספור, ונהפך לאיש עשיר ואמיד עד שהיו באים רבים ונכבדים לשחר לפתחו, ואף הצדיק רבי ברוך מעזבובז בבואו לזיטאמיר היה מתאכסן אצלו.

וזכה והיו לו בנים גם מיחדים במעלה, וכשהתארח אצלו רבי ברוך התפעל מבניו מאד, עד ששלח אליו שליח שרוצה להשתדף עמו, והוא לא האמין לשמועתו, עד שחקר וברר שאכן כך הם הדברים שהצדיק רבי ברוך רוצה להשתדף עמו והסכים בשמחה.

והנה תכף בהתארגם עמד הצדיק רבי ברוך ואמר לעצמו מה עשיתי וגמרתי כל כך מהר את השדוף, וכי מי הוא זה העשיר מה יחוסו ומהיכן מקורו, וכך בהרהורי מחשבותיו על אשר כבר נעשה

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קיא

שאל את הרבנית אלמנת הצדיק רבי זאב מזיטאמיר זצ"ל שפבר לא היה פעולם, שתאמר לו כרבנית העיר מה טיבו של זה העשיר ומה מעשהו כל הימים, והרגיעה אותו וספרה לו כל המעשה שהיה, ואיך שעוד הבטיח לו בעלה הצדיק מה שהבטיח לו בזכות שתיקתו על הבניין הגדול שהיה לו 'ושעוד יזכה להשתדף עם גדול הדור', ואכן התקיימו דברי בעלה הצדיק. וחרור רבי ברוך ואמר לו בשמחה למחנתו הגביר אכן וראוי לנו וזכות הוא לנו להשתדף עמך. (סיפרה ר' נשקע מטולטשין ז"ל)

ח – שטו

היה אחד מהמקורבים להצדיק רבי גרשון קיטיווער זצ"ל שנפטר ומת, אחר שהתענה תעניות קשות, וכשהלך רבי גרשון ללוייתו אחז במקלו והכה על מטתו בצעקו לו מדוע חקית אותי? "פאר וואס האסטו מיר נאך גימאכט" כי התענה משבת לשבת ולא היה יכול לעמד בזה ונפטר.

ח – שטז

הצדיק רבי ליבער הגדול מבארדיטשוב זצ"ל (שהיה בזמן הבעל שם טוב) התפלל פעם ביצר בקולות וצעקות רמות, ובדיוק עבר וטיל שם הגרף, ומרב כעסו על צעקותיו לקח רצועה ושוט הנעשה מזנב הסוס והכה בו עד זוב דם בכל גופו. וכשנסע משם ובא הפריץ לביתו ראה את זוגתו מכה וחבולה וכלה זכה דם, וצועקת עליו מדוע הכיתני ומה עשיתי לך על שאתה מכה אותי, והבין תכף שזה מעשהו של היהודי הקדוש שפגשו ביצר, ותכף נסע ובא אליו, ופגשו עדין עומד בתפלתו וצועק ברמה, והמתין לו עד שסיים תפלתו ותכף נפל לרגליו ובקש את סליחתו, ואמר לו הצדיק שאינו יודע על מה מבקש סליחתו שלא הרגיש בשום הכאות כלל וכלל, והתפלא הגרף ממנו כל כך, עד שרצהו ופיסו ובנה לו בבארדיטשוב בית מדרש גדול

והיה מכנה בשם בית מדרש הגדול של רבי ליפער. רבי ליפער'ס קלויז. (רה"ל ליפל ז"ל).

ח – שיז

הגיע פעם אחד לפני הצדיק הרב מבארדיטשוב וצ"ל והתאונן לפניו, היות שבנו התקרב לדרך החסידות דרך הרב, ומאז אכן מתנגע הרבה בתפלה אבל ממעט הוא מלמוד התורה, בעוד שלפנים היה יושב הרבה על התורה ולומד הרבה. ענה לו הרב לפניו כשהיה לומד, חלק מתורתו היה כדי שימצא חן בעיניו ובעיני אחרים, אולם כעת כל למוד התורה שלומד כמה שלומד כלו הוא למוד תורה לשמה, ואל ידאג לבך ברב גיעותיו בתפלה. (רא"ח רוזין ז"ל)

ח – שיח

הצדיק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב וצ"ל היה אוסף צדקה ומתרים עצי הסקה בתחלת הדרך עבור עניי העיר ועבור חמום הבתי כנסיות, וקבל והתחייב לדאג ולהספיק העצים במשך חדש אחד מחדשי הדרך, ובחר בחדש ניסן שיחמו אז על חשבוננו את הבתי כנסיות ובתי המדרש שבבארדיטשוב בהטעימו, "משום שבחדש זה מגרשות הנשים את בעליהן מבתיהן כדי שלא יפריעו להם בנקיון הבית", וכך ילכו ויבואו לבתי המדרש לשבת ולהגות שם בתורה פראוי.

ח – שיט

טען פעם הצדיק הרב מבארדיטשוב לפני הקדוש ברוך בצחות ואמר: ראה נא כמה בני ישראל יגעים בתפלה משך כל יום הכפורים ומרבים בתחנונות ובקשות ועוד מתוך צום וכל היום פיות עם ישראל מאריכים בדבורי מאמרי סליחה. וכי כבר מה מבקשים ממך שתאמר אתה אף ורק מלה אחת בלבד - 'סליחתי' ומה כבר קשי יש בזה.

ח – שכ

פידוע היה הרב הצדיק מבארדיטשוב וצ"ל מתפלל בהתלהבות נוראה והיה פעמים שפמעט עמד לגווע מרב תבוערת לכבו והיה מכרח להפסיק בשום הפסקה כדי שלא יבלע לו ח"ו, וכמו שספר מלשין אחד לפני רבי ברוך ממעזבז וצ"ל ברצותו לגנותו, שפעם באמצע התפלה בעת אמירת קדשת פתר ראהו מביט בשעונו, וספר זאת כדי לזלזל בכבודו, וכשספר זאת לצדיק רבי ברוך הפליג במעלתו ובגדל תבוערת לכבו המפלאה. שמחמת חששו שמא חלילה יפל מתעלה מחמת תבוערת לבו שבתפלה, היה מחיב לצנן התלהבותו בקף.

ח – שכא

חותנו של הרב מבארדיטשוב היה איש נגיד אולם איש פשוט שלא הבין במעלתו של חתנו הצדיק. פעם נתן לו סכום מעות עם איש גאמן שילך לסחר, והתרגש ובא עליו נסיון, וכדי להנצל מהעברה נתן עבור זה את כל ממונו. ואחר כך זה שלקח ממנו ממונו נפל לצרה גדולה שהלשינו והעלילו עליו, והיה בצרה גדולה והלך ונסע ובא להרבי רבי אלימלך מליזענסק וצ"ל ותכף בהפנסו אמר לו הצדיק. לך תכף ומיד ותחזיר לו את הפסף שלקחת ממנו.

ח – שכב

פעם נסע הרב הצדיק מבארדיטשוב וצ"ל אל הצדיק רבי אלימלך מליזענסק וצ"ל ולא קבלו תיכף הרב כראוי לו, והיה לו חלישות הדעת בהמתנתו, ושלח לו הרבי שליח ואמר לו 'אמר לו להרב: אחי, מלאך מט"ט שולח לך פריסת שלום'. ונחה דעתו (בהבינו איך עוסק בעת כל כך בקדשים).

ח – שכג

פִּידוּעַ נִסְתַּלַּק הָרַב מִבִּאֲרֵיטְשׁוֹב זְצוֹק"ל עַל יְדֵי פְרוֹז שְׁהִיָּה לְמַעַלְה שְׁנֶצֶרֶךְ קֶרֶפֶן לְמַעַלְה כְּדֵי לְהַמְתִּיק הַדִּין מֵעַל יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר הָרַב מִבִּאֲרֵיטְשׁוֹב שֶׁהוּא מוֹכֵן לְהִיּוֹת הַקֶּרֶפֶן. (וְעֵיין בּוֹה בַּחֵי מוֹהֲר"ן) וְהִנֵּה הַגִּיעַ רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְרָצָה הַמֶּלֶךְ לְקַחְתּוֹ, עָנָה וְאָמַר בְּתַפְלָה וּבִקְשָׁה: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם הָרִי אֶתָּה יוֹדֵעַ כִּמָּה אָנִי עוֹבֵד אוֹתָךְ בְּיָמַימ קְדוֹשִׁים אֱלֹהִי, וְהִנֵּיחוּ אוֹתוֹ בְּחַיִּים. אַחֵר כֶּךָ בְּיוֹם אֶסְרוּ חֵג סְכוּת הַגִּיעַ שׁוֹב הַמֶּלֶךְ לְקַחְתּוֹ, עָנָה וְאָמַר רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֶסְרוּ חֵג הָרִי גַם הוּא יוֹם טוֹב 'אֶסְרוּ חֵג אִיז דָּאךְ אוֹיֵךְ אַ יוֹם טוֹב' וְשׁוֹב הִנֵּיחוּ לוֹ, וּלְמַחֲרַת נִסְתַּלַּק וְעָלָה לְקֶרֶפֶן.

ח – שכד

טַעַן וְהַמְלִיץ הָרַב מִבִּאֲרֵיטְשׁוֹב לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּצַחוֹת לְשׁוֹנוֹ וְאָמַר: הֵן לוֹ יְהִי כְדִבְרֵיךְ שְׂאִין עֶסְקֶךָ עֲמָנוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֶסְק טוֹב, אֲלֹא עֶסְק גְּרוּעַ הוּא, וְכִי מָה, וְכִי מַעֲסָק רַע רוֹצִים לְהַרְוִיחַ, שְׂמַח דִּי וְהוֹתֵר בְּקֶרֶן שְׁנֶשֶׁאֵר, הִנֵּה הָיוּ לָךְ בְּמַצְרִים שְׂשִׁים רְבוּא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל גַּם בְּיוֹם נִמְצָא בְּעוֹלָם שְׂשִׁים רְבוּא כְּמוֹתָם. אָבֵל מִדּוּעַ שְׂמַעֲסָק רַע תִּצְפֶּה עוֹד לְרוֹחִים?

ח – שכה

הָיָה אוֹמֵר הַצַּדִּיק רַבִּי יִצְחָק דְּרֵאבִּיטְשֶׁנֶּר זצ"ל (אָבִיו שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי מִיכָל מִזְלֵאטְשׁוֹב זצ"ל) מַה פְּרוֹשׁ הַמּוֹבָא בְּחַז"ל שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה סִפְּרִי חַיִּים וְהַמְתִּים פְּתוּחִים לִפְנֵינוּ (ר"ה לַב:), וְהָרִי הַמְתִּים כְּכֹר נִדְוָנוּ בְּמָה שְׁנִידוּנוּ כָּל אֶחָד לִפִּי דִּינוֹ וּמַהוּ שׁוֹב עֲנָן הַדִּין שְׁדָּנִים אוֹתוֹ, וּבִאֵר וְאָמַר שְׂאֵךְ שְׁדָּנִי כְּכֹר אֶת דִּינוֹ. אָבֵל בְּכָל שָׁנָה יוֹשְׁבִים עִמּוֹ שׁוֹב לְדִין עֲבוּר בְּנֵי שְׁהֶשְׂאִיר אֶחָדִיו שְׂאֵם הַשְּׂאִיר אֶחָדִיו בְּנִים טוֹבִים דְּנִים אוֹתוֹ לְטוֹבָה וּמַעֲלִים דְּרָגָתוֹ, וְחִלְלָה לְהַפֵּךְ, כִּי אֵין שׁוֹם שְׂכָר טוֹב

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים

קטו

בעולם יותר מזה המשאיר כאן בעולם אחריו בנים טובים ההולכים בדרך ה', שאז בכל פעם מתעלית נשמתו יותר ויותר למעלה, ולהפך אין שום ענש רע יותר לאדם אילולי השאיר אחריו בנים לא טובים, שאז דנים אותו על כך בכל פעם.

ח – שכו

הגיע פעם להרב בעל התניא אחד מהחסידים הנגידים והתאונן קשות על רב היסורים הפוקדים אותו זה כמה וכמה, אמר לו הרב בין דברי נחומיו לו: עד זמן הבעל שם טוב היה העולם מתנהג בדרך של למוד התורה שהיו גאונים גדולים בעולם, ומזמן הבעל שם טוב הנהיג הקדוש ברוך הוא את העולם בדרך של תפלה, ויש שעובדים את ה' בדרך למוד התורה ויש בדרך עבודת התפלה אולם יש פאלו שהשם יתברך אומר להם איני רוצה לא את התורה שלך ולא את התפלה שלך רק זאת שתקבל את היסורים הבאים עליך ועמד בהם באהבה.

ח – שכו

אמר הרב בעל התניא זצ"ל: תפלת שמונה עשרה צריך הוא לקחת לפחות משה שהות של שמונה עשרה דקות, וכי אין זה מהראוי להקדיש 'לפחות' משה של דקה אחת לכל ברכה'.

ח – שכח

כשחבר הרב בעל התניא זצ"ל ספר השלחן ערוך הביאו להראותו לרבו המגיד ממזריטש, ומאימת רבו לא פנה אליו עבור זה בדברים אלא הניחו על השלחן במקום מושבו, וכשבא המגיד וראהו, שאל מי כתבו, ענה ואמר לו הרב 'אני' ולא ענהו ולא המשיך עמו המגיד בדבור בענין זה. אחר כך, בדרך נסיעתו חזרה לביתו

התאכסן בבית אכסניא של יהודי אחד שהיו מתאכסנים שם עוד יהודים. והנה בעל הבית לא היה אז בביתו ובאמצע הלילה נעשה שם רעש גדול כי אחד מהמתאכסנים רצה לפגוע בבעלת האכסניה והחלה לצעק בקול גדול, ובהתעמתה עמו חטפה את הכפה של זה התקף, והנה זה התקף שפעת שאבדה כפתו הבין שתכף יתפשוהו, בסימן זה שאין לו כפה, הלך בערמתו וחטף בחשכה השוררת את כפתו של הרב בעל התניא ונשכב לישן במטתו כלא ארע דבר, ותכף כשבאו השומרים והמתאכסנים לחפש את האשם בדבר ופגשו בהרב שאין הכפה על ראשו החלו לצעק עליו ולפגוע בו, מה עשית וכי אין אתה מתבייש במעשיך צעק ואמר: 'אני לא, אני לא', ובקש מהם שרוצה לומר להם שום דבר קדם שישפטוהו סתם כן לחובה. ואמר להם. שהנה בכפתו שלו נמצא שום קמיע החבוי בו, ואין יודע ממנו רק הוא. ונתן להם סימנים עליו והלכו וחיפשו וברדקו את כפותיהם של כל המתאכסנים ומצאו את הכפה עם הסימן של הקמיע על ראשו של החצוף הזה, כי הוא לא ידע מזה הקמיע כלל, והכוהו וחקטו בו כהמגיע לו.

כשתזר אחר כך כשתזר להרב המגיד אמר לו הרב: בשביל זה שאמרת 'אני' גם הכו אותך, וגם צעקת כענש 'אני לא' 'אני לא'. ומשום כך הלך הרב וזרז על ההלכות וכתבם מחדש פעם שניה, וזו הסבה שמצאו כתבי ההלכות כפולים מכתב ידו (ספרו רבי נשקע מטולטשין ו"ל לרבי אליהו חיים רוזין ו"ל ששמעו מזקני חסידי חב"ד ו"ל).

ח – שכט

מרת פרוידקע בת הרב הבעל התניא וצ"ל אמו של ר' אהרן הרב מקרימענטשוק המכנה ר' ארקע הייתה אשה גדולה בדעה והיתה מלמדת מאד עד כדי כך שהיתה מוסרת שעורים בתורת החסידות, והנה באחד הימים חלתה ושלח הרב שליח אל הצדיק רבי נחום

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קיז

מטש'רנוביל זצ"ל שיתפלל בעבודה, ותיכף בהכנס השליח אל הצדיק אמר לו הצדיק "מדוע נותן הוא לה לומר חסידות?" זה יגרם חלילה, או שהוא יסתלק מהעולם או היא. פאר וואס לאזט ער איר זאגן חסידות? אדער ער וועט געהן אדער זיא. כאומר שכבר נגזרה הגזרה או שהרב חלילה ישבק חיים או בתו, וכשחזר השליח אל הרב ואמר לו דבריו. ענה ואמר: זה יכלתי גם אני, חשבתי שיוכל להמתיק דין שנינו. ואכן לא עברו ימים מועטים ושכקה חיים. ולאחר פטירת הרב נטמן הוא סמוך לה ונבנה האהל על קברם יחד.

ח – של

אמר הרב הבעל התניא זצ"ל על הנאמר בתפלה 'פרחם אב על בנים' וכו', מהי הרוחמנות האמתית של אב על בנו? 'שיקום קדם אור היום ויאמר עבורם פמה מזמורי תהלים'.

ח – שלא

פעם בראש השנה נחלו כל החסידים הבאים בראש השנה להסתופף בצלו של הרב הבעל התניא זצ"ל, והם באו כלם על פי צויו שצוה אותם מקדם שכלם יבואו להתאסף אצלו בראש השנה. וצוה הרב שכל הבאים יבואו לשתות מין הקדוש שקדש עליו, והיה לפלא שכלם הכריאו ולא נשאר בינותם חולה אחד והיה לגס. (רבי יעקב דב הלוי ז"ל)

ח – שלב

רבי ברוך ממעזבוי התפאר ואמר 'נאש ברפת כהנים' ברפת כהנים שלנו. כי היה פועל אז רבות ונצורות עבור הכלל.

ח – שלג

שבת פעם הצדיק רבי מיכל מזלאטשוב זצ"ל בעירה אחת סמוך לטעפליק ואז לפני הקדוש על היין שבליל שבת באו אליו כל תושבי

העיר אנשים נשים וטף בבכיה רבה, היות שנגזרה גזרה מהשלטונות על היהודים תושבי העיר שחייבים לעזוב ולעקר מושבם מהמקום ומכל אותו תחום, ובצעדם כי רב פנו אליו בבכיה קדם אמירתו את הקדוש, כי ה' יהיה ידוע שפועל אז ישועות גדולות. נענה ואמר להם: הנה פעת יהודים, הולכים אנו לשיר זמירות השבת ובו בזמן כל מקדש שביעי, נאמר על "כל שומר שבת כדת מחללו שכוהן הרבה מאד על פי פסלו, איש על מחנהו ואיש על דגלו". ואמר להם הנה מי ששומר את השבת פראוי שכוהן הוא כפי פסלו, הינו שכל מה שאומר ומברך מתקיים. ובכן אומר אני לכם ומברך אתכם שבזכות שמירת השבת תמשיכו לשבת ולדור 'איש על מחנהו ואיש על דגלו', ולא יאנה לכם כל רע. וכך הנה. שנתבטלה הגזרה.

ח – שלד

הצדיק רבי זאב פייבוש המכונה ר' וו'לנו'ל מזבאריו זצ"ל היה אחד מחמשת בני הצדיק רבי מיכל מזלאטשוב זצ"ל וזכה ועלה לארץ ישראל. פעם הזדמן שפגש הצדיק רבי יעקב שמשון משפטובקע זצ"ל את זוגתו המכבסת בגדים בעצמה, ופנה ואמר לה 'הרבנית מזבאריז? כמתמיה עצמו כי היתה בחוץ לארץ רבנית גדולה עם משרתות ולא היה חסר לה מאומה וכאן עומדת בארץ ישראל היא בעצמה על חוף ים כנרת ומכבסת? ענתה ואמרה לו 'טוב יותר להיות כובסת בארץ ישראל מרבנית בחוץ לארץ'.

ח – שלה

הצדיק רבי מרדכי מקרעמיניץ זצ"ל בן הצדיק רבי מיכל מזלאטשוב זצ"ל היה נוסע להרב המגיד ממעזריטש ונחשב כתלמידו.

ח – שלו

אָמרוּ פֿעם לִפְנֵי הַצַּדִּיק רַבִּי פִּינְחָס מְקוֹרִיץ זצ"ל בְּעֶנְיֵן לַמּוֹד בְּסֵפֶר הַמּוֹרָה בְּשֵׁם אֶחָד מֵהַגְדוּלִים. שְׁאָפְלוּ אִם תַּשְׁעִים וְתַשְׁעַ (מִתּוֹךְ מֵאָה) יִשְׁאַרוּ בְּקוּשִׁיא וּבִסְפָּקוֹת בְּאַמוּנָה, אוּלָם יִהְיֶה אֶחָד שֶׁעַל יָדֵי לַמּוֹד הַחֲקִירוֹת יָבוֹא לְשִׁלְמוֹת הָאַמוּנָה הָרִי אֵף זֶה כְּדֹא, וְנִעְנָה רַבִּי פִּינְחָס וְאָמַר: 'אֲנִי הוּא הָאֶחָד הַזֶּה'. וְכֹאמֵר שֶׁעַל כֵּן אֵין לֵאמֹר אֶחָד לְהַכְנִס בְּחֲקִירוֹת אֵלּוּ.

ח – שלז

הַצַּדִּיק רַבִּי פִּינְחָס מְקוֹרִיץ זצ"ל עָלָה פֿעם בְּדַעְתּוֹ שׁוּם קוּשִׁיא אֲמוּנָה וּבִלְבָּלוּ מְאֹד. וְלֹא הִצְלִיחַ לְצֹאת מִמֶּנָּה עַד שֶׁאָמַר: אִם לֹא תֵצֵא מִחֲשֻׁבָּה וְחֲקִירָה זֶה מִדַּעְתּוֹ וַיִּשְׁכַּח, יִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ וַיֵּלֶךְ לְנֶהֱרֹק וַיִּשְׁבֹּר אֶת הַקֶּרֶחַ לְטַבֵּל בּוֹ וַיֹּאמֶר בְּתוֹכּוֹ אֶת כָּל הַתְּהִלִּים. וְנִעְנָה.

ח – שלח

הַצַּדִּיק רַבִּי פִּינְחָס מְקֹאֲרִיץ זצ"ל אָמַר שֶׁהוּא חָפֵץ וּמִשְׁתַּדֵּל לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלַּת שְׁחִירֵית מְקֻדָּם עִם הַנֶּזֶק הַחֲמָה כְּדֵי שִׁיתְּפַלֵּל תְּפִלָּתוֹ קִדְּם שְׁמֵתִמְלֵא אֲוִיר הָעוֹלָם בְּלִשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוֹת.

ח – שלט

אָמַר הַצַּדִּיק רַבִּי פִּינְחָס מְקוֹרִיץ זצ"ל בְּרִמּוֹז שְׁהִר"ת שֶׁל כ"י מ'לָאָה ה'אָרְץ ח'מָס (בְּרֵאשִׁית ו'), הוּא חֲכָמָה. לְרִמּוֹז עַל הַס"א שְׁמֵתִגְבֵּרֶת בְּכָל חֲכָמָה כְּדֵי לְחַמֵּס וּלְגַזֵּל וּלְעֲשׂוֹת הָרַע.

ח – שמ

הַצַּדִּיק רַבִּי מֹשֶׁה בֶּן הַצַּדִּיק רַבִּי פִּינְחָס מְקֹאֲרִיץ זצ"ל הָיָה חֲזָן וְשִׁלְיַח צְבוּר גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד עַד כְּדֵי כֹף שְׁאֵז בְּזִמְנוֹ הַתְּחִיל הַנוֹהֵג לֹאמֹר בְּנֶסֶח הַקֹּדֶשׁ וַיִּקְרַב 'קֶץ' מְשִׁיחִיָּה, וְנִסָּה רַבִּי מֹשֶׁה לְשַׁלֵּב בְּנִגּוֹן

הקדיש שחבר גם זאת התבה ולא עלתה בידו בשום אפן, עד ששאלו אביו על כך וכשאמר לו שאין עולה הדבר בידו לשלב תבה זו בנסחתו (לפי כלל כל הפונות שבתפלה) אמר לו אביו 'אם אינך יכול לשלבו בנסח פראוי אם כן אין צריך לאמרו'. 'אז הו קענסט נישט דארף מען נישט'.

ח — שמא

בעת ופוח הצדיקים בענין הצאר ובניו שכידוע היו שני אחים אחד מאמין ורשע, שעשה יסורים קשים לישראל, ואחד היה כופר וכאלו פתוח בדעתו וטוב לב יותר, ובעת שהתקוטטו על ירשת המלוכה היו צדיקים שהיו בדעה אחת שטוב יותר שיקח בן הרע את המלוכה וצדיקים אחרים סברו טוב יהיה יותר לישראל אם הבן הטוב יקח המלוכה. וכשלקח האח בעל 'הלב טוב' את המלוכה, או אז נפתחו גימניסיות בכל רוסיה והחל עדין חדש של האפיקורסות כי נתחזקה יותר ויותר, ואחר כך גבר עליו אחיו הצאר כידוע. וראה לעיל חלק ה. סימן נא.

ח — שמב

הצדיק רבי בער בן הצדיק רבי שלמה מקארלין זצ"ל נשא לאשה את בתו של הצדיק רבי ברוך זצ"ל, ואחר המתנה פשנפרד מאביו שטח לפניו את לבו בטענו היות שפעת הולך ונוסע לדור אצל חותנו, ומה יעשה פשישתוקק לראות את פני אביו. נתן לו אביו הצדיק שום שם קדוש ואמר לו: בכל עת שתראה לראותינו תחשב בזה השם ותראני. וכידוע היה לרבי ברוך רק בנות. ובין חתניו היה הוא הנמוך שבהם. פעם הבחין בזלזול שמזלזל בו אחד מגיסיו על כך. וחרה לו הדבר ונשבר לבו, ותכף עלה בזכרונו זה השם וראה את אביו וספר לו צרתו. תכף אחר כך נחלה אחד מבני גיסו, ונכנס לתמו להזכיר את החולה לפני חותנו הצדיק רבי ברוך, תכף בפרטו

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קבא

צרתו אמר לו רבי פרוץ: לך תכף ובקש מחילה מגיסף רבי בער, ותבריא. וכך עשה והבריאה. (רל"י שמע ספור זה מרבי יעקב יוסף ב"ר נחמן בן מרת חיה בת רביז"ל) זה רבי בער לא נהג באדמורו"ת אחר פטירת אביו והיה צדיק גדול לעצמו.

ח – שמג

היה אומר הצדיק רבי פינחס מקאריץ זצ"ל. הנה דרך העולם ששומגיע ימי הפסח והחזון מתפלל תפלת טל נעשה בעולם שום רוח של רגיעה והקלה מהחרף הקשה שעבר ועל אשר באים ימי הקיץ, וכשומגיע ימי חל המועד של סכות והחזון מתפלל תפלת הגשם נעשה שום כבודות, שהנה באים ומתקרבם ימי החרף הקרים והקשים, אשר לא כן היה אצל הצדיקים והעובדי ה', שאדרבא פשהגיעו ימי החרף נעשה להם שמחה שהנה מגיעים ימי החרף עם לילותיהם הארפים שאפשר בהם לעבד את ה' ברצף. והיה פידוע מכנה את הלילות האלו בשם 'לילות הזקב' 'די גילדענע נעכט'.

ח – שדמ

אמר פעם הצדיק רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל כל בקשתי את ה' הוא שאוכל לעבדו תברך פסדר, ברצף אחד ללא הפסקות.

ח – שמה

פעם אמר רבי אלימלך זצ"ל: איני רוצה שבני ינהגו באדמורו"ת אחרי. וכששמעה זאת בתו ענתה ואמרה, אבא אני דוקא הייתי מרצה שכן ינהגו באדמורות. וענה ואמר: נו שיהיו. ואכן בנו הצדיק רבי אליעזר זצ"ל לא נהג באדמורות והיה נוסע להצדיק מקאזניץ, ולהצדיק רבי מרדכי מנעסכיו זצ"ל.

ח – שמו

הָיָה אוֹמֵר בְּצָחוֹת הַצַּדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיצֶנְסֶק וַצ"ל: אִם מִטָּחוּ שֶׁל אָדָם מְשַׁמֶּשֶׁת לוֹ בְּחַיָּיו כְּקֶבֶר, אֲזִי קִבְּרוּ מְשַׁמֶּשֶׁת לוֹ בְּמָטָה.

ח – שמו

הַעוֹלָם אוֹמְרִים שֶׁהַחֲבוּר 'נַעַם אֱלִימֶלֶךְ' חֲבֵרוֹהוּ שְׁנֵי הָאֲחִים הַקְּדוּשִׁים וְעַל כֵּן נִקְרָא בְּשֵׁם נַעַם אֱלִימֶלֶךְ, כִּי נַעַם בְּלַע"ז הוּא זוֹסִיעַ וְהוּא עַל שֵׁם אָחִיו רַבִּי זוֹסִיא מְהַאֲנִיפּוּלִי, וְכֵן עַל שֵׁם רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ בְּעֶצְמוֹ וְהִינוּ נַעַם-אֱלִימֶלֶךְ.

ח – שמח

פֶּרֶשׁ פַּעַם הַצַּדִּיק רַבִּי זוֹשָׁא וַצ"ל וְאָמַר בְּצָחוֹת: זֶה דוֹר דּוֹרְשֵׁיו מִבְּקָשֵׁי פְּנִיךָ יַעֲקֹב סְלָה. וְהִינוּ זֶה הַדּוֹר דּוֹר-שָׁוָא הוּא, וְאֵין בָּהֶם צַדִּיקִים שְׁלָמִים וְאֶפְלוּ אֵלֶּי שֶׁכָּבֵר מְכֻנִּים בְּשֵׁם 'מִבְּקָשֵׁי פְּנִיךָ', כְּשֶׁמִּגִּיעַ לַעֲנִין הַמָּמוֹן הַנִּקְרָא סָלַע, אֲזִי יַעֲקֹב סָלַע. הֵינוּ שְׁעוֹקְבִים אַחֵר הַמָּמוֹן בְּרַמָּאוֹת וְאֵין שְׁלָמִים בָּזֶה. וַיַּחֲדִידִים מִמֶּשׁ נִקְיִים וְשְׁלָמִים הֵם בְּעֶנְיֵן הַמָּמוֹן. (בשם ר"י מלמד קלמנוביץ ז"ל)

ח – שמט

רַבִּי מֹשֶׁה בֶּן הַצַּדִּיק רַבִּי נִפְתָּלִי בֶּן הַצַּדִּיק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הַצַּדִּיק ר' אֱלִימֶלֶךְ בַּעַל הַנַּעַם אֱלִימֶלֶךְ הַשְּׁתַּדָּף עִם בֵּת רַבִּי מֵאִיר מִמַּאגְלִינִיצֶע, וְהִנֵּה כִּידוּעַ לֹא נִהְיָו בְּנָיו בְּאֲדָמוֹרוֹת כָּלֵל, וְעַל כֵּן כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַחֲפָה, הָיָה מְשֻׁנָּה זֹאת לְהִרְבֵּי מִמַּאגְלִינִיץ כְּאֵלֶּי חֶסֶר מִה בְּשִׁדּוּף כִּי הָרִי רָצָה לְשִׁדּוּף בָּתוּ עִם מְשַׁפַּחַת אֲדָמוֹרִים: וְהִנֵּה רוּאָה הוּא שֶׁנִּכְדַּר הַצַּדִּיק וְכֵן אָבִיו וְסָבּוֹ נוֹהֲגִים בְּהִלּוּכָם כְּאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים. בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שְׁלֹאֲחֵר הַחֲתָנָה הָלַךְ רַבִּי נִפְתָּלִי אָבִי הַחֲתָן וְהַתְּחַפֵּשׁ לְמִנְקָה אֲרָבוֹת עִם כָּלִי מְלֹאכֶתוֹ בִּידּוֹ וְנִכְנָס אֶל הָרַבִּי מִמַּאגְלִינִיץ בַּעֲת

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קבג

שִׁישֵׁב וְהִשְׁתָּאָה עֲדִין בְּסֻעֻדָּה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת, וְהִצְבִּיעַ עַל עֲצָמוֹ וְאָמַר לְרַבִּי מֵאִיר: כִּף אֶתָּה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אֶת בְּנֵי? כְּאוֹמֵר לוֹ שֶׁלִּנְקוֹת אֲרָבוֹת שׁוֹה הוּא אָצִלוֹ כְּמִשָּׂא הָאֲדָמוֹרוֹת, כִּי לֹא רָצוּ בָּנָיו וּנְכָדָיו לִטֹּל עַל עֲצָמָם שׁוֹם נְשִׂאוֹת שֶׁל אֲדָמוֹרוֹת, וְכִדִּי שִׁיּוּכְלוּ לְהִסְתִּיר עֲצָמָם יוֹתֵר וְיוֹתֵר.

ח – שג

לְהִצְדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיצֶעֶנְסֶק וְצ"ל הָיוּ שְׂמוֹנָה עָשָׂר תַּלְמִידִים שֶׁהָיוּ כֻּלָּם בְּעָלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַד שִׁיּוּכְלוּ כָּל אֶחָד מֵהֶם לְהַחֲיוֹת מֵתִים מִמֶּשׁ. כְּמוֹ בַּעַל הַנֶּעֱם מְגִדִּים מְטוֹרְנוֹגְרוֹד, וְרַבִּי יַעֲקֹב יִצְחָק, הֵינּוּ הַחוּזָה מְלוֹבְלִין. וְהִצְדִּיק רַבִּי נִפְתָּלִי מְרַאפְשִׁין, וְהִצְדִּיק רַבִּי קֶלֶמֶן בַּעַל הַמָּאוֹר וְשִׁמְשׁ. וְהִצְדִּיק רַבִּי דָּוִד מְלַעֲלוֹב זָכָר צַדִּיקִים לְבִרְכָּה. וְכֵן הִצְדִּיק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְקַאנִין, וְהִצְדִּיק ר' יִשְׂרָאֵל רַבִּי מִשָּׂה מִפְּשָׁאוֹרְסֶק בַּעַל 'יִשָּׁר דְּבָרֵי אֱמֶת' וְצ"ל וְעוֹד.

ח – שגא

הָיָה הִצְדִּיק בַּעַל הַנֶּעֱם אֱלִימֶלֶךְ מִשְׁתַּבַּח מְאֹד בְּתַלְמִידוֹ הָרַב הַחוּזָה, וּפַעַם אַחַת הָיָה שֶׁלֶקְחוּ לְרַבּוֹ הָרַב הַמְּגִיד מִמְּעוֹזְרִיטְשׁ וְצ"ל. וְהֵנָּה הִנְהִיג הָיָה אָצֵל הָרַב הַמְּגִיד שֶׁבָּכַל חֶלֶק מִהַתְּפִלָּה הָיָה נֹגֵשׁ חֲזֵן אַחֵר מִתַּלְמִידָיו הַגְּדוֹלִים לְהַתְּפַלֵּל, כְּמוֹ לְנִפְלִית אֲפִים חֲזֵן אֶחָד, וּלְ'אַשְׁרֵי' חֲזֵן אַחֵר וְכַדוּמָה, וּבִקֵּשׁ הִצְדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִהָרַב הַמְּגִיד שִׁישְׁלַח לְהַתְּפַלֵּל לִפְנֵי הַעֲמוּד גַּם אֶת תַּלְמִידוֹ הָאֲבִיר הִיקָר רַבִּי יִצְחָק יַעֲקֹב מְלוֹבְלִין, אָמַר לוֹ הָרַב 'הוּא בְּטָלָן' - 'עַר אִיזוֹ אֵ בְּטָלָן'. (כְּאוֹמֵר שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד עַל מַעֲמָדוֹ בְּיוֹם הַתְּפִלָּה). וְאַף עַל פִּי כֵן הִפְצִיר בּוֹ רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ לָזֶה, עַד שֶׁאָמַר לוֹ הָרַב הַמְּגִיד 'נֹו שִׁיגֵשׁ לְתַפִּלַּת אֵין כְּאַלְקִינֹו', וְנִגָּשׁ. וְתַכֵּךְ נִפְל חֲלָשׁוֹת וְהַתְּעַלָּה, וּכְשֶׁעוֹרְרוּהוּ אַחֵר כִּף אָמַר הָרַב הַמְּגִיד לְרַבִּי אֱלִימֶלֶךְ, 'וְהָרִי אֲמַרְתִּי לָכֶם שֶׁהוּא בְּטָלָן'.

ח – שנב

כְּשֶׁחָתַן פָּעַם הַצַּדִּיק בַּעַל הַנֶּעֱם אֱלִימֶלֶךְ וַצ"ל אֶת אֶחָד מִבָּנָיו הַכְרִיז וְאָמַר קִדְּם שְׁעָשׂוּ אֶת רִקּוּד הַמְצֻוֶּה הַנִּקְרָא, "מְצֻוֶּה טָאנֵץ":
לֹא יִכְנָס בְּרִקּוּד זֶה מִי שֶׁלֹּא תִקֵּן חֲטָאוֹת נְעוּרָיו. נִעְנָה אֶחָד מֵאֲנָשָׁיו
שֶׁשָּׁמוֹ הָיָה רַבִּי דָּוִד וְאָמַר: 'וּמִי שֶׁאֵין לוֹ כָּלֵל חֲטָאוֹת נְעוּרָיו הָרִי
שְׁבֻדָּאֵי יָכוֹל לִכְנָס לְרִקּוּד', וְאָכֵן נִכְנָס זֶה וְרִקְדָּ.

זֶה רַבִּי דָּוִד הָיָה עָנִי מְרֹדֵד מְאֹד וְהָיָה הַצַּדִּיק מְחַבְּבוֹ מְאֹד, וּפְעַם
בְּדֶרֶךְ נְסִיעוּתוֹ נִכְנָס אֵלָיו לְבִקְרוֹ, וּכְשֶׁרָאָתָהּ זִוְגָתוֹ אֶת הַצַּדִּיק בָּא
לְבֵית חֲפָשָׁה בְּמָה לְכַבְּדוֹ וְלֹא הָיָה לָהּ כִּי אִם קָמַח וּיָמִים בְּלִבָּד כִּי
אֲפִלּוּ מַעֲט שְׁמֵן לְטָגוֹן לֹא הָיָה לָהֶם כִּי עָנִיִּים מְרֹדִים הָיוּ, וְכֵן
בְּאַפּוֹתָהּ רִקְיָקִים יְבָשִׁים אֵלּוּ פְתָחָה פִּיהָ בְּתַפְלָה בְּכָל לַב וְאָמְרָה:
"רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם הַצַּדִּיק בָּא לְבֵיתִי וְאֵין לִי כָּלֵל בְּמָה לְכַבְּדוֹ וּבִכֵּן
מִבְּקָשָׁת אֲנִי מִמֶּךָ אֲתָה הָרִי כָּל יָכוֹל הַכְנֵס בְּרִקְיָקִים אֵלּוּ טַעַם מְטַעַם
הַגֵּן עֵדֶן שֶׁלְךָ. וְאַחֵר כֵּן כְּשֶׁהִגִּישׁוּ לוֹ רִקְיָקִין אֵלּוּ, אָכַלְם וְשִׁבַּח אוֹתָם
מְאֹד מְאֹד. וְהִנֵּה כְּשֶׁחָזַר לְבֵיתוֹ וְסִפֵּר לְהֶרְבֵּנִית מִדֶּרֶךְ נְסִיעָתוֹ סִפֵּר לָהּ
גַּם שֶׁהָיָה בְּבֵית רַבִּי דָּוִד הַנ"ל, וְשֶׁנִּתְּנוּ לוֹ שֵׁם לֶאֱכֹל מִהֶרְקִיקִים שֶׁהָיָה
בָּהֶם טַעַם נִפְלָא מְאֹד, וְהִתְקַנְנָה הֶרְבֵּנִית אֵיךְ זֹאת שֶׁאֲצִלָּה אֵין הַצַּדִּיק
אוֹכֵל מִמָּה שֶׁמִּגִּשָּׁת לוֹ, כִּי הָיָה מִתְעַנֶּה מְאֹד וְכִמְעַט שֶׁלֹּא אוֹכֵל. וְאֲצִל
אֲשֶׁת רַבִּי דָּוִד מְצָא אוֹכֵל מַעֲדָנוֹת כְּזֹה, עַד שֶׁקָּמָה וְנִסְעָה אֶל בֵּית
רַבִּי דָּוִד הַנ"ל, לְשָׂאֵל אֶת זִוְגָתוֹ עַל תְּפָרִיט הָאִפְיָה הַנִּפְלָא שֶׁיֵּשׁ לָהּ,
וְשֶׁאֲצִלָּה אֶת זִוְגָתוֹ אֲנִי תִּגְלִי לִי אֵיזָה מִתְכוּן וְאֵיזָה תְּבַלִּינִים שֶׁמֶת
בְּעִגּוֹת אֵלּוּ עַד שֶׁבַעֲלִי שִׁבְחָם כָּל כֵּן, וְסִפְרָה לָהּ הָאֲמַת מַה שֶׁהָיָה
שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ כְּלוּם לְתַבְלִין רַק זֹאת שֶׁבִקְשָׁה בְּתַפְלָתָהּ אֶת הַנ"ל וְכֵן
הָיָה עַד שֶׁהַצַּדִּיק הִרְגִּישׁ בָּהּ מַה שֶׁהִרְגִּישׁ.

ח – שנג

הָיָה הַצַּדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיזְעֶנְסֶק עִם אָחִיו הַצַּדִּיק רַבִּי זִוְשָׁא
וַצ"ל מְקַבְּלִים עַל עֲצָמָם יְסוּרִים בְּכֹוֹנָה. פְּעַם הִנִּיחַ עֲצָמוֹ רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קבה

על הפשפשים שיעקצוהו בדרךכם, וכשנשבעו משתית דמו הניחוהו והלכו להם, ואמר רבי אלימלך לעצמו בבזיון ראה אלימלך כמה נחות ושלל אתה עד שאפלו הפשפשים גם הם אינם סובלים את גופך השפל.

ח – שנה

הצדיקים האחים הקדושים הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זוסיא היו נוהגים בפגשם בדרך נדודם אחד חוטא שחטא בשום עון, ליסר אחד את השני לומר לו איך לא התבישת ועשית עון זה וזה, כי היו נראים כהמון העם הפשוטים, וכששמע הלה דבריהם עלה לו מעצמו בוששה על פניו עד שחזר בתשובה.

ח – שנה

פעם כשאמר אחד מהצדיקים מבצלי התפלה הגדולים להצדיק רבי אלימלך מליזענסק וצ"ל שהתיגע מאד בתפלה "משום שרוצה להשיג על ידי זה שום השגה גבוהה", אמר לו רבי אלימלך וצ"ל אם אתה מתפלל בכונות כאלו הרי שענש הגיהנם קטן הוא עבורך "דער גיהנם איז קארג פאר דיר". פאמר שהתפלה צריכה להיות באמת מכל הלב במסירות נפש בלא שום כונות רוח עבודה אפלו רוח רוחני, ודי לנו בשכרנו עצם הדבר הזה בעצמו שאנו זוכים לעמד ולהתפלל לפניו יתברך ויתעלה.

ח – שנה

פעם הגיע איזה חסיד להצדיק רבי אלימלך מליזענסק וצ"ל לבקשו על שום ישועה שצריך, ענה לו לך לצדיק אחר קטן במעלה ממני. כי אני כבר ראיתי הגזר דין שנגזר עליך במקום שנגזר ואיני יכול לשנותו, אולם צדיק קטן בדרגא ממני מחמת שאין יודע עדין מהגזר דין אולי הוא יוכל לשנותו עבורך לטובה.

ח – שנו

הצדיק רבי זושא נפטר כידוע בשנת תק"ס והיה מבגר בשנים מאחיו רבי אלימלך וצ"ל, רבי אלימלך עצמו הסתלק בשנת תקמ"ז. והסבא אומרת שמחמת שנולד וגדל רבנו בבית סבו הבעל שם טוב שלשם היו כידוע מתאספים כל הצדיקים מדי פעם ראה ופגש גם בהם, וראה רבנו את כל הצדיקים שבדורו.

ח – שנח

שאלו פעם את הצדיק בעל נעם אלימלך איך אמרו חז"ל (כלים יב, ב) המתבר לטהור טהור. שאף רק בתבואו לטהור שעבד ויגע כל כך והיה נעשה טהור בקלות כזו. ענה ואמר להם. וכי כל כך מהר וקל מתחבר אדם לטהור?

ח – שנט

כשהגיע פעם אחר כך הצדיק רבי נפתלי מראפשיץ וצ"ל אל רבי אלימלך מליזענסק וצ"ל לא רצה לקרבו עד שדחק עצמו אצלו ושאלו על כך, אמר לו רבי אלימלך: משום שאביך היה רוצח. ונבהל ושאלו מה פונתו. וספר לו כשהלכו בגלות בהסתתר הוא עם אחיו רבי זושא, הגיעו פעם אל אביו הצדיק רבי מנדלי מליסקא וצ"ל לבקשו עם שאר העניים נדבה, והבחינו שנתן להם יותר ממה שנתן לשאר העניים המתדבקים אצלו, ונכנסו אליו שוב ושאלוהו שמא היה לו שום טעות בדבר, ונענה ואמר להם: לא היה לי שום טעות. כאומר להם שמכיר בהם היטב על אף שמסתירים את עצמם. והוסיף עוד ואמר להם: זאת תדעו אלו אני הייתי בגלות זמן רב כמותכם הייתי בדרךא גבוהה יותר מכם, והמשיכו מחמת זה בהליכת ונדודי הגלות עוד שנה אחת. ועל זאת כנה אותו בצחות בשם זה.

ח – שס

מספרים שהצדיק רבי זושא זצ"ל עבד על מדת הבטחון עד שהשיגו בתכלית, ובתחלה כשהיה רעב וצריך לאכל היה פונה בתפלה להשם יתברך: רבוננו של עולם זושא רעב וצריך לאכל, וכשהיו בני ביתו או החסידים שומעים זאת היו דואגים לו להגיש לו האכל. אחר כך אמר לעצמו וכי זו היא מדת הבטחון להיות בין אנשים ולבקש אכל ולרמות עצמו שיש לו בטחון. בא וצא השדה ונראה אותך שם חי בבטחון, ואכן יצא ליער, וכשרעב שם לאכל התפלל וצעק להשם יתברך זושא רעב וצריך לאכל ובתוך צעקותיו עבר שם שום נכרי ושמע צעקותיו ספק לו שום דבר מאכל והשביע רעבוננו, אחר כך אמר לעצמו שוב אין זה חכמה כי מחמת שהיער אינו רחוק מהישוב על כן נמצא תמיד שום אדם השומע וצקותיו, ואין זה נקרא בטחון בשלמות שסומך רק על ה' ממש, אלא רק באפן שייכנס לתוך עמק היער ששם אין סכוי כלל שייבוא שום אדם לתת לו שום מאכל וכך עשה. וכשרעב כבר מאוד וצעק בתפלתו אל ה' נעשה לו גם וחי מדבש וחלב שנבע משני שניו, ואז אמר אחר כך אם כן כשאכן ראה שיש לסמוך על ה' בשלמות, יכול כבר לחזור ולהיות בביתו ואין חלוק בדבר כי גם בביתו כשאוכל מאכלו הכל ממנו יתברך ממש.

ח – שסא

אמר פעם הצדיק רבי זושא זצ"ל "לא אתן לעתיד דין וחשבון על זה שלא הקרבתי קרבן התמיד אלא אתן דין וחשבון על זה שלא זכיתי לומר בתפלה בפונה הראויה את ה'הי רצון - שיתקיים בי - כאלו הקרבתי".

ח – שסב

כְּשֶׁהִסְתַּלַּק הַצַּדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיזְעֵנְסֶק וַצ"ל בִּקְשׁ וְהִשְׁתַּדַּל
הַצַּדִּיק רַבִּי מְרִדְכִי מְנַעֲסִיז וַצ"ל שִׁיתְּנוּ לוֹ בְּמִתְנָה אֶת הַכּוֹס (טַעפֶּאלֶע)
שֶׁהָיָה שׁוֹתָה מִמֶּנּוּ בְּבִקֵּר אֶת הַקֶּפֶה. וְכִשְׁקִבְלוּ שָׂמַח בּוֹ שְׂמִיחָה גְדוֹלָה
מְאֹד.

ח – שסג

לְהַצַּדִּיק הַחוּזָה מְלוּבָלִין וַצ"ל הָיָה חֲסִיד אֶחָד בְּעִיר, שֶׁהָיָה עֹנֵי
מְרוּד מְאֹד מְאֹד, וְהָיְתָה תְּמִיד זׁוּגָתוֹ מְקַנְטֶת אוֹתוֹ שִׁילָף לְרַבִּי וִיסְפֹר
לוֹ מַעֲנִים הַקָּשָׁה מְאֹד, וְהָיָה מִתְחַמֵּק מִמֶּנָּה תְּמִיד בְּאִמְרוֹ לָהּ הַרְבֵּי
יֹדֵעַ - הַרְבֵּי יוֹדֵעַ, וְכֹאמֵר לָהּ שֶׁאֵין לוֹ מָה לְהוֹסִיף לְרַבּוֹ בְּעִנְיָן
מֵאַחֵר שֶׁרַבּוֹ עֵינָיו מְשׁוּטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ וּבְנוֹדָאֵי יוֹדֵעַ מְכַל מָה
שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם. וְכֹאשֶׁר הִגִּיעוּ יָמֵי הַפֶּסַח וְהָעֵנִי הָיָה רַב מְסֻבָּלָה
הַצִּיקָה לוֹ מְאֹד שִׁילָף לְרַבּוֹ וִיסְפֹר לוֹ מַעֲנִים, וְהוּא פִּדְרָכּוֹ אָמַר לָהּ
תְּשׁוּבָתוֹ עַל אֵף שֶׁהָיָה הַקָּשִׁי רַב מְאֹד מְאֹד. וְהִנֵּה הַרְבֵּי שְׂבָאֵמֶת יֹדֵעַ
מִמַּצְבּוֹ פָּנָה לְאַחֵר מִהַעֲשִׁירִים, וְאָמַר לוֹ: לְחֲסִיד זֶה נִצְרָף מְאֹד עַל
הוֹצָאוֹת הַחֵג וּרְאָה לְדָאג עֲבוּרוֹ, וְאֵכֵן כֵּף עָשָׂה וְדָאג לְחֲסִיד כְּרֵאוֹי,
וְזֶה הַחֲסִיד חָשַׁב לְתַמּוֹ שְׁבִזְכוּתוֹ בְּלִבָּד זָכוֹ לוֹ אֶת הַדְּבָר, מִן הַשָּׁמַיִם
בְּכַח בְּטַחֲוֹנוֹ בַּה' וְלֹא יָדַע שֶׁהָיְתָה יָד רַבּוֹ בַּדְּבָר, וְשָׂמַח מְאֹד לְנַפְשׁוֹ
שֶׁאֵף עַל רַב עֲנִיּוּתוֹ הַקָּשָׁה הַתְּגַבֵּר בְּעֲצָמוֹ וְלֹא סָפַר וְהִתְאוֹנֵן לִפְנֵי
הַרְבֵּי עַל עֲנִיּוּתוֹ וְזָכָה לְמִדַּת בְּטַחֲוֹן כְּזֶה, וְחָשַׁב עֲצָמוֹ לְבַעַל מְדֻרְגָּה
גְּדוֹלָה. וְכִשְׁהִגִּיעַ לֵיל הַסֵּדֶר עָרְכוּ בְּהַתְרוּמָמוֹת הַנֶּפֶשׁ וּבְמַחֲוִין דְּגִדְלוֹת
מְאֹד מְאֹד. וְכֵן אַחֵר הִתְפַּלָּה בְּבִקֵּר כְּשֶׁנִּגְשׁ בְּהַרְגָּשָׁתוֹ הַטּוֹבָה לְקַבֵּל
בְּרַפְתַּת חַג מְרַבּוֹ, רָאָה שֶׁרַבּוֹ אֵינּוּ מְתִיחִס אֵלָיו כָּלֵל, וְנִשְׁפָּר לְבּוֹ בְּקִרְבּוֹ
מְאֹד, מְדוּעַ נִעֲשֶׂה לוֹ כֵּן, וְלִקְרֵאת לֵיל ב' שֶׁל הַחֵג בְּרַב שְׁכֻרֹן לְבּוֹ
נִרְדָּם עַל הַשְׁלָחַן וְכִשְׁהִתְעוֹרֵר רָאָה שֶׁעוֹד מַעֲט יִגִּיעַ כְּבֹר זְמַן חֲצוֹת
הַלֵּילָה וְעַדִּין לֹא עָרַף אֶת הַסֵּדֶר כְּרֵאוֹי, וְתִיכֵף בְּבִהָלָה וּבְזִרְזוּת עָרַף

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קבט

את הסדר כדי לצאת את חובת היום כפי יכלתו, והוא בשכרון לבו אמר לעצמו אם אתמול אחר שהאיר לי החג כל כך לא התניחס אלי הרבי, איך עתה אקבל פניו כלל וכלל, אולם פשהגיע לתת לו ברפת חג פנה אליו הרבי בחביבות ואמר לו בקרוב נפש גדולה חג שמח, ועמד משתומם על הנהגת רבו עמו. ואמר לו: מה שאתה חושב שהוא ה-כן ונכון, שם למעלה הוא לא, ומה שאתה חושב שהוא לא, שם למעלה הוא הכן. וואס דו מיינסט סאיז יא איז דארט נישט, און וואס דו מיינסט אז סאיז נישט איז דארט יא.

ח – שסד

הרב החוזה מלובלין היה רק פעם אחת אצל הצדיק רבי ברוך ממעזבוי זצ"ל, ונסע ובא אליו עם תלמידו הצדיק רבי הרשלע מדיטשוב זצ"ל והתפעלו מאד בראותם ושמעם אותו לומר שיר השירים בערב שבת, ואחר כך בליל שבת כשבאו לאכל אצלו ראו שיושב לשלחן עם בנותיו, כי לא היו לו בנים כי אם בנות, ותיכף עזב הרב החוזה את הבית שלא רצה לשבת לשלחן עמם, ואמר רבי ברוך "דער פולישער האט מיר צושטערט דעם טיש". "הפולני הזה קלגל לי את השלחן". אחר זמן מה רצה רבי הירש תלמידו לחזור ולנסע אל רבי ברוך ולא נתן לו החוזה רשות לכך, וכשהפצירו בזה. אמר לו אם תסע אליו אקח ממך את כל המדרגות שנתתי לך ושמע בקולו ולא נסע.

ח – שסה

כשהגיע הצדיק רבי דוד מלעלוב זצ"ל פעם ראשונה אל הצדיק רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל לא קרבו כלל, והיה זה בליל שבת קדש, וכשראה איך שמרחיקו נשבר לבו בקרבו מאד ובכה לפני ה' בדמעות שליש שיזכה ויקרבו רבו, אחר כך בסעודה שלישית של שבת בין דבוריו של הצדיק אמר, יש אחד שכבר עשה כמה פעמים

תשובה על פי סדר התשובה המובא בספר הקנה, ופרט עוד עבודות גדולות של תשובה שעשה הלה ואף על פי כן אם עדין הוא חפץ במשהו של ישות עצמית אין זה חשוב כלל וכלל 'וזה כלום', והבין רבי דוד שהוא מתכונן עליו ונשבר לבו בקרבו, ואחר כך בכה כל אותו הלילה ואמר רבונו של עולם 'איני רוצה בכר כלום' 'איה וייל שוין גארנישט', אחר כך כשבא אליו פנה מעצמו אליו הצדיק ואמר להסובבים הרי זה דוידל שלנו. 'סאיז דאף אינזער דוידל'.

ח – שסו

פרש הצדיק רבי דוד מלעלוב זצ"ל הכתוב בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך (תהלים קיט), הינו שכבשתי וצפנתי והסתרתי דברי תורתך בפנימיותי לבלי להבליט ולהראות עבודתי את ה' בפרסום, למען לא אחטא לך כדי שלא אביא חס ושלום חסרון בהשכינה על ידי הפרסום ועון הגדלות.

ח – שסז

מספר על הצדיק רבי משה מפשווארסק זצ"ל שכתב פעם ספר תורה בהדור רב כל כך עד שמהחל ועד כלה לא היה לו שום טעות אף לא אחת. וכן מספרים על רבי לייב אבי רבי משה מטשנסטחוב זצ"ל שהיה סופר במלאכתו. ונרצח בשואה הי"ד.

ח – שסח

בידוע היה הצדיק משפיטובקא זצ"ל אוסף צדקה עבור עניי ארץ ישראל, וכשהיה הצדיק בענין זה אצל הצדיק רבי ברוך ממעזבוי זצ"ל סיע לו הרבה, ואמר וצוה עליו שבעקר ישתדל לתמוך בהצדיקים שבטבריה כמו בהצדיק רבי מנדיל מויטעפסק זצ"ל

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קלא

ובהצדיק רבי אברהם מקאליסק זצ"ל ועוד, ועמד משתומם איך יעשה זאת וימנע מהתמיכה בשאר התושבים העניים היקרים שבטבריה, לא ותר לו רבי ברוך עד שאמר לו שהם הינו הצדיקים, תספק להם צרכם אפלו שילכו בבגדים התפורים מחוטי זהב 'גילדן גישטיקט', העקר שתתמוך בהם. ולא ציית ולא שמע בקולו הצדיק משפיטובקא וחלק המעות כדעתו הוא.

ח – שסט

פעם כשהלך בארץ ישראל לגבות צדקה מאיזה חכם צדיק, אמר לו החכם, אם תאמר לי פשט בזהר אתן לך מטבע חשוכה, והרצה לו הזהר, ובאר לו באר היטב את דברי הזהר. אחר כך פנה אליו החכם ואמר לו, כעת אשאל לך עוד באור בזהר הקשה לי באורו מאד, ואם תאמר ותפרשהו לי אתן לך סך רב, ושוב באר לו הזהר היטב היטב, התפעל החכם ואמר לו כעת שמעתי ברקיע לומר באור זה שבאתם לי, ואמרוהו בשם הצדיק משפיטובקא ובכן שמא אתם הוא הצדיק משפיטובקא? ענה לו כן. אני הוא, ושוב שאלו עוד באור בזהר, ולא ידע לבארו, אמר לו החכם נוהג אני תמיד בעת שקשה לי שום באור ופרוש בזהר נוסע אני אל קבר הרשב"י שבמירון, ושואל הדבר להרשב"י ז"ל והוא עונה לי. והלך החכם למירון ועמו הצדיק משפיטובקא.

והנה לפני הכנסם למערה של הרשב"י ז"ל, אמר לו החכם המתן מחוץ למערה ואשאל אם מוכנים לקבל אותך ללמוד. ונכנס ושאל, ויצא ואמר לו, צדיק אחד בשם רבי ברוך בן אדיל אמר: מה? את מערת הרשב"י הוא גם רוצה!! והבין שרבי ברוך מקפיד עליו ומשום כן נמנע ממנו לקבל תורת הסוד עמהם יחד. אחר כך כשנסע וחזר לחוץ לארץ הלך לפיכך את רבי ברוך, ותיכף כשנכנס אמר לו רבי ברוך: מה!!! רוצה אתה לזכות גם במערת הרשב"י? וואס

מַעֲרַת רַבִּי שְׁמַעוֹן ווִילְסְטוֹ אוֹיֵף? וּפִיֶסוֹ וּבִקְשׁ מַחִילָתוֹ עַל שְׁלֹא שְׁמַע לְקוּלוֹ.

ח – שע

לְהַצְדִּיק מִשְׁפִּיטוּבָקָא הָיָה בֶּן יָחִיד שְׁמַת בְּחַיָּיו עַל שְׁפָגַם בְּמַצּוֹת כַּבּוּד אָב וְלֹא כַּבְדּוֹ כְּרֹאוֹי אֵף עַל פִּי שְׁהַצְדִּיק הָיָה עִם בְּנוֹ. (וּרְאָה בַחַיִּי"מ סִימֵן קנא)

ח – שעא

חֲתָנֹו שֶׁל הַצְדִּיק בַּעַל 'יִשְׁמַח מֹשֶׁה' הִמְרִיץ וְזָרַז מְאֹד אֶת חוֹתָנֹו שְׁיָקוֹם וַיִּסַּע אֶל הַצְדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיזְעַנְסְק וַצ"ל עַד שֶׁהִשְׁפַּע מִדְּבָרָיו, וְקָם וְנָסַע. בְּאַמְצַע הַדֶּרֶךְ פָּגְשׁוּ אֶחָד מִגְדוּלֵי הַדּוֹר מִיִּדְיָיו וּשְׁאַלּוּ לְהִיכֵן נֹסֵעַ הָרֹב? וְאָמַר לוֹ. עֲנֵה וְאָמַר לוֹ "מָה? אַתָּה הוֹלֵךְ וְנֹסֵעַ אֵלָיו!!! הֲרִי אַתָּה לְמַדֵּן וְצַדִּיק גְּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּהַרְבֵּה" וְכו' וְחֻלְשֵׁה דַעְתּוֹ וְחִזּוֹר וְלֹא נָסַע. וְאַחֵר כֶּף נִפְטָר הַצְדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ וְהָיָה לוֹ אַחֵר כֶּף שְׁכָרוֹן לֵב גְּדוֹל עַל שְׁלֹא זָכָה לְנִסֵּעַ אֵלָיו בְּחַיָּיו.

וְהִנֵּה אַחֵר זְמַן נִחְלַשׁ נִכְדּוֹ בְּמַחְלָה קָשָׁה וְשָׁלַח הַצְדִּיק בַּעַל 'יִשְׁמַח מֹשֶׁה' שְׁלִיחַ וְאָמַר לוֹ: לֵךְ לְבֵית הַחַיִּים סָמוּךְ לְקַבְּרוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ וְתֹאמַר וְתִכְרִיז בְּקוֹל: הִנְנִי מִפְּרִישׁ פְּרוּטָה לְצַדִּיקָה לְזִכְוֹתָהּ שֶׁל זוֹ הַנִּשְׁמָה (אַחַת מֵהַנִּשְׁמוֹת הַטְּמוּנוֹת בְּמָקוֹם) שֶׁתֵּלֵךְ וְתוֹדִיעַ רֹאשׁוֹנָה לְהַצְדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ שֶׁהִגַּעְתִּי אֵלָיו בְּשְׁלִיחוֹת עֲבוּר רְפוּאָת נִכְדִּי הָרֹב, וְוֹאֲרוֹם דָּאֲרֵט אֲזִי אֶ פְּרוּטָה לְצַדִּיקָה זַיִיעֵר חָשׁוּב, כִּי שָׁם בַּעוֹלָם הָאֱמֶת זְכוּת פְּרוּטָה שֶׁל צַדִּיקָה הוּא חָשׁוּב וְיָקָר מְאֹד. וּבְיָדָיו יִזְדַּרְזוּ בְּשְׁלִיחוֹת. וְאֵכֵן כֶּף הָיָה שֶׁשִּׁשְׁחֹזַר לְבֵיתוֹ וּבִדְק הַדְּבָר רָאָה שְׁבָאוֹתוֹ עַתָּה שֶׁהִשְׁתַּטַּח עַל הַצִּיּוֹן בּוֹ בְּזְמַן נִרְפָּא הַחוּלָה.

ח – שעב

שאל פֿעם הצדיק מקאליב את אחד מתושבי עיר איהל'מה שלום הרב שלכם' בהתפוננו על הצדיק בעל הישמח משה וצ"ל, ענה לו הלה הרב שלנו הוא צדיק. אמר לו הקאליבער הצדיק הוא הרבי ר' שמעלקע מניקלשבורג. והרב שלכם הוא רב כשר. דער צדיק איז דער רבי רבי שמעלקע, אייערער רב איז א פֿשר'ר רב.

ח – שעג

אמר פֿעם הרבי הצדיק רבי חיים מצאנז וצ"ל לאחד מאנשיו הנגידים "שיתן לו סכום גדול של כסף", אמר לו הלה: רבי אני אוהב את המון וקשה לי לתתו, אמר לו הרבי: אני אוהבו יותר ממך, רק אני יודע טוב ממך היכן להחזיקו ולשמרו, הינו בצדקה אצל עניים. (וכמאמר חז"ל מלח ממון חסר ובפירוש רש"י שם הרוצה שיתקיים ממנו וחסרנו לצדקה.)

ח – שעד

מספרים שכשעלה הצדיק רבי שלמה מקרלין וצ"ל לעולמו יצאו לקראתו כל הפמליא של מעלה לכבודו בבואו, והוא בענותותו הגדולה עמד ושאל וכי זה האמת? הרי כאן הוא עולם האמת ואיך טועים בי כל כך? ולא הסכים לכבוד עד שהשכינה באה והשקיטתו באמרה לו: אכן כן, זה האמת והנכון שמגיע לך הכבוד הזה.

ח – שעה

כשנעשה הצדיק רבי שלמה איגר המכנה רבי שלמה ליה איגר לרבי מפרסם, היה מרבה לפזר מעות לצדקה, אולם זוגתו לא הייתה עמו בדעה אחת בזה. והלכה והתחפשה לאשה עניה וכו' ובקשה לו צדקה, וכשנתן הצדקה תפסה אותו בידו ונשכתו, ואמר אחר כך

"סאיז אש'לעכט איינעמניש האבער א גוט אפקומעניש" זה הרגש וסבל רע אבל פפירה טובה.

ח – שעו

אחד מגדולי חסידי חב"ד ספר לרבי יעקב דב הלוי ו"ל שהגיע פעם חסיד אחד לבעל הצמח צדק וצ"ל, וספר לו, שנתקל בזמן האחרון בחתול משנה שקופץ עליו לנשכו בכל פעם, ודבר עמו וחקרו על מעשיו עד שהבין שהוא מתנגד גדול על חסידי ברסלב, ואמר לו שעצתו הוא שיסע להשתטח על ציון רבנו ולבקש שם מחילה על מעשיו הנלוזים.

ח – שעז

הגיע פעם אחד להרב בעל הצמח צדק מחב"ד וצ"ל, ואמר לו בהתמרמרות על מצבו הקשה היות שהוא עגלון במקצועו ומתפרנס ממנה, ומשום מה בכל פעם נזק אצלו עגלתו ונשברים לו הקורות (אקסין בלע"ז) שבראש העגלה, ענה לו, תתחיל מהיום והלאה לבלי להחסיר סדר הקרבנות שבראש התפלה ולא ישברו לך האקסין שבראש עגלתך ותתפרנס כראוי.

ח – שעח

פעם כשהגיע איזה חסיד להרבי הצמח צדק מחב"ד וצ"ל להתאונן לפניו על מחלתו הקשה על הראה, אמר לו: סע לארץ ישראל, כי בארץ ישראל שם הרב הבית יוסף הוא המרא דאתרא ולפי שיטתו ריאתך כשרה ותתרא, אולם כאן לשיטת הרמ"א הרי היא טרפה וקשה רפואתך ביותר.

ח – שעט

הרב בעל המחבר ספר חיי אדם כמעט ולא היה אוכל בפסח והכל מחשש אסור חמץ. וכשספרו להרבי הצדיק רבי חיים מצאנז

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים קלה

וצ"ל שְׁהָרַב בַּעַל חַי אָדָם רוֹצֶה אֶף לְאֶסֶר לְאָכַל תְּפוּחֵי אֲדָמָה מִשּׁוּם חֲשֵׁשׁ קִטְנִיּוֹת אֲמַר בְּצַחוֹת: כָּל אִסּוּרֵי מֵאֲכָל שְׁחֵי אָדָם תְּלוּיִים בָּהֶם שִׂיכִים הֵם וְכִּי לְבַעַל ה' חַי אָדָם.

ח – שפ

הַצַּדִּיק רַבִּי זְלַמֵּן וצ"ל אָחִיו שֶׁל רַבִּי חַיִּים מְוֹאֲלָאזִין וצ"ל הָיָה גֵּאוֹן עוֹלָם כִּידוּעַ וְהָיָה לוֹמֵד אֶצֶל הַגָּאוֹן מוֹיִלָנָא, וְהָיָה הַגָּאוֹן מְחַבְּבוֹ מְאֹד. וְהָיָה אוֹמֵר שֶׁהוּא 'הַש"ס הַחַי שְׁלוֹ'. פַּעַם גַּם רָאוּ אִיךָ שֶׁנִּרְדַּם לָרֹב עֵינָיו וּמָטָה רֹאשׁוֹ עַל כְּתָפֵי הַגָּאוֹן וְלָרֹב חֲבָתוֹ תִּפְסוּ הַגָּאוֹן וְהַחֲזִיק בְּרֹאשׁוֹ, כִּשֶּׁהוּא רָדוּם בִּידוֹ. וְכִשְׁשָׁאוֹ פַּעַם אֶת הַגָּאוֹן שִׁיקָחָהוּ לְחֶתֶן, עָנָה בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב (דְּבָרִים כב) 'אֶת בְּתִי נָתַתִּי לְאִישׁ אֲכַל לֹא לְמִלְאָךְ - הוּא מִלְאָךְ. עַר אִיזָא מִלְאָךְ.

ח – שפא

פְּנֵה פַּעַם הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמֻחָה בּוֹנִים מִפְּשִׁיחָא וצ"ל אֶל רַבּוֹ הַיְּהוּדִי הַקָּדוֹשׁ וְאָמַר לוֹ בֵּין דְּבָרָיו: הַיּוֹם בָּנָה אוֹתִי אָדָם מְאֹד מְאֹד וְחִרְפְּנִי וְהַשְׁפִּילְנִי עַד עָפָר. וְשָׁאוֹל רַבּוֹ וּמָה עָנִיתָ לוֹ? אָמַר שְׁתַּקְתִּי וְלֹא עָנִיתִי לוֹ דְּבָר. וְעוֹד גַּם זֹאת שֶׁנִּשְׁתַּקְתִּי אַחֵר כֵּךְ. שָׁאוֹל שׁוֹב מִי הוּא זֶה הַיְּהוּדִי הַזֶּה שֶׁפָּגַע בְּךָ קְשׁוֹת כָּל כֵּךְ, עָנָה וְאָמַר לוֹ בַּעַל הַסֵּפֶר 'שִׁבְט מוֹסֵר'. שֶׁלְמַד בּוֹ בָּאוֹתוֹ הַיּוֹם.

ח – שפב

הָרַב בַּעַל שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת 'דְּבָרֵי מִלְכִּיאֵל' וצ"ל הָיָה רַב בְּעִיר פֶּאֶלְטִיֶּסְק וְהָיָה בָּא מִפַּעַם לְפַעַם לָעִיר מֵאֲקוּוֹעַ הַסְּמוּכָה, וְהָיָה בּוֹחֵן שָׁם בִּישִׁיבָה אֶת הַבַּחֲוָרִים, וְהָיָה אוֹמֵר כְּמִתְאֲוִיגֵן 'אַשְׁרִיךְ מֵאֲקוּוֹעַ שִׁישׁ בְּךָ יְשִׁיבָה, וִי לָךְ פֶּאֶלְטִיֶּסְק שְׂאִין בְּךָ יְשִׁיבָה'.

ח – שפג

ספר הרב מחאקוב הנקרא רבי נחום דיין, שפעם בשמחת תורה שטה אחד מגדולי הרבנים ג' פוסות של יין שרף, ואחר כך הקיא השתיה וישב ואמר כמה שעות תורה בחסידות. ולא קלסוהו אנשי שלומינו בהזכירם את המספר בספר ספורי מעשיות מעשה ב' ממלך וקיסר וכו', "שטוב היה אלו היו הדברים בלתי פה שתי".

ח – שפד

בפעלו הקומוניסטים ימ"ש לשלטון והגיעו לברנוביץ, שלחו לקרא אליהם את הרב הגאון רבי אלחנן ווסרמן הי"ד, וכשהגיע אמרו לו דע לך שכעת שולטים במקום חקי השלטון שלנו ואסור לך לנהל במקום שום ישיבה וארגוני למוד תורה וכו'. והוא ללא מורא אמר להם: היה לי רבי שאמר שהעולם דומה לגלגל והיום אתם אומרים כך ומחר אולי תאלצו לומר אחרת, ורצו לירות בו להרגו במקום, אולם תכף הכריז מלוהו ואמר להם חרישית הוא הלא משגע ואין שפוי בדעתו, ומה אתם מתיחסים לדבריו והניחוהו.

ח – שפה

פעם הגיע אחד מחשובי חסידי חב"ד להגאון מראגוצ'וב וצ"ל והחל לדבר עמו בלמוד כלמדין, ותיכף הראה לו הגאון גדל כחו, עד שלא יכול היה זה להתאפק ואמר לו 'מדוע אתם מבטלים את כלם' אחר כך אמר הגאון להרבי מחב"ד מדוע אינכם מלמדים את האנשים שלכם דרך ארץ? והוכיח אחר כך הרבי את אנשיו ואמר להם היכן הוא בגאונותו והיכן אנוניו. הוא הקפיד לכלי לחמם את הבית היטב באמרו ששמחת הקר לא ירדם ויוכל ללמד ולהיות נעור טוב יותר.

ח – שפו

הגאון מראגוצ'וב וצ"ל היה מתמיד כזה שלא נתן לעצמו זמן לשתיית החלב כי אם רק חצי כוס בלבד וכשהתחננה לפניו זוגתו 'אנא שתה עוד מעט חלב' אמר לה 'אין לי זמן לזה'. הוא שהה איזה זמן בלינגג'רד. רל"י ו"ל הפיר היטב את חתנו שהיה רב חשוב במוסקבא. הוא היה אדם נוח לבריות והיה אף לומד עם אנשים פשוטים, ורק כשהיה מאן דהו בא להראות לו גדלותו היה יוצא בנגדו ומראה לו כמה אינו יודע.

ח – שפז

פעם היה איזה חנפית הבית גדול בדוינסק אחר שנכנה שם בנזן בית כנסת חדש, וקבעו את יום חנפית הבית בחל המועד סבות ומחמת שהיה עם רב שבאו לשמח בשמחה זו התיר הגאון רבי מאיר שמחה הכהן לצבור הרחב לשמות מעט אף מחוץ לסבה, וכשהגיע אחר כך גם הרב הראגוצ'ובער להשתתף בשמחה וראה את הדבר, תיכף פנה והלך מהשמחה מחמת פרצה זו.

ח – שפח

פעם כשהגיע הרב הגאון הראגוצ'ובער לבית הכנסת שבדוינסק ראה מודעות תלויות מטעם גבאי בית הכנסת שבעיר היות שהגיעו הגבאים להסכם עם העניים המחזרים בעת התפלה, ומבלבלים את המתפללים בתפלתם שטוב יותר שיקבלו חק ותקציב קבוע מדי חדש אף יותר ממה שהם אוספים בעצמם בליכתם לגבות הצדקה בעת התפלה, ובלבד שלא יפריעו להתפללים בעת תפלתם. ומבקשים הגבאים שישתדל כל אחד מהמתפללים להקציב סכום בעצמו ומסרם להגבאים, והם יתנו ויחלקו הצדקה לעניים בעצמם מדי חדש. תכף כשראה זאת הלך ותלשם אחד אחד, באמרו וטענו אני רוצה לתת לעניים בעצמם ולתמכם בידיים ממש.

ח – שפט

פעם נסעו ברבנות יחד ה'חפץ חיים' וצ"ל עם הרבי רבי אברהם מרדכי מגור וצ"ל בכל תחנה המתינו אלפי יהודים שהמתינו וצפו לקבל את פניהם, ונוהג היה הרבי וצ"ל לעמד בחלון לקראת הבאים לקבל ברכתו דרך החלון אולם החפץ חיים ישב על מקומו, ושאל החפץ חיים את הרבי איך אתם יכולים כך לעמד בחלון לקראתם? ולקבל ולסבל פרסום וכבוד כזה? ענהו הרבי, 'כבר מזמן הפקרנו את עצמנו כדי לעשות טובה ליהודי'. כי היו הבאים שמחים לראות את הרבי ולקבל פניו. וקם והשתכנע מדבריו גם בעל ה'חפץ חיים' אף הוא ונעמד עמו בחלון. וכדי להנות את בני ישראל.

ח – שצ

כשבא פעם אחד מהרבנים ראשי הישיבות אל בעל ה'חפץ חיים', ואמר לו בכאב שמחמת העסקנות שלו אין לו זמן ללמד ש"ס פראוי, ובשביל זה עדין חסר לו ידיעות נרחבות בש"ס, שאלו החפץ חיים לגילו ואמר לו שהוא בן ששים שנה. אמר לו ה'חפץ חיים' בתמיהה איך יכול להיות שבגיל ששים שנה עדין אינך יודע כל הש"ס'.

ח – שצא

נסע פעם הרב רבי משה מרדכי אפשטיין ו"ל בדרך והסתפק באיזה לשון משנה ששכחה, ואחר כך פשהגיע לבית האכסניא הלה והסתפל במשנה ועמד על טעותו, וספר זאת בדרך אגב להחפץ חיים ו"ל, אמר לו החפץ חיים ו"ל בצחות: טוב ויפה הדבר פאן בעולם אבל שם בעולם הבא אין אכסניא לילה ולהסתפל. ולשם צריך לבוא מוכנים בידיעת התורה 'דארט איז אבער נישט דא קיין קרעטשמע'.

ח – שצב

הרבנים הגאונים רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל, והגאון רבי אליהו חיים מייזעס זצ"ל רב העיר לאדז', והגאון רבי יצחק אלחנן מקובנא זצ"ל, היו שלשתם תלמידי הגאון רבי בנימין דיסקין זצ"ל, והרב מקובנא היה הפחות כשרוני מהם ואף על פי כן נתעלה כל כף, כי ידוע שהיה מרבה בבכיה שיזכה לתורה, והיה פותח מדי פעם את ארון הקודש ובוכה בדמעות שליש שיפתח לו שבילי הדעת והחקמה שבתורה, ואמר פעם על עצמו: איך האב אויס גיפולט א אויסגיווינגטן מח. פעלתי וזכיתי למח כזה הבא כתוצאה מרב בכיות.

ח – שצג

שאל משכיל ציוני אחד את הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל משום מה דבוקים אתם בלשון האדיש ואינכם מדברים עברית שהוא קרוב ללשון הקדש שבו נברא העולם ובו נתנה התורה? ענה לו ראה גם ראה איך שכל קדשת ישראל תלוי בקדוש על היין כמו בבית מילה, ובקדוש השבת, ובחפה וקדושין. ואף על פי כן עם כל מעלתו גוי שנגע בו עשהו יין נסך ופסלו, כמו כן אמת נכון הדבר במעלת קדשת לשון הקדש אולם מחמת שאתם הכופרים והאפיקורסים נגעתם בו נתנסף ואין אנו משתמשים בו יותר בשמוש של חל.

ח – שצד

הכתב סופר זצ"ל בהיותו ילד בן חמש שנים נחלה מאד והפציר עבורו אביו ה'חתם סופר' בתפלה ובקש ואמר: רבוננו של עולם, לפחות תן לי אותו למשך עוד יובל שנים. ואכן לאחר יובל שנים שבך חיים.

ח – שצה

הצדיק בעל ה'אבני גזר' הזהיר את תלמידיו בימי הנחמה שכל מי שישחק בקארטין (קלפים) לא ירשה להשתתף בשעורו, והיה מעמידם לפניו ובדק והסתכל בידיהם וכל מי שישחק הוציאו, והרגיש במראה עיניו אם הבחור עבר על צויו. ואמר שיש טמאה הנפרת בידים אלו המשחקות בקלפים. *

ח – שצו

אמר פעם החדושי הרי"ם ז"ל השדוכים והזווגים מרפכים משלשה דברים. א. ענין הממון שבין המשדכים. ב. יחוס המשפחות. ג. הקרן עצמו של החתן והכלה. והתור הראשון צריך להיות בענין הממון. לאחריה היתור בענין היחוס. אבל על הקרן עצמו לא לותר כלל וכלל. (רא"ח רוזין ז"ל)

ח – שצז

הצדיק רבי משה בצלאל זצ"ל בנו של החדושי הרי"ם זצ"ל היה באומן בעת טלטוליו במלחמת העולם הראשונה. רל"י ז"ל ספר שראהו בילדותו בבקורו בעירו גראדזיסק. וראה מדברי תורתו של אחיו הרב מפאביניץ בספר ענג שבת פרשת בהר (הרה"ח רבי יעקב דב ז"ל).

ח – שצח

פעם קרא הגאון רבי אלחנן ואסרמן הי"ד את בנו שהשתולל, ופתח לפניו את הספר יורה דעה והראה לו שעל פי הדין מחיב הוא בענש וסגר את הספר וסטר לו בקלות על לחיו. וכאומר לו שמענישו לא מחמת רצונו וכעסו האישי אלא שכן הוא רצון ה' הנכון.

ח – שצט

הרבי רבי אברהם מרדכי מגור זצ"ל שבח פעם מאד את המכתבים הנדפסים בספר 'עלים לתרופה', ואמר שהוא מתפעל ממנו מאד, על אף שהיה לו עוד ספרים מספרי רבנו.

ח – ת

בשאר אחד מהגדולים זצ"ל להחזון איש זצ"ל שמה שאמרו רז"ל (ב"ב קנח:) 'אוירא דארץ ישראל מחכים', אין זה חל כיום אחר ששולטים בו מלכות הרשעה מחריבי הדת, אומר לו החזון איש: דברי חז"ל קיימים ועומדים לעולם. ואין בכח טמאתם לעקר מהחפץ להתקדש ויואיל לו הדבר בודאי ובודאי, אף על פי שקשה הדבר מאד.

ח – תא

בשהלך רל"י ז"ל לנחם את האבלים בני ר' וולוועלע בריסקער ז"ל ספרו בשם אביהם שפמדה אפרו בשם ר' יהושע לייב זצ"ל, שענין זה שהאדם לומד ושוכח מה שלומד הוא משני סבות או שלא הבין הדבר היטב או שלא היה באור אמת אכל דבר ברור ומבאר היטב ואמתי אין אדם שוכחו. (ה"ה ראה עוד בשיחות הר"ן סימן כז. וראה עוד ליקו"מ תורה קי ובתורה קצב)

ח – תב

ספר פעם הרב מטשעבין זצ"ל בשבח רבו ואמר: לנו היה רבי כזה שבכל פעם קדם שהלך למסר השעור היה משתטח על הרצפה ובוכה ומבקש ומתפלל לה' עזרני שלא אהיה בכלל אלו שנאמר עליהם 'ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי'. (תהלים ג).

ח – תג

ידוע הִיָּה לומר ולהזכיר לסגלה בעת צרה שֶׁשָּׂה פְּעָמִים 'יִשְׂרָאֵל
בֶּן שָׂרָה בָּעַל שָׁם טוֹב' בְּפָרֶט לְמִקְשָׁה לִילֵד (אָבֵל לֹא יָדוּעַ אִם זֶה סִגְלָה
הַמוֹעֵלֶת לְכָלֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִם אֵךְ וְרַק לְנִכְדֵי הַבָּעַל שָׁם טוֹב). (רַבִּי הֵירֶשׁ לֵיִב לִיפֶל
ז"ל)

ח – תד

כְּשֶׁאָמְרוּ פְּעַם לְהִרְבֵּי ר' יוֹאֵל מִסַּאטְמָר זצ"ל בְּעֵנִין הַסֵּפֶר
'לְקוּטֵי הַלְכוֹת' שָׁאִין לוֹ לְכַאוֹרָה הַסֵּפָמוֹת, אָמַר הַסֵּפָמוֹת אַתֶּם
רוֹצִים? אַחֵר שָׁאֲבִי הַצִּדִּיק הִיָּה לוֹמֵד בּוֹ עָמִי בְּבִחְרוּתִי וְכִי צָרִיךְ יוֹתֵר
הַסֵּפָמָה מִזֶּה?

ח – תה

פְּעַם לְאַחֵר אֵיזָה זְמַן שֶׁהָאֲרִיף הִרְבֵּי מִסַּטְמָר זצ"ל בְּדַבּוּרִים
מְפֻלְגִים בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה שְׁאֵלִיהוּ מֵאִין הֵם הַמַּעֲיָנוֹת הַחֲדָשׁוֹת הָאֵלוּ,
וְאָמַר שֶׁהֵם מִדְּבָרֵי מוֹהֲרַנ"ת ז"ל שֶׁבְּסִפְרֵי לְקוּטֵי הַלְכוֹת.

ח – תו

הִיָּה פְּעַם שְׁנֹסַע אֶחָד מִבְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה הַנִּכְבְּדָה שֶׁל בְּעָלֵי מְפָרְשֵׁי
הַש"ס הַמְכֻנִּים בְּעָלֵי 'מְפָרְשֵׁי הַיָּם' לְבָרְלִין וְהַתִּיָּדָד שָׁם עִם יְהוּדֵי
חִלּוּנֵי אֶחָד שֶׁהִיָּה עֲשִׂיר גָּדוֹל מְאֹד, וְהוּא דִּבֵּר עַל לְבוֹ וְקָרְבּוֹ מַעֲט
לִיְהוּדוֹת, וְחֲזַר לְבֵיתוֹ וַיְהִי הַיּוֹם וְנוֹלַד לִיהוּדֵי זֶה בֶּן, וְכִשְׁהִגִּיעַ עַת
הַבְּרִית הֵלֶךְ הָאֵב וְהִזְמִין מוֹהֵל וְאֵת הָרַאבִּינֶעֶר שֶׁבְּבָרְלִין. וְהִיָּה זֶה
מַצִּדּוֹ מִסִּירוֹת נֶפֶשׁ כִּי לוֹלֵא הַתִּיָּדָד עִם הָרַב הַנ"ל לֹא הִיָּה מֶלֶךְ אֵת
בְּנוֹ לְפִי דַעְתּוֹ הַמִּשְׁבָּשֶׁת וְהָאֲפִיקוֹרְסוֹת הַגְּדוֹלָה שָׁבוּ. וְהִנֵּה בְּעַת
שֶׁהִכָּל הִיָּה מוֹכֵן נֶגֶשׁ הָאֵב לְזוּגָתוֹ כְּדֵי לְקַחַת אֵת הַתִּינּוֹק לְמוֹל,
וְשָׁאֲלָה הָאֵם אוֹתוֹ עַל תְּהִלָּתוֹ הַגִּיּוֹר וְאִיךְ מִתְבַּצֵּעַ בְּרִית הַמִּילָה. וְאָמַר

לֵה. נֶעֱנֶתָה וְאַמְרָה מָה! וְכִי אָתָּן לִשְׁחַט אֶת בְּנִי? וְלֹא הִסְפִּימָה לְתַתּוֹ לְמוֹל. וַיֵּצֵא בַּעֲלָה וְסִפֵּר לָהֶם הַדְּבָר, וּשְׁלָחוּהוּ אַחֵר כֶּף שׁוֹב, וְשׁוֹב לֹא הִסְפִּימָה לְתַתּוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן וְכֶף הָיָה עוֹד פֶּעַם שְׁלִישִׁית, וְעַמֵּד הָאֵב אוֹבֵד עֲצוֹת, עַד שֶׁקָּם הָרֹאבִינֵעַר בַּעֲצָמוֹ וְנָגַשׁ אֶל הָאֵם לְחִדְרָה וְאָמַר לָהּ רְאִי כָּבֵר שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים פָּגִינוּ אֵלֶיךָ שְׁתַּתְּנִי אֶת הַבֵּן לְמוֹלוֹ וְלֹא הִסְבַּמְתָּ, וּבִכֵּן דָּעִי לָךְ שָׂאֵם לֹא תַתְּנִי אֶת הַתִּינוּק לְמוֹל תַּתְּחַרְטִי עַל כֶּף מָאֹד, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא הִסְפִּימָה. וְכֶף חֲזָר הָרֵב וַיֵּשֶׁב בַּשִּׁלְחָן בְּכַעַס גָּדוֹל עִם הַמֹּוֹהֵל וְהַמִּתְאַסְּפִים.

לְפֶתַע שָׁמְעוּ צִלְצוֹל מִחִדְרָה שֶׁל הַיּוֹלֶדֶת שֶׁהָיָה לָהֶם שָׁם שׁוּם פְּעֻמּוֹן הַמִּצְלִצֵּל בְּמַשִּׁיכַת הַחוּט וְכַדּוּמָה, וְתַכָּף נִכְנַס אֵלֶיהָ לְחִדְרָה וּמִצָּאָהּ שׁוֹכְכֶת מֵתָה, כִּי תַכָּף בְּהַרְגִּישָׁהּ מִכְּתָה פָּנָתָה בְּקִרְיַאת עֲזָרָה לְבַעֲלָהּ, אֲבָל כָּבֵר הָיָה מְאַחֵר מִדֵּי וּמֵתָה, וְתַכָּף נִעְשָׂה שָׁם רֵעַשׁ גָּדוֹל וּבִינָתִים מָלוּ אֶת הַתִּינוּק כֹּדֶת וְכַדִּין.

שיח שרפי קודש / סיפורי צדיקים

קמה

